



Projecte Norma Civil

<http://civil.udg.edu/normacivil/>

Projecte realitzat per l'Institut de Dret Privat Europeu i Comparat de la Universitat de Girona amb el suport del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya

Llei 10/2008, de 10 de juliol, del llibre quart del Codi civil de Catalunya, relatiu a les successions

(DOGC núm. 5175, de 17-07-2008, p. 55923-56024)

[Incorpora les modificacions dels articles 412-3, 412-5, 421-11, 422-13, 423-9, 424-1, 424-5, 424-10, 425-12, 431-2, 431-17, 441-2, 442-1, 442-2, 442-3, 442-4, 442-5, 442-6, 442-7, 451-16, 451-17, 451-26, 452-1, 452-2, 452-3, 452-4, 452-5, 452-6, 461-9 i 463-2 del Codi civil, i també de la rúbrica de la secció segona del capítol II del títol IV d'aquest llibre, que ha introduït la disposició final segona de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (DOGC núm. 5686, de 02-08-2010, p. 61162-61260)].

El President de la Generalitat de Catalunya

Sia notori a tots els ciutadans que el Parlament de Catalunya ha aprovat i jo, en nom del Rei i d'acord amb el que estableix l'article 65 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, promulgo la següent

LLEI

Preàmbul

I

Principis i sistemàtica

Aquesta llei, seguint el pla de codificació del dret civil català traçat per la Llei 29/2002, del 30 de desembre, primera llei del Codi civil de Catalunya, aprova el llibre quart del Codi civil, dedicat al dret de successions. Malgrat el que estableix l'article 6 de la dita llei, no ho fa per mitjà de modificacions d'addició, supressió o nova redacció de les normes vigents, sinó d'un text alternatiu íntegre, que evita les dificultats inherents a una refosa posterior.

Com és sabut, el dret català havia estat ja codificat en aquest àmbit, amb vocació de completesa, per la Llei 40/1991, del 30 de desembre, del Codi de successions per causa de mort en el dret civil de Catalunya. La llei que ara s'aprova segueix l'empenya d'aquest codi precedent i en conserva els fonaments, el disseny institucional bàsic i, fins i tot, la redacció de nombrosos articles. Tanmateix, s'ha aprofitat l'oportunitat que ofería la incorporació del seu contingut al llibre quart del Codi civil per a actualitzar-ne un nombre significatiu d'institucions i preceptes i, en algunes matèries, per a fer-hi reformes d'una certa profunditat. Cal no oblidar, en aquest sentit, que tot i que el Codi de successions era un text relativament recent, amb setze anys de

vigència, una part substancial del seu articulat procedia de la Compilació del 1960 o del Projecte de compilació del 1955, cossos legals anquilosats per les circumstàncies del moment històric en què es van redactar.

Els treballs d'actualització empresos per aquesta llei han partit del reconeixement de l'alta qualitat tècnica del Codi de successions i de la seva utilitat contrastada en la pràctica. La seva revisió, per tant, respon només al disseny d'adequar-ne el contingut a les transformacions de l'economia, la societat i les famílies en els darrers decennis i d'aprofitar l'experiència professional i jurisdiccional acumulada per a esmenar o suprimir regles dubtoses, suplir alguna mancança i facilitar-ne l'aplicació extrajudicial. Atès tot això, el llibre quart presenta alhora novetats de naturalesa tècnica i d'altres que reflecteixen decisions de política jurídica amb una clara repercussió social. Aquestes darreres es troben, sobretot, en la remodelació integral del sistema de pactes successoris, la reconsideració dels drets successoris en la successió intestada entre cònjuges o convivents, la modificació de les regles de càlcul de la llegítima, la regulació de nova planta de la quarta vidual i la supressió de les reserves.

El llibre quart respecta l'estructura del Codi de successions amb dos canvis d'ordre sistemàtic. El títol I del Codi de successions, de disposicions generals, es desdobra en dos títols i el segon passa a ésser el títol VI del nou llibre quart, relatiu a l'adquisició de l'herència, que inclou les regles sobre acceptació i repudiació, dret d'acréixer, comunitat hereditària, partició, col·lació i protecció del dret hereditari. Aquesta reordenació sistemàtica, que té un precedent en el Projecte de compilació del 1955, s'ajusta a l'ordre temporal de les fases en què es desenvolupa el fenomen successori. En segon lloc, el títol III del Codi de successions, sobre els testaments, passa a ésser el títol II del llibre quart, amb la voluntat de reflectir la centralitat de la successió testamentària, mentre que el títol II del Codi de successions, sobre els heretaments, passa a constituir el nou títol III, que inclou els pactes successoris i les donacions per causa de mort. Tot i la preferència de la successió contractual com a fonament de la vocació successòria, ha prevalgut en aquest punt, com a raó per a avantposar la successió testamentària, la seva molt superior freqüència estadística. A banda dels títols esmentats, el títol IV del nou llibre es dedica a la successió intestada, i el títol V comprèn les altres atribucions successòries determinades per la llei, és a dir, la llegítima i la quarta vidual.

En el pla substantiu, el llibre quart manté els principis successoris del dret català tal com estaven plasmatats en el Codi de successions: els principis

de necessitat d'hereu, d'universalitat del títol d'hereu, d'incompatibilitat de títols successoris, de prevalença del títol voluntari i de perdurabilitat del títol successori. Aquests principis, que distingeixen el dret català de successions de molts altres ordenaments, han funcionat raonablement bé en la praxi successòria i no s'ha considerat oportú alterar-los. D'altra banda, com és sabut, el mateix sistema n'estableix, quan hi ha raons que ho justifiquen, les excepcions o modulacions pertinents.

Des d'una perspectiva formal, cal destacar la reducció de disposicions que es podien considerar supèrflues, massa detallistes i àdhuc reiteratives, sobretot amb relació als fideïcomisos. Així, s'ha passat dels 396 articles del Codi de successions als 377 del llibre quart. També s'ha adaptat la presentació dels preceptes a les exigències de la tècnica legislativa actual, mitjançant la divisió dels articles en apartats i la introducció de rúbriques, inexistents en el Codi de successions. Pel que fa a la redacció dels textos, finalment, s'han eliminat arcaïsmes, s'ha procurat una redacció més directa i s'ha posat cura a harmonitzar la terminologia tècnica amb l'emprada en els llibres primer, tercer i cinquè del Codi civil i en els altres projectes de llei en curs.

II

Disposicions generals

El títol I del llibre quart, que conté les disposicions generals de la successió per causa de mort, manté substancialment el dret vigent amb alguna modificació tècnica i sistemàtica. Les variants sistemàtiques més remarcables són el desplaçament del paràgraf segon de l'article 1 del Codi de successions, que passa a ésser el nou article 463-1, situat en el capítol dedicat a la comunitat hereditària; el desplaçament de la regla continguda en la segona frase del paràgraf segon de l'article 4, que passa a l'article 425-4.1, relatiu a la substitució vulgar, amb una formulació diferent; la introducció de l'article 411-8, sobre reserves i reversions legals, que en constata la supressió en el dret català; la inclusió en el capítol sobre capacitat successòria, com a supòsits d'inhabilitat, de les prohibicions de disposar que establia l'article 147 del Codi de successions, i la reordenació del règim de la indignitat successòria, que es tracta conjuntament amb el de la inhabilitat per a succeir.

Entre les novetats substantives, és remarcable la regulació, en el supòsit d'herència jacent, de les conseqüències que produeix l'acceptació d'algun dels cohereus, si n'hi ha d'altres que no s'han pronunciat encara. En aquest cas, s'entén que la situació de jacència s'extingeix i el llibre quart opta per atribuir l'administració ordinària de l'herència als qui accepten, en espera que la resta també ho faci o es frustrin les crides. En matèria de capacitat successòria, cal destacar la norma que redefeix i amplia les causes d'indignitat, en particular estenent-la als qui cometen delictes de lesions greus, contra la llibertat, de tortures, contra la integritat moral .incloent-hi els delictes de violència familiar i de gènere. o contra la llibertat i la indemnitat sexuals, sempre que en siguin víctimes el causant

o altres persones del seu nucli familiar. També s'amplia el supòsit d'indignitat per causa d'impagament de prestacions econòmiques imposades en processos matrimonials, que en el llibre quart comprèn els casos de comissió de delictes contra els drets i deures familiars, incloent-hi, per tant, casos de trencament de deures de custòdia, subtracció de menors o altres formes d'abandonament de família diferents de l'impagament de pensions al cònjuge, l'excònjuge o els fills. Finalment, és digne d'esment, amb relació a la inhabilitat successòria, l'addició d'un apartat al precepte que en regula les causes, per mitjà del qual es limita la possibilitat que les persones que presten serveis assistencials, residencials o anàlegs al causant, en virtut d'una relació contractual, siguin afavorides en la seva successió. El llibre quart no ha optat per inhabilitar aquestes persones, entenent que una regla tan dràstica podria donar lloc a situacions injustes, però, a fi de reduir el risc de captació de la voluntat, ha semblat oportú exigir, en aquests casos, que la disposició es faci en testament notarial obert.

III

La successió testada

a) Formes testamentàries

El títol II del llibre quart té per objecte la successió testada i s'inicia amb un capítol sobre els testaments, els codicils i les memòries testamentàries, en el qual es regulen els tipus de testaments i altres actes que poden contenir disposicions d'última voluntat, els requisits de capacitat per a atorgar-los, llur contingut, llurs formalitats i les regles generals a les quals se subjecta la interpretació de les disposicions que contenen.

Respecte a les formes testamentàries, la novetat més rellevant, encara que amb una transcendència pràctica molt limitada, és la decisió de suprimir el testament ordinari davant rector. D'aquesta manera, els tipus de testaments que es poden atorgar en aplicació del dret català es redueixen a dos: el notarial, en les modalitats de testament obert i testament tancat, i l'hològraf. Es manté vigent, per tant, la prohibició dels testaments atorgats exclusivament davant de testimonis, sens perjudici dels casos en què se'ls pugui reconèixer validesa d'acord amb les normes del dret internacional privat.

L'atorgament de testaments i codicils segueix subjecte als requisits de capacitat, contingut i forma vigents. El llibre quart precisa els supòsits en què intervenen facultatius en l'acte d'atorgament del testament a fi de certificar que el testador té prou capacitat i lucidesa per a fer-ho, distingint segons que el testador estigui incapacitat judicialment o no ho estigui. En el primer cas, la presència dels facultatius, que han d'ésser acceptats pel notari, és inexcusable; en el segon, els facultatius hi intervenen si el notari, que ha d'apreciar la capacitat del testador, ho considera pertinent.

Pel que fa al contingut dels actes successoris, es flexibilitza, ampliant-lo, l'objecte de les memòries testamentàries, que poden contenir disposicions que no excedeixin el 10% de l'actiu hereditari, en lloc del 5% que establia l'article 123 del Codi de

successions. Finalment, el llibre quart també recull la facultat de designar i modificar, en testament o en codicil, els beneficiaris d'assegurances de vida o d'altres instruments d'estalvi o previsió, tal com sovint es fa en la pràctica. Naturalment, aquesta facultat també es pot exercir per altres mitjans establerts per la llei o pel contracte, i, atès que la designació testamentària de beneficiari no és un acte de disposició per causa de mort, no cal revocar-la en un testament ulterior, sinó que es pot fer també per qualsevol altre mitjà admès en dret.

b) Nul·litat i ineficàcia dels testaments i de les disposicions testamentàries

Les normes sobre ineficàcia dels testaments i de les disposicions testamentàries, contingudes en el capítol II del títol II, són objecte d'una nova sistematització i reformulació, més d'acord amb els principis de la dogmàtica jurídica moderna. El capítol comença amb un precepte en el qual s'exposa el conjunt de les causes de nul·litat dels testaments. Aquest precepte atribueix rang legal a la doctrina jurisprudencial, particularment rellevant en els testaments hològrafs, que n'evita la nul·litat quan falta l'expressió de la data i del lloc, sempre que aquestes dades es puguin acreditar d'alguna altra manera. Es fixa un termini general de caducitat de quatre anys per a les accions de nul·litat, que s'unifica amb els terminis d'altres accions d'impugnació també subjectes a caducitat, com la de preterició errònia. S'estableix, en substitució dels paràgrafs segon i tercer de l'article 128 del Codi de successions, una regla que impedeix l'exercici de l'acció de nul·litat a les persones que, coneixent la possible causa de nul·litat, admeten la validesa de la disposició testamentària, l'executen voluntàriament o renuncien a l'exercici de l'acció.

Es posa una cura especial a aclarir el dret vigent en matèria de revocació i compatibilitat entre testaments, com també en tot el relatiu a les conseqüències de la ineficàcia dels testaments. En aquest sentit, es precisen les conseqüències generals de la nul·litat i la caducitat d'un testament respecte al testament anterior i les conseqüències de la nul·litat parcial. En matèria de revocació, es preveu la possibilitat d'atorgar un testament merament revocatori, cas en el qual la successió es defereix aplicant l'ordre de successió establert per a la successió intestada.

El capítol es tanca amb l'actualització de l'article 132 del Codi de successions, que presumia revocades les disposicions ordenades a favor del cònjuge en alguns casos de crisi matrimonial. El nou precepte eludeix formular la norma com una presumpció de revocació i la configura com un supòsit d'ineficàcia sobrevinguda, si bé salva les disposicions fetes a favor del cònjuge o el convivent quan del context del negoci successori en resulta que el testador l'hauria ordenat igualment en cas de crisi familiar ulterior. D'altra banda, la superació del sistema causalista en la regulació de l'accés a la separació matrimonial i al divorci justifica que el precepte hagi optat per una definició objectiva dels pressupòsits d'aplicació de la norma: n'hi ha prou amb el trencament efectiu de la convivència, fins i tot per separació de fet, o la interpo-

sició d'una demanda en procés matrimonial, sempre que posteriorment no hi hagi hagut represa de la convivència o reconciliació, per a fer valer la ineficàcia de les disposicions atorgades a favor del cònjuge o el convivent. El mateix sistema s'ha seguit en altres tipus d'atribucions successòries: en concret, en matèria de pactes successoris, en la successió intestada i en la quarta vidual.

c) Institució d'hereu i disposicions fiduciàries

Es manté el principi tradicional de necessitat d'institució d'hereu en els testaments, amb les excepcions, prou conegudes, del testament amb nomenament de marmessor universal i de l'atorgat en aplicació del dret de Tortosa, en el qual és possible repartir tota l'herència en llegats. Seguint el dret vigent, es mantenen les regles interpretatives i integradores de la voluntat del testador en diversos supòsits d'institució d'hereu que ho requereixen per llur complexitat, incertesa o designació genèrica dels afavorits.

La condició, el termini i el mode, que el Codi de successions regulava en un mateix capítol referit a les modalitats en la designació dels successors, tenen un nou tractament sistemàtic. D'una banda, el règim jurídic de la condició té una secció pròpia dins del capítol de la institució d'hereu, a les normes de la qual remet posteriorment el capítol dels llegats, en tot allò que és aplicable també als llegats condicionals. D'altra banda, el règim jurídic de les disposicions fetes a termini es desenvolupa amb relació als llegats, atesa la prohibició d'apostar terminis a la institució d'hereu. Finalment, el mode successori es configura com una disposició successòria més i, per això, es desplaça a un capítol específic a continuació dels llegats.

En matèria de condició, el llibre quart delimita de manera més completa les facultats de l'hereu condicional, de qui el Codi de successions es limitava a dir que podia demanar la possessió provisional de l'herència. El llibre quart explicita com s'exerceixen les facultats d'administració de l'herència mentre la condició està pendent de compliment i permet als cohereus que ja hagin acceptat l'herència practicar-ne la partició, deixant en administració els béns assignats a la quota de l'hereu condicional. Finalment, amb relació a la tipologia legal de les condicions, és destacable la norma, de nova redacció, que declara ineficax la condició de no impugnar el testament o de no promoure litigis successoris, condició que apareix amb una certa freqüència en els actes d'última voluntat, però que erosiona la seguretat jurídica i coarta inadmissiblement l'accés a la tutela judicial.

Pel que fa a les disposicions fiduciàries, es manté el règim vigent de la institució d'hereu per fiduciari i dels hereus i legataris de confiança, amb canvis lleus adreçats a simplificar la redacció dels preceptes i a harmonitzar-los amb la resta del llibre quart. En aquest sentit, per exemple, s'estén l'exercici de la facultat d'elegir hereu o de distribuir l'herència a la persona que convivia amb el causant en unió estable de parella, seguint la tònica d'equiparació entre el cònjuge i el convivent que es fa en tot el dret de successions. També s'explica per aquesta voluntat d'harmonitzar textos la reducció del termini

atorgat a l'hereu de confiança per a practicar inventari, que passa d'un any a sis mesos, comptats des del coneixement de la delació, tal com es demana també a l'hereu que vol gaudir del benefici d'inventari i al que vol detreure les quartes per raó de fideïcomís o d'excés de llegats.

d) Substitucions hereditàries

Les substitucions vulgar, pupil·lar i exemplar mantenen la regulació tradicional, amb pocs canvis significatius a part d'esmenes d'estil. Amb relació a la substitució vulgar, s'aclareix la qüestió, que es podia considerar dubtosa tenint en compte el que estableix l'article 4 del Codi de successions, relativa al moment en què es produeix la delació a favor del substituït vulgar si es frustra la crida preferent. L'única novetat en les substitucions pupil·lars i exemplars al marge del desplaçament sistemàtic de la norma sobre el dret a llegítima en l'herència del substituït, que, tot i que es pot aplicar a ambdues substitucions, en el llibre quart es col·loca en la secció relativa a la pupil·lar. És la modificació de les regles de designació de substituïts en la substitució exemplar. Seguint un criteri adequat a la realitat social contemporània es fixa un ordre de possibles substituïts, però s'hi introdueixen canvis quant a les persones que ho poden ésser efectivament: en primer lloc, s'hi inclouen no només els descendents de l'incapaç, sinó també el seu cònjuge o convivent en unió estable, i, en segon lloc, abans que entri qualsevol estrany, s'hi inclouen tots els parents consanguinis de l'incapaç dins del quart grau i no, com fins ara, els descendents del testador, que podria ésser que no fossin parents del substituït. A més, es permet que el causant ordeni la substitució, prescindint de les prelacions esmentades, a favor de les persones que hagin exercit la tutela de l'incapaç o que hagin assumit i complert deures d'atenció personal envers aquest.

e) Fideïcomisos

En matèria de fideïcomisos, s'ha abordat una revisió a fons de la normativa amb la finalitat de simplificar-la i adaptar-la a la realitat social. El nombre d'articles dedicats als fideïcomisos, que eren gairebé una cinquena part de les disposicions del Codi de successions, s'ha reduït significativament. Els articles derogats, en la mesura que no s'oposin al nou dret, s'incorporen a la tradició jurídica catalana. S'ha de fer esment de la reformulació de la norma que estableix els límits dels fideïcomisos. Aquesta norma parteix de la base que no és desitjable, ateses les exigències d'una economia de mercat moderna i la funció social dels recursos econòmics, que els béns siguin amortitzats per més d'una generació. Per això, el llibre quart ha posat molta cura a cercar un equilibri entre la voluntat del testador i les exigències pràctiques del món contemporani. Els fideïcomisos es poden ordenar a favor de persones vives o, si es pretén cridar persones no nascudes en el moment de l'obertura de la successió, a favor d'un únic substituït. Aquesta regla no s'aplica als fideïcomisos familiars, cas en el qual es permet la crida de dues generacions, entenent com a primera la dels fills o nebots del fideïcomitent.

Quant als efectes que produeix el fideïcomís mentre està pendent, s'estableixen mesures per a permetre la disposició de béns fideïcomesos si es ga-

ranteix l'eficàcia del fideïcomís. Així es fa, en concret, a imatge de la regla aplicable a l'usdefruit de diners, respecte als diners, valors o altres actius financers integrats en el fideïcomís, dels quals el fiduciari pot disposar lliurement si ha prestat una fiança suficient per a restituir-ne el valor. Per al cas en què quedin subjectes al fideïcomís accions o participacions, el llibre quart estableix també quins drets corresponen al fiduciari i quins efectes produeix la subscripció de noves accions en ampliacions de capital, l'emissió d'accions alliberades i l'alienació, si s'escau, dels drets de subscripció preferent. Destaca, finalment, la simplificació de la regulació dels fideïcomisos de residu i la substitució preventiva de residu. Es manté el principi de subrogació real, com a regla de defecte, i se suprimeix l'exigència de reservar una quarta inversa.

f) Llegats i modes successoris

En matèria de llegats, se sistematitza l'extensa i acurada normativa de l'anterior Codi de successions, que va recuperar la del Projecte de compilació del 1955, i s'hi introdueixen algunes disposicions per a satisfer les necessitats del tràfic. Es determina amb precisió el règim del llegat de diners, actius financers, accions i participacions socials, com també l'abast del llegat d'immobles amb relació als mobles que contenen. També s'aborden alguns casos de subrogació d'objectes llegats per altres béns i, pel que fa a la delació i l'acceptació dels llegats, s'especifica la independència de cada llegat com a disposició a títol particular. El llibre quart manté la institució de la quarta falcídia o quota hereditària mínima, com a contingut econòmic mínim del títol hereditari, si bé se'n simplifica la normativa. Es manté també la possibilitat de reduir els llegats si són excessius.

Les disposicions modals es regulen en un capítol propi, emfasitzant llur caràcter diferenciat de la condició i el termini. Es modifica l'article que tracta del compliment del mode, que atorga legitimació a associacions i fundacions per a exigir el compliment de modes amb finalitats d'interès general. Es limita també la durada de les prohibicions de disposar, que se circumscriu a la vida d'una persona o a trenta anys, i es faculta la persona afectada a sol·licitar l'autorització judicial per a disposar si sobrevé una justa causa.

g) Marmessors

El règim de la marmessoria es manté substancialment inalterat, excepte pel que fa al sistema de retribució. Partint del respecte a la voluntat del causant, el llibre quart atribueix al marmessor universal una remuneració, per defecte, del 5% del valor de l'actiu hereditari líquid, en lloc del 10% anterior, i es manté per al comptador partidori la del 2% del valor del mateix actiu o dels béns objecte de partició. A més, s'estableix que els honoraris professionals del marmessor, si escauen, s'han d'imputar a aquest percentatge. Es fixa un termini màxim per al compliment de l'encàrrec, que és de trenta anys o el termini de durada màxima dels fideïcomisos, si s'estableix per referència a la vida de diverses persones. S'ha aprofitat la reforma, finalment, per a incloure la norma sobre destinació d'herències a sufragis o als pobres en el capítol de la marmessoria, atès que la finalitat de la successió, en aquests ca-

sos, és el compliment d'un encàrrec de destinació i no l'atribució de béns per títol successori.

IV

Pactes successoris

El règim dels pactes successoris és, sens dubte, la innovació de més volada que presenta el llibre quart respecte a l'anterior Codi de successions. El dret català ha conegut tradicionalment els pactes successoris en forma de donació universal o heretament. Aquests pactes, com és sabut, eren el vehicle de transmissió intergeneracional dels patrimonis familiars, de base típicament agrària, per mitjà de la institució d'hereu únic convinguda en capítols matrimonials. Malgrat la importància històrica dels heretaments, llur regulació, ancorada en una realitat socioeconòmica i una concepció de les relacions familiars pròpies d'una altra època, resultava més útil per a interpretar capítols matrimonials antics que com a instrument de planificació successòria. A partir d'aquesta premissa, sense renunciar al bagatge conceptual heretat de la tradició jurídica catalana entorn dels heretaments, el llibre quart regula els pactes successoris d'una manera molt més oberta i flexible.

En aquesta línia de més obertura, s'han de destacar dos trets del nou sistema de successió contractual. D'una banda, pel que fa al contingut del títol successori, els pactes successoris no es limiten ja a la institució d'hereu o heretament, sinó que admeten també, conjuntament amb l'heretament o aïlladament, la realització d'atribucions particulars, equivalents als llegats en la successió testamentària. D'altra banda, la successió contractual es deslliga del seu context matrimonial: si bé els pactes es poden continuar fent en capítols matrimonials, això ja no és un requisit essencial, perquè no s'han d'atorgar necessàriament entre cònjuges o futurs cònjuges, ni tampoc entre els pares o altres familiars i els fills que es casen. Entre el manteniment de l'esquema tradicional i l'obertura dels pactes a qualssevol contractants, el llibre quart ha optat per una solució intermèdia prudent: els pactes només es poden atorgar amb el cònjuge o convivent, amb la família d'aquest o amb la família pròpia, dins d'un cert grau de parentiu per consanguinitat o afinitat. Aquesta regla té en compte el major risc dels contractes successoris entre no-familiars, però alhora és prou oberta per a emparar els pactes que a vegades s'estipulen en ocasió de la transmissió d'empreses familiars, en els quals poden arribar a intervenir diverses generacions de parents en línia recta i altres membres de la família extensa.

La restricció legal quant al grup de persones que poden convenir pactes successoris no regeix per a ésser afavorit. Els pactes poden contenir disposicions a favor de terceres persones, però aquestes no adquireixen cap dret fins a la mort del causant. D'aquesta manera es permet, per exemple, que el pare i la mare pactin, entre ells dos, que l'herència sigui per a un o uns fills determinats, encara que no tinguin el consentiment d'aquests, i, més endavant, si les circumstàncies ho aconsellen, convinguin un nou pacte successori per a instituir un altre fill o una altra persona.

Les disposicions generals de la secció primera del capítol dedicat als pactes successoris s'ocupen, a més de definir els pactes i determinar llurs atorgants i possibles afavorits, de regular la capacitat per a atorgar-los, llur objecte, forma i publicitat i llurs modalitats d'ineficàcia. El tipus bàsic de pacte successori implícit en el llibre quart és un pacte amb causa gratuïta, en el qual es poden imposar càrregues a l'afavorit, com ara la de tenir cura d'un atorgant que tingui la condició de causant de la successió i prestar-li assistència, i també la de fer constar la finalitat que hom pretén assolir amb l'atorgament del pacte. Això no impedeix que les parts puguin causalitzar el pacte de manera diferent, atesa la llibertat de configuració del contingut que els dóna el llibre quart. Aquest hibridisme causal es posa en relleu en la regulació de les causes de revocació dels pactes, que provenen de la dogmàtica dels actes successoris, de les donacions i dels contractes. En concret, els pactes es poden revocar per indignitat de l'afavorit, per les causes pactades expressament en el contracte, per incompliment de càrregues, per impossibilitat de compliment de la finalitat essencial o per un canvi substancial, sobrevingut i imprevisible de les circumstàncies fonamentals. Aquesta multiplicat de fonaments de revocació ha exigut també que se n'especifiquin les conseqüències en cada cas, tenint en compte si hi ha disposicions corespectives o si alguna de les parts ha complert obligacions o càrregues que hagin enriquit l'altre atorgant.

A continuació, el llibre quart regula els diferents tipus d'atribucions que es poden fer en un pacte successori, és a dir, els heretaments i les atribucions particulars. L'heretament, seguint el dret compilat, pot ésser simple o cumulatiu i es pot pactar amb caràcter mutual. S'ha de fer notar també l'admissió de l'anomenat heretament preventiu, que es pot revocar unilateralment per mitjà d'un testament o un pacte successori posterior. Les disposicions preventives són, en principi, indistingibles de les testamentàries, però a vegades poden acompanyar útilment altres disposicions irrevocables atorgades en un mateix instrument. A part d'això, el llibre quart estableix que, si el testador no ho dispensa, la revocació unilateral d'una disposició preventiva s'ha de notificar als altres atorgants del pacte, com a requisit d'eficàcia. Aquest tret permet conferir als pactes successoris, si es dissenyen adequadament, la funcionalitat pròpia dels testaments mancomunats.

V

Successió intestada

El dret anterior al llibre quart en matèria de successió intestada, contingut en els articles 322 a 349 del Codi de successions, procedia de la Llei 9/1987, del 25 de maig, de successió intestada, la qual, al seu torn, s'havia inspirat en la Llei de successió intestada del 7 de juliol de 1936, encara que no en compartís tots els principis. El llibre quart segueix el fil d'aquesta tradició i respecta els trets bàsics del sistema anterior, si bé hi introdueix alguns canvis tècnics i altres, més transcendents, de política jurídica.

Les principals innovacions que presenta el llibre quart afecten la successió intestada en les relacions de parella. D'una banda, es reconeixen drets successoris al convivent en unió estable de parella en pla d'igualtat amb el cònjuge vidu, sempre que la convivència hagi perdurat fins al moment de la mort de l'altre membre de la parella i amb independència que es tracti d'una parella heterosexual o homosexual. Es posa fi, doncs, al sistema asimètric de reconeixement de drets successoris en les unions estables de parella, que els atorgava només a les unions homosexuals. L'obertura del matrimoni a les parelles homosexuals buida de sentit el tracte diferencial de les relacions de parella en funció de l'orientació sexual dels convivents; per això, s'elimina la dualitat de règims. Però el llibre quart, com s'ha dit abans, va més lluny i, amb caràcter general, assimila els drets successoris dels convivents als dels cònjuges, entenent que, a efectes de la successió per causa de mort, allò que és rellevant és l'existència d'una comunitat de vida estable i els llaços d'afecte entre els qui conviuen com a parella, i no el caràcter institucional del vincle que els uneix.

D'altra banda, en aquest mateix àmbit dels drets successoris en les relacions de parella, s'ha de destacar la millora de la posició del cònjuge vidu, que s'estén, com hem dit, al convivent supervivent d'una unió estable, quan concorre a la successió intestada amb descendents. La pràctica anterior a l'aprovació d'aquesta llei feia palès que la solució usufructuària, emmirallada en el model tradicional de l'usdefruit capitular de regència, tot i tenir l'avantatge d'atorgar una posició personal i econòmica sòlida al vidu, pot presentar disfuncions en la gestió de patrimonis de base urbana, financera o empresarial, cosa que fa aconsellable establir l'opció de commutar el dret d'usdefruit universal per l'usdefruit de l'habitatge familiar, si pertanyia al difunt, i una quarta part alíquota de l'herència, un cop descomptat el valor de l'usdefruit esmentat. Aquesta facultat de commutació, que el vidu o convivent té durant l'any següent a l'obertura de la successió, millora sensiblement la posició d'aquest en la successió intestada, com també la reforça el fet que aquests usdefruits, tant l'universal com el que recau sobre l'habitatge, tinguin caràcter vitalici i no es perdin pel fet de contreure un nou matrimoni o d'iniciar una nova convivència.

El llibre quart introdueix modulacions de nota en el règim de successió intestada en el cas d'adopció. D'antuvi, disposa que el parentiu per adopció produeix els mateixos efectes successoris que el parentiu per consanguinitat, i això, en coordinació amb la modificació de l'article 127.1.a del Codi de família, implica l'establiment de drets successoris abintestat entre l'adoptat i els seus descendents i l'adoptant i tota la seva família, inclosos els oncles, cosins, nebots i altres parents col·laterals. L'adopció crea lligams familiars indistingibles dels que genera la procreació natural, la qual cosa ha conduït progressivament a la convicció social que cal equiparar la filiació natural i l'adoptiva en tots els sentits. Tanmateix, hi ha supòsits d'adopció que, sens perjudici de l'equiparació d'efectes acabada d'esmentar, mereixen un tractament singular. És el cas de l'adopció dels fills del cònjuge o del convivent i de l'anomenada adopció intrafamiliar, en la qual un

fill orfe és adoptat per un parent dins del quart grau. En ambdós supòsits, el llibre quart manté drets successoris abintestat entre la persona adoptada i els seus avis, o ulteriors ascendents, de la branca familiar que ha quedat desplaçada com a conseqüència de l'adopció pel nou cònjuge o convivent de l'altre progenitor o de l'adopció de l'orfe per un parent col·lateral de la família de l'altre progenitor. En aquests casos, també es mantenen els drets successoris abintestat entre els germans per naturalesa, que no s'han de veure perjudicats pel fet que algun d'ells hagi estat adoptat i altres no ho hagin estat per una altra persona. El manteniment d'aquests drets successoris està molt lligat a la idea que, en aquestes modalitats d'adopció, és possible que es mantingui el tracte familiar amb els avis o els germans d'origen i que, quan això passa, és just que la llei ho reconegui. Tant és així que, si hom pot acreditar que s'ha perdut el tracte familiar, el dret decau.

Al marge d'aquestes reformes, són dignes d'esment la norma que regula la delació de l'herència intestada quan és repudiada per tots els descendents d'un mateix grau i, d'altra banda, la que destina les finques urbanes heretades per la Generalitat de Catalunya, com a hereva legal, a polítiques d'habitatge social.

VI

Llegítima i quarta vidual

El llibre quart manté la llegítima com a atribució successòria legal i límit a la llibertat de testar, però accentua la tendència secular a afeblir-la i a restringir-ne la reclamació. Una mesura destacable en aquest sentit és la limitació de la computació de donacions a les fetes en els deu anys precedents a la mort del causant, llevat que es tracti de donacions atorgades a legitimaris i imputables a llur llegítima, cas en el qual són computables sense límit temporal. La restricció de la computació a les donacions fetes en els darrers deu anys de vida facilita les operacions de càlcul de la quantia de la llegítima, que no es veuran entorpidides per problemes de prova i de valoració d'actes pretèrits, però, sobretot, s'ha de percebre com una reducció dels drets dels legitimaris ajustada a la realitat de la societat contemporània, en què preval l'interès a procurar formació als fills sobre l'interès a garantir-los un valor patrimonial quan manquin els progenitors.

Com en el dret anterior al llibre quart, continuen essent legitimaris els descendents o, si no n'hi ha, els progenitors del causant, si bé en aquest cas llur dret és intransmissible i s'extingeix si no és reclamat en vida pel legitimari. En la línia descendent, opera el dret de representació a favor dels descendents de fills premorts, desheretats i indignes, i també dels absents, per tal com aquests no tenen dret propi per a reclamar-la, atesa la incertesa sobre llur existència. Precisament per aquesta manca de dret, l'absent tampoc no fa nombre per a determinar l'import de les llegítimes individuals si no té qui el representi. A diferència de la successió intestada, que té un altre fonament, en matèria de llegítima no es reconeixen drets en la successió dels ascendents d'origen si el descendent que n'hauria

estat legitimari ha estat adoptat pel cònjuge o convivent de l'altre progenitor o per un parent col·lateral de l'altre progenitor. En aquests casos, el fill adoptiu té ja les seves l·legítimes en la successió dels qui l'han adoptat i, si escau, dels seus ascendents, i no hi ha cap raó sòlida per a limitar la llibertat de testar del progenitor o dels avis desplaçats per l'adopció.

En matèria d'imputació legitimària, es manté el sistema en virtut del qual, en principi, només s'imputen a la l·legítima les donacions fetes en pagament o a compte de la l·legítima o aquelles en què hi ha un pacte exprés d'imputació. Tanmateix, modernitzant la regla tradicional que feia imputables les donacions matrimonials i altres formes anàlogues de dotació als fills, es declaren també imputables, llevat que el donant disposi una altra cosa, les donacions fetes als fills per a adquirir el primer habitatge o per a emprendre una activitat que els proporcionï independència personal o econòmica.

Es generalitza la fórmula de la cautela compensatòria de l·legítima, o cautela socini, com a regla per defecte en tota successió. Aquesta decisió, també afeblidora de la l·legítima, implica que se'n respecta només la intangibilitat quantitativa i no pas la qualitativa. Els legitimaris gravats han d'optar per acceptar la l·legítima gravada o per renunciar a la institució d'hereu o el llegat i reclamar la que estrictament els correspongui, sense poder pretendre la supressió de càrregues ni gravàmens si el valor d'allò rebut és superior al de la l·legítima.

El règim de la preterició també és objecte d'una depuració substancial, sense alterar, però, l'essència del dret vigent. Es mantenen les conseqüències de la preterició errònia i es dóna una nova redacció, més clara, als supòsits que s'exceptuen d'una possible declaració d'ineficàcia del testament. També es puntualitza que la mera declaració genèrica per la qual s'atribueix el dret de l·legítima o un llegat simple de l·legítima a tots els possibles legitimaris no impedeix exercir l'acció de preterició errònia si se'n donen els pressupòsits. Amb relació al desheretament, és destacable l'afegiment d'una nova causa, que és l'absència manifesta i continuada de relació familiar entre el causant i el legitimari per causa exclusivament imputable a aquest darrer. Tot i que, certament, el precepte pot ésser font de litigis per la dificultat probatòria del seu supòsit de fet, que pot conduir el jutgador a haver de fer suposicions sobre l'origen de desavinences familiars, s'ha contrapesat aquest cost elevat d'aplicació de la norma amb el valor que té com a reflex del fonament familiar de la institució i el sentit elemental de justícia que hi és subjacent. En matèria d'inoficiositat legitimària, s'estén la legitimació activa per a demanar la reducció o supressió de donacions als hereus del causant.

El termini de prescripció de l'acció de reclamació de l·legítima o del suplement s'harmonitza amb el termini general en dret català, que és de deu anys. Ara bé, atès que sovint la persona obligada al pagament és un progenitor del legitimari, s'estableix que el termini de prescripció se suspengui i no es comenci a comptar fins a la mort d'aquell, sens per-

judici del termini trentenari de preclusió que estableix el llibre primer.

La quarta vidual experimenta també canvis importants. Tot i mantenir la denominació tradicional, la quarta vidual ja no s'atribueix només al cònjuge vidu, sinó també al membre supervivent d'una unió estable de parella, i no consisteix pròpiament en una quarta part del cabal relict, ja que la quarta part, com ja passava abans de l'entrada en vigor d'aquesta llei, actua només com a límit màxim. Els requisits per a reclamar-la s'actualitzen: en lloc del paràmetre de la còngrua sustentació, lligat a una concepció social en declivi de la viduïtat, el llibre quart recorre al de satisfacció de les necessitats, que es pot dotar de contingut a partir de criteris com ara el nivell de vida, l'edat, l'estat de salut, els salaris i les rendes percebudes o les perspectives econòmiques previsibles, que són anàlegs dels que serveixen per a fixar la pensió compensatòria en una crisi matrimonial. La remissió al marc normatiu de la pensió compensatòria pretén assegurar, precisament, que en cas de viduïtat el cònjuge no quedi paradoxalment en una condició pitjor de la que podria haver gaudit si el matrimoni s'hagués dissolt per divorci. Cal tenir en compte, en aquest punt, que la regulació anterior de la quarta vidual, a la qual s'havien d'imputar, a efectes de disminuir-la, els salaris, les rendes o les pensions que percebia el vidu, capitalitzats a l'interès legal del diner, havia fet inviable en molts casos la seva reclamació o l'havia reduïda, injustament, a imports insignificants.

A partir de l'entrada en vigor d'aquesta llei, la quarta vidual, que segueix sense ésser un dret legitimari, es pot reclamar sempre que calgui per a cobrir les necessitats vitals del vidu o del convivent i no es poden imputar a la quantia de la quarta els béns propis d'aquest, els que rebí per liquidació del règim econòmic, els que li puguin ésser atribuïts per causa de mort ni, menys encara, els seus ingressos presents o futurs. Lògicament, la tinença d'un patrimoni, l'adquisició de béns per algun títol hereditari i la perspectiva de futurs ingressos incideixen en els recursos de què hom disposa per a satisfer les pròpies necessitats i, per tant, mediatament, repercuteix en el reconeixement del dret a la quarta i en el seu import.

A part d'aquest canvi de concepció, s'introdueixen per al càlcul de la quarta regles anàlogues a les de la l·legítima, i també es permet reduir o suprimir llegats i donacions aplicant-hi les regles sobre inoficiositat legitimària. En consonància amb el caràcter finalístic d'aquesta atribució patrimonial, s'estableix que aquesta s'extingeix si el vidu o el convivent mor sense haver-la reclamada.

VII

Adquisició de l'herència

El darrer títol del llibre quart recull la normativa dels capítols III a VII del títol I del Codi de successions i en sistematitza el contingut en cinc capítols relatius a l'acceptació i la repudiació de l'herència, el dret d'acréixer, la comunitat hereditària, la partició i la col·lació, i la protecció del dret hereditari.

En matèria d'acceptació i repudiació, la novetat més destacada és la facilitació dels efectes de limitació de la responsabilitat de l'hereu vinculats al benefici d'inventari. El llibre quart avança cap a la generalització de la limitació de responsabilitat de l'hereu als béns rebuts per herència i ho fa tot estenent les conseqüències del benefici d'inventari, com a efecte legal, als hereus que efectivament han practicat inventari, encara que no hagin manifestat la voluntat d'acollir-se a aquest benefici o fins i tot encara que hagin manifestat que l'accepten de manera pura i simple. Allò que compta, al capdavant, és haver practicat, dins del termini marcat per la llei, un inventari fidel, en el qual figurin tots els béns i tots els deutes del causant que l'hereu coneixi o hauria de conèixer raonablement, i pagar els deutes hereditaris observant les prelacions i les regles d'administració que la llei imposa a l'hereu beneficiari. Amb la mateixa voluntat de fer més accessible el gaudi del benefici, el llibre quart equipara l'inventari formalitzat en document privat al notarial o judicial, per tal com en les herències modestes en què no hi ha béns immobles, s'acostuma a fer en document privat. Aquesta equiparació es condiona al fet que aquest inventari s'hagi presentat a l'administració pública competent per a pagar els tributs relatius a la successió. A part d'aquesta novetat, també s'ha de fer notar la nova redacció de la regla sobre l'acceptació de l'herència pels creditors, que passa a configurar-se, tal com la interpreta majoritàriament la doctrina, com un supòsit d'inopositabilitat, a semblança de la inopositabilitat de les donacions, però subjecta a un termini de caducitat relativament breu.

Al final del capítol sobre l'acceptació i els seus efectes, el llibre quart conté les regles d'administració dels béns adquirits per títol successori pels menors d'edat, que s'estén, per identitat de raó, als béns atribuïts a persones incapacitades. Tot i que les modalitats d'administració dels béns atribuïts a menors o incapacitats ja estan regulades en el dret de família, s'ha cregut oportú mantenir en el llibre quart un precepte que recapituli els diferents supòsits d'administració que es poden arribar a constituir i precisi qui està legitimat per a actuar en cada cas i d'acord amb quines regles. Precisament en aquest àmbit, s'ha afegit una norma en virtut de la qual el causant, si és un ascendent del menor o de l'incapacitat, pot facultar l'administrador per a prendre possessió dels béns objecte d'administració per si mateix un cop l'herència ha estat acceptada pel representant legal. Aquesta norma, en conjunció amb la de l'article 461-12.3, que dóna valor d'acceptació al silenci del representant legal en cas que hagi d'ésser interpellat per a exercir la delació, pot facilitar la protecció efectiva dels interessos del menor o de l'incapacitat quan la relació entre el representant legal i la persona encarregada de l'administració sigui conflictiva.

El dret d'acréixer experimenta una simplificació notable. S'elimina la incoherència que resultava d'un sistema que, d'una banda, subjectava l'acréixer hereditari a requisits estrictes, en exigir la crida conjunta i admetre'n la prohibició pel testador, però, d'altra banda, ordenava l'increment forçós de les quotes vacants o no disposades a favor dels cohereus, a fi de respectar el principi d'incompatibilitat

entre la successió testada i la intestada. Enfront d'aquest plantejament, que artificialment ordenava que es produís per una via indirecta el mateix efecte que s'impedia pel camí més recte, el llibre quart ha optat per eliminar l'increment forçós i regula un dret d'acréixer entre cohereus molt ampli, que comprèn tots els casos en què una quota pot arribar a quedar vacant o no és atribuïda a ningú, sens perjudici, òbviament, de mantenir la norma que disposa l'acréixer preferent entre els cridats en una mateixa quota o porció de l'herència. En els llegats i en els fideïcomisos, en canvi, l'operativitat del dret d'acréixer se subordina a la voluntat del causant i a la crida conjunta, en no haver-hi obstacles derivats del principi successori abans esmentat.

A diferència del Codi de successions, el llibre quart dedica un capítol a la comunitat hereditària, en el qual es regulen els supòsits d'indivisió i l'exercici de les facultats de gaudi, administració i disposició dels béns de la comunitat, amb les remissions pertinents a les normes de la comunitat ordinària del llibre cinquè. Es manté el principi que la responsabilitat dels hereus no és ni solidària ni mancomunada, sinó que, d'acord amb la tradició catalana, els deutes hereditaris es divideixen entre els hereus que accepten, sens perjudici del dret de tots els creditors del causant a oposar-se a la partició abans que se'ls paguin o fiancin els crèdits.

Els trets essencials del règim de partició i col·lació no varien respecte als de l'anterior, però s'ha aprofitat la reforma per a ordenar millor la matèria, depurar-la, concordar les regles d'adjudicació dels béns amb les del llibre cinquè i revisar alguns efectes de la partició o de la seva pràctica defectuosa. Pel que fa als subjectes que poden fer la partició, s'ha suprimit la norma que permetia als hereus i legataris que representessin més de la meitat del capital relict sol·licitar a l'autoritat judicial la designació d'un comptador partidori, entenent que aquest resultat ja és possible, sense acord majoritari, pels mitjans que estableix la legislació processal. Un tret destacable és la decisió de potenciar l'autonomia dels cohereus per a arribar a acords sobre la manera de fer la partició. Si hi ha unanimitat, els cohereus no només poden prescindir dels comptadors partidors, sinó també de les disposicions particionals establertes pel mateix causant i, àdhuc, dels prelegats, llevat que el testador hagi disposat expressament el contrari. Aquesta regla té en compte la funció particional que sovint compleixen els prelegats i permet que els hereus s'adjudiquin els béns de la manera que considerin més satisfactòria, sense haver de vendre o permutar entre ells posteriorment, amb costos addicionals, per a assolir el mateix resultat.

Quant als efectes de la partició, el llibre quart aclareix expressament que els cohereus no només estan obligats al sanejament per evicció, sinó també per vicis ocults, i regula les conseqüències que se'n deriven i els terminis de preclusió i d'exercici de l'acció. També es dóna una nova redacció a les normes sobre rectificació i addició de la partició. La facultat de rectificar la partició es connecta, d'una banda, a l'exercici de l'acció de rescissió, com un remei per a evitar-la, tal com estableix la llei en la rescissió per lesió ultra dimidium o engany a mitges

en el cas de les compravendes, i, d'altra banda, també es permet quan s'ha fet la partició amb l'omissió involuntària d'un hereu, supòsit que el Codi de successions no regulava específicament. Amb relació al cas en què la partició s'hagi fet amb algú que no és hereu, se substitueix la norma que en declarava la nul·litat per una altra, més pragmàtica, que estableix l'addició proporcional a la part de cada cohereu de la que es va atribuir a l'hereu aparent, llevat que la majoria dels cohereus decideixin tornar a fer íntegrament la partició.

La naturalesa de l'operació de col·lació, com també la definició dels supòsits en què escau i dels seus efectes, es manté inalterada respecte al dret anterior, si bé, lògicament, es veu afectada per les modificacions introduïdes en el règim d'imputació legítima. Els preceptes que regulen la col·lació, en la redacció que hi dóna el llibre quart, deixen clar que l'objecte de la col·lació és el valor de determinades atribucions i no els béns que en són objecte, i també que el deure de col·lacionar en cap cas no comporta haver de restituir l'excés si el valor col·lacionable supera el de la quota hereditària.

El llibre quart es clou amb la regulació de l'acció de petició d'herència i de les conseqüències que es deriven del fet que sigui estimada. La principal innovació en aquesta matèria és la decisió de considerar imprescriptible l'acció, salvats els efectes de la usucapció respecte als béns singulars. La imprescriptibilitat és congruent amb la doble finalitat de l'acció com a mitjà de reconeixement de la qualitat d'hereu i de restitució dels béns com a universalitat. La pretensió restitutòria, com també posa en relleu el règim de l'acció reivindicatòria, igualment imprescriptible, només cedeix davant de l'adquisició de la titularitat per una altra persona.

VIII Part final

Les disposicions transitòries pretenen regular les principals conseqüències de la substitució del Codi de successions pel llibre quart del Codi civil, particularment respecte als actes per causa de mort atorgats abans de l'entrada en vigor d'aquesta llei que hagin de regir successions obertes amb posterioritat, i també respecte a les successions obertes abans però que encara puguin produir efectes després, com passa, sobretot, quan s'ha ordenat un fideïcomís. En matèria de fideïcomisos, precisament, és rellevant la disposició transitòria quarta, que pretén facilitar la cancel·lació en el Registre de la Propietat dels assentaments referents a substitucions fideïcomissàries condicionals, sense recórrer a l'expedient d'alliberament de càrregues, sempre que es pugui acreditar mitjançant una acta de notorietat que s'ha incomplet la condició o que han transcorregut més de trenta anys des de la mort del fiduciari i els hereus d'aquest o llurs causahavents han posseït com a tals els béns del fideïcomís sense que consti en el Registre cap inscripció o anotació a favor dels fideïcomissaris que pugui denotar la vigència de llur dret.

Les disposicions finals modifiquen diversos preceptes del llibre cinquè del Codi civil i del Codi de famí-

lia. Respecte al llibre cinquè, s'actualitzen les remissions que es feien al Codi de successions, es modifica la redacció del precepte que regula les hipoteques que es poden constituir en cas de substitució fideïcomissària i s'elimina la suspensió de la usucapció durant el temps en què el bé usucapit es troba en una herència jacent, atès que la jacència no impedeix pas que els hereus cridats o els administradors de l'herència puguin fer valer els mitjans de defensa adients contra l'usucapient. També s'ha aprofitat aquesta primera ocasió en què s'esmena el llibre cinquè per a corregir-ne diversos errors purament materials que s'hi havien detectat. Respecte al Codi de família, es modifiquen els articles 113.1 i 127.1, a fi de suprimir les restriccions a la formació de relacions de parentiu entre l'adoptat i els seus descendents i la família de l'adoptant, en consonància amb l'equiparació d'efectes que s'estableix entre el parentiu per naturalesa i el parentiu per adopció; tot això, com s'ha dit, sens perjudici del manteniment de diversos efectes successoris específics en l'adopció.

Article únic

Aprovació del llibre quart del Codi civil de Catalunya

S'aprova el llibre quart del Codi civil de Catalunya, amb el contingut següent:

Llibre quart Successions

TÍTOL I Disposicions generals

Capítol I La successió hereditària

Article 411-1

Universalitat de la successió

L'hereu succeeix en tot el dret del seu causant. Conseqüentment, adquireix els béns i els drets de l'herència, se subroga en les obligacions del causant que no s'extingeixen per la mort, resta vinculat als actes propis d'aquest i, a més, ha de complir les càrregues hereditàries.

Article 411-2

Obertura de la successió

1. La successió s'obre en el moment de la mort del causant, al lloc on ha tingut el darrer domicili.
2. El jutge competent en matèria successòria és el del darrer domicili del causant i, a manca del darrer domicili conegut, el del lloc on es troba la major part dels béns.

Article 411-3

Fonaments de la vocació

1. Els fonaments de la vocació successòria són l'heretament, el testament i el que estableix la llei.
2. La successió intestada només pot tenir lloc en defecte d'hereu instituït, i és incompatible amb l'heretament i amb la successió testada universal.
3. La successió testada universal només pot tenir lloc en defecte d'heretament.

Article 411-4

Moment de la delació

1. La successió es defereix en el moment de la mort del causant.
2. No obstant el que estableix l'apartat 1, en la institució sotmesa a condició suspensiva, l'herència es defereix en el moment en què es compleix la condició.
3. Els heretaments i els fideïcomisos es regeixen per llurs pròpies regles.

Article 411-5*Adquisició de l'herència*

L'hereu adquireix l'herència deferida amb l'acceptació, però els efectes d'aquesta es retrotrauen al moment de la mort del causant.

Article 411-6*Possessió*

L'hereu que accepta l'herència solament en té la possessió si la pren, i s'entén que continua la del causant sense interrupció.

Article 411-7*Pactes successoris*

Són nuls els contractes o pactes sobre successió no oberta, llevat dels que admet aquest codi.

Article 411-8*Inexistència de reserves i reversions legals*

Els béns adquirits per títol successori o per donació d'acord amb aquest codi no estan subjectes a cap reserva hereditària ni reversió legal.

Article 411-9*Herència jacent*

1. Quan l'herència està jacent, els hereus cridats només poden fer actes de conservació, defensa i administració ordinària de l'herència, incloent-hi la presa de possessió dels béns i l'exercici d'accions possessòries. Si els cridats a l'herència són diversos, estan legitimats individualment per a fer actes necessaris de conservació i defensa dels béns, però per als actes d'administració ordinària s'aplica el que l'article 552-7 estableix respecte a aquest tipus d'actes.
2. Els actes a què fa referència l'apartat 1 no impliquen per ells mateixos acceptació, llevat que amb aquests actes es prengui el títol o la qualitat d'hereu.
3. Si no hi ha cap marmessor o persona nomenada amb facultats per a administrar, l'autoritat judicial, a instància de qualsevol hereu cridat, pot nomenar un administrador perquè representi i administri l'herència d'acord amb el que estableix la legislació processal.
4. Sempre que els cridats a l'herència siguin diversos, l'acceptació d'un d'ells extingeix la situació d'herència jacent. Mentre la totalitat dels cridats no accepta o no es produeix la frustració de les crides, l'administració ordinària de l'herència correspon a l'hereu o hereus que han acceptat, amb aplicació, si n'hi ha més d'un, de les normes de la comunitat hereditària. L'acceptant o acceptants poden, sota llur responsabilitat, pagar els deutes de l'herència i les càrregues hereditàries, satisfer les lligüimes i complir els lligats.

Article 412-1*Persones físiques*

1. Tenen capacitat per a succeir totes les persones que en el moment de l'obertura de la successió ja hagin nascut o hagin estat concebudes i que sobreviuen al causant.
2. Els fills que neixen en virtut d'una fecundació assistida practicada d'acord amb la llei després de la mort d'un dels progenitors tenen capacitat per a succeir al progenitor premort.

Article 412-2*Persones jurídiques*

1. Tenen capacitat per a succeir les persones jurídiques que estiguin constituïdes legalment en el moment de l'obertura de la successió.
2. Tenen capacitat per a succeir les persones jurídiques que el causant ordeni crear en la seva disposició per causa de mort, si s'arriben a constituir. En aquest cas, els efectes de la successió es retrotrauen al moment de l'obertura d'aquesta.

Article 412-3*Indignitat successòria*

Són indignes de succeir:

- a) El qui ha estat condemnat per sentència ferma dictada en judici penal per haver matat o haver intentat matar dolosament el causant, el seu cònjuge, la persona amb qui vivia en parella estable o algun descendent o ascendent del causant.
- b) El qui ha estat condemnat per sentència ferma dictada en judici penal per haver comès dolosament delictes de lesions greus, contra la llibertat, de tortures, contra la integritat moral o contra la llibertat i la indemnitat sexuals, si la persona agreujada és el causant, el seu cònjuge, la persona amb qui vivia en parella estable o algun descendent o ascendent del causant.
- c) El qui ha estat condemnat per sentència ferma dictada en judici penal per haver calumniat el causant, si l'ha acusat d'un delictes per al qual la llei estableix una pena de presó no inferior a tres anys.
- d) El qui ha estat condemnat per sentència ferma en judici penal per haver prestat fals testimoni contra el causant, si li ha imputat un delictes per al qual la llei estableix una pena de presó no inferior a tres anys.
- e) El qui ha estat condemnat per sentència ferma dictada en judici penal per haver comès un delictes contra els drets i deures familiars, en la successió de la persona agreujada o d'un representant legal d'aquesta.
- f) Els pares que han estat suspesos o privats de la potestat respecte al fill causant de la successió, per una causa que els sigui imputable.
- g) El qui ha induït el causant de manera maliciosa a atorgar, revocar o modificar un testament, un pacte successori o qualsevol altra disposició per causa de mort del causant o li ha impedit de fer-ho, i també el qui, coneixent aquests fets, se n'ha aprofitat.
- h) El qui ha destruït, amagat o alterat el testament o una altra disposició per causa de mort del causant.

[Aquest article ha estat modificat per la per la disposició final segona de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (DOGC núm. 5686, de 02-08-2010, p. 61162-61260).

Article 412-4*Reconciliació i perdó*

1. Les causes d'indignitat successòria no produeixen efectes:

- a) Si el causant atorga la disposició a favor de l'indigne coneixent la causa d'indignitat.
 - b) Si el causant, coneixent la causa d'indignitat, es reconcilia amb l'indigne per actes indubtables o el perdona en escriptura pública.
 - c) En les disposicions fetes en pacte successori, si la facultat de revocació atribuïda al causant caduca.
2. La reconciliació i el perdó són irrevocables.

Article 412-5*Inhabilitat successòria*

1. Són inhàbils per a succeir:

- a) El notari que autoritza l'instrument successori, el seu cònjuge, la persona amb qui conviu en parella estable i els parents del notari dins del quart grau de consanguinitat i el segon d'afinitat.
- b) Els testimonis, els facultatius, els experts i els intèrprets que intervinguin en l'atorgament de l'instrument successori, i també la persona que escriu el testament tancat a prec del testador.
- c) El religiós que ha assistit el testador durant la seva darrera malaltia, i també l'orde, la comunitat, la institució o la confessió religiosa a què aquell pertany.
- d) El tutor, abans de l'aprovació dels comptes definitius de la tutela, llevat que sigui ascendent, descendent, cònjuge o germà del causant.

2. Les persones físiques o jurídiques i els cuidadors que en depenen que hagin prestat serveis assistencials, residencials o de naturalesa anàloga al causant, en virtut d'una relació contractual, només poden ésser afavorits en la successió d'aquest si és ordenada en testament notarial obert o en pacte successori.

3. La inhabilitat successòria no impedeix ésser nomenat àrbitre, marmessor particular o comptador partididor.

[Aquest article ha estat modificat per la per la disposició final segona de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (DOGC núm. 5686, de 02-08-2010, p. 61162-61260).

Article 412-6*Ineficàcia*

1. Les atribucions successòries que corresponguin per qualsevol títol a una persona indigna de succeir són ineficaces. També ho són les disposicions fetes a favor d'una persona inhàbil.

2. La causa d'ineficàcia ha d'ésser invocada per la persona o les persones que resultarien immediatament afavorides per la successió en cas que es declarés la indignitat o la inhabilitat.

3. La causa d'ineficàcia, si la persona afectada no la reconeix, ha d'ésser declarada judicialment.

Article 412-7*Caducitat de l'acció*

1. L'acció declarativa de la indignitat o la inhabilitat successòries caduca una vegada transcorreguts quatre anys des que la persona legitimada per a exercir-la coneix o pot conèixer raonablement la causa d'ineficàcia i, en tot cas, una vegada transco-

rreguts quatre anys des que la persona indigna o inhàbil pren possessió dels béns en qualitat d'hereva o legatària. L'acció és transmissible als hereus.

2. Si la causa d'indignitat exigeix una condemna en sentència, el còmput del termini de caducitat no s'inicia fins que la sentència és ferma.

Article 412-8*Efectes de la indignitat i la inhabilitat*

1. Una vegada reconeguda o declarada la indignitat o la inhabilitat, si la persona afectada havia pres possessió dels béns, s'ha de liquidar la situació possessòria d'acord amb els articles 522-3 a 522-5 considerant la persona indigna o inhàbil posseïdora de mala fe.

2. Els efectes de la indignitat o la inhabilitat es retrotrauen al moment de la delació.

3. La indignitat és personalíssima i no afecta els fills o descendents de l'indigne que siguin cridats a la successió. La indignitat del transmissari respecte al causant determina la ineficàcia del dret de transmissió.

TÍTOL II**La successió testada****Capítol I****Els testaments, els codicils i les memòries testamentàries****Secció primera****Disposicions generals****Article 421-1***Llibertat de testar*

La successió testada es regeix per la voluntat del causant manifestada en testament atorgat d'acord amb la llei.

Article 421-2*Contingut del testament*

En testament, el causant ordena la seva successió mitjançant la institució d'un o més hereus i pot establir llegats i altres disposicions per a després de la seva mort.

Article 421-3*Presumpció de capacitat*

Poden testar totes les persones que, d'acord amb la llei, no siguin incapaces per a fer-ho.

Article 421-4*Incapacitat per a testar*

Són incapaces per a testar els menors de catorze anys i els qui no tenen capacitat natural en el moment de l'atorgament.

Article 421-5*Tipus de testaments*

1. El testament s'atorga en un sol acte davant de notari hàbil per a actuar al lloc de l'atorgament.
2. A més de la forma que estableix l'apartat 1, el testament es pot atorgar en forma hològrafa.
3. No són vàlids els testaments atorgats exclusivament davant de testimonis.

Article 421-6*Interpretació de les disposicions testamentàries*

1. En la interpretació del testament, hom s'ha d'atènyer plenament a la veritable voluntat del testador, sense haver-se de subjectar necessàriament al significat literal de les paraules emprades.
2. Les clàusules ambigües o fosques s'interpreten en sentit favorable a llur eficàcia, comparant les unes amb les altres, i si hi ha una contradicció irreductible, no és vàlida cap de les que pugnen substancialment entre elles. Les disposicions inintel·ligibles es consideren no formulades.
3. En els casos de dubte, les disposicions que imposen qualsevol càrrega s'interpreten restrictivament.

Secció segona **Els testaments notarial**

Article 421-7

Identificació i judici de capacitat del testador

El notari ha d'identificar el testador i n'ha d'apreciar la capacitat legal en la forma i pels mitjans que estableix la legislació notarial.

Article 421-8

Testament atorgat per una persona amb discapacitat sensorial

Si el testador és cec, sord, mut o sordmut o per qualsevol altra raó és sensorialment discapacitat, el notari ha de seguir el que la legislació notarial estableix per a aquests casos.

Article 421-9

Intervenció de facultatius

1. Si el testador no està incapacitat judicialment, el notari n'ha d'apreciar la capacitat per a testar d'acord amb l'article 421-7 i, si ho considera pertinent, pot demanar la intervenció de dos facultatius, els quals, si escau, han de certificar que el testador té en el moment de testar prou capacitat i lucidesa per a fer-ho.
2. Si el testador està incapacitat judicialment, pot atorgar testament notarial obert en un interval lúcid si dos facultatius acceptats pel notari certifiquen que el testador té en el moment de testar prou capacitat i lucidesa per a fer-ho.
3. En els casos a què fan referència els apartats 1 i 2, els facultatius han de fer constar llur dictamen en el mateix testament i l'han de signar amb el notari i, si escau, amb els testimonis.

Article 421-10

Testimonis

1. En l'atorgament del testament notarial, no cal la intervenció de testimonis, llevat que concorrin circumstàncies especials en el testador o que aquest o el notari ho demanin.
2. Concorren circumstàncies especials en el testador si és cec o sord i si per qualsevol causa no sap o no pot signar o declara que no sap o no pot llegir per si mateix el testament.

Article 421-11

Idoneïtat dels testimonis

1. Els testimonis, si n'han d'intervenir, són dos, han d'entendre el testador i el notari i han de saber signar. No cal que siguin pregats, ni que coneguin el testador, ni que tinguin la seva mateixa residència.
2. No poden ésser testimonis:
 - a) Els menors d'edat i els incapaços per a testar.

- b) Els sords, els cecs, i els muts que no puguin escriure.
 - c) Els condemnats per delictes de falsificació de documents, per calúmnies o per fals testimoni.
 - d) Els afavorits pel testament.
 - e) El cònjuge, el convivent en parella estable i els parents dins del quart grau de consanguinitat i el segon d'afinitat dels hereus instituïts o els legataris designats i del notari autoritzant.
3. Les causes d'inidoneïtat s'apliquen, a més de les persones a què fa referència l'apartat 2, als facultatius, els intèrprets i els experts que intervenen en el testament.

[Aquest article ha estat modificat per la disposició final segona de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (DOGC núm. 5686, de 02-08-2010, p. 61162-61260).

Article 421-12

Idioma del testament

1. El testament s'ha de redactar en la llengua oficial a Catalunya que esculli l'atorgant.
2. Es pot testar en una llengua no oficial a Catalunya si el notari autoritzant la coneix o, si no la coneix, en presència i amb la intervenció d'un intèrpret, no necessàriament oficial, designat de comú acord pel testador i el notari. L'acord en la designació de l'intèrpret es presumeix pel sol fet de l'atorgament del testament.
3. En el cas de l'apartat 2, el testament s'ha de redactar en la llengua oficial a Catalunya que esculli l'atorgant i, si aquest ho sol·licita, a més, en la llengua no oficial de què es tracti. L'intèrpret que hi ha intervingut l'ha de signar.

Subsecció primera **El testament obert**

Article 421-13

Redacció i autorització del testament obert

1. En el testament obert, el testador expressa la seva voluntat al notari de paraula o per escrit, i el mateix notari redacta el testament d'acord amb la voluntat del testador expressant-hi el lloc, la data i l'hora de l'atorgament.
2. Un cop redactat, el testament és llegit al testador o pel testador i, tot seguit, és signat per ell, o per dos testimonis si declara que no sap o no pot signar, i autoritzat d'acord amb la legislació notarial.

Subsecció segona **El testament tancat**

Article 421-14

Redacció del testament tancat

1. El testament tancat és escrit pel testador, en forma autògrafa o per altres mitjans tècnics, o per una altra persona per encàrrec seu, amb l'expressió del lloc i la data. Si l'escriu una altra persona a prec del testador, s'ha de fer constar aquesta circumstància i s'ha d'identificar la dita persona, que ha de signar amb el testador al final del testament.
2. El testador ha de signar en tots els fulls i al final del testament, després d'haver salvat les paraules esmenades, ratllades, afegides o entre línies. Si el testament s'ha redactat en suport electrònic, s'ha de signar amb una signatura electrònica reconeguda.

3. Si el testador no sap o no pot signar, ho pot fer per encàrrec seu una altra persona, que ha de signar al final del testament i en tots els fulls, després d'haver fet constar la seva identitat i la causa de la impossibilitat que signi el testador.

4. El document que conté el testament s'ha d'introduir en una coberta tancada de manera que no en pugui ésser extret sense esquinçar-la.

5. No poden atorgar testament tancat ni els cecs ni els qui no saben o no poden llegir.

Article 421-15

Autorització del testament tancat

1. Per a l'autorització del testament tancat, el testador ha de presentar el sobre clos que el conté a un notari hàbil per a actuar al lloc de l'atorgament i li ha de manifestar que el sobre que li lliura conté el testament.

2. El notari ha d'estendre sobre la mateixa coberta del testament una diligència breu, en la qual ha de fer constar el nom del testador, que el plec conté el testament i que aquest ha estat escrit i signat pel testador, en forma autògrafa o per altres mitjans tècnics, o, per encàrrec seu, per una tercera persona, la identitat de la qual no cal fer constar.

3. El notari, després d'estendre la diligència a què fa referència l'apartat 2, sense interrupció, ha de protocol·litzar el sobre clos, que s'ha d'incorporar a l'acta, d'acord amb el que estableix la legislació notarial i amb la indicació de l'hora de l'atorgament.

4. Si el testador declara que no sap o no pot signar, han de signar l'acta i la coberta dos testimonis.

Article 421-16

Obertura del testament tancat

Un cop acreditada la mort del testador, el notari que té el testament tancat, a instància de part interessada, ha d'obrir el sobre que el conté davant de dos testimonis idonis, l'ha de protocol·litzar i ha d'autoritzar amb aquesta finalitat una nova acta.

Secció tercera El testament hològraf

Article 421-17

Requisits de validesa

1. Només poden atorgar testament hològraf les persones majors d'edat i els menors emancipats.

2. Perquè el testament hològraf sigui vàlid cal:

a) Que estigui escrit i signat de manera autògrafa pel testador amb la indicació del lloc i la data de l'atorgament. Si conté paraules ratllades, esmenades, afegides o entre línies, l'atorgant les ha de salvar amb la seva signatura.

b) Que es presenti davant el jutge o el funcionari competent a fi que sigui adverat i se n'ordini la protocol·lització.

Article 421-18

Adveració

1. El jutge o el funcionari competent per a adverar el testament n'ha de comprovar l'autenticitat d'acord amb la llei.

2. Si resulta que el testament és autèntic, se n'ha d'acordar la protocol·lització notarial, amb testimoni de la resolució dictada. En cas contrari, se n'ha de denegar la protocol·lització.

3. La resolució dictada en l'expedient d'adveració s'ha de complir encara que s'hi hagi formulat oposició. En aquest cas, els interessats poden fer valer llurs drets en el judici corresponent.

Article 421-19

Caducitat del testament

1. Els testaments hològrafs caduquen si no es presenten perquè siguin adverats en el termini de quatre anys comptats des de la mort del testador i no es protocol·litzen en el termini de sis mesos comptats des de la resolució de l'expedient.

2. Si durant els terminis que fixa l'apartat 1 s'interposa una demanda sobre la validesa del testament, aquest s'ha de protocol·litzar en el termini de sis mesos comptats des del moment en què la resolució judicial esdevé ferma.

Secció quarta

Els codicils i les memòries testamentàries

Article 421-20

Codicil

1. En codicil, l'atorgant disposa dels béns que s'ha reservat per a testar en heretament, addiciona alguna cosa al testament, el reforma parcialment o, si manca aquest, dicta disposicions successòries a càrrec dels seus hereus abintestat.

2. En codicil, no es pot instituir o excloure cap hereu, ni revocar la institució atorgada anteriorment. Tampoc no es pot nomenar marmessor universal, ni ordenar substitucions o condicions, llevat que s'imposin als legataris.

3. Els codicils s'han d'atorgar amb les mateixes solemnitats externes que els testaments.

Article 421-21

Memòries testamentàries

1. Les memòries testamentàries signades pel testador en tots els fulls o, si escau, per mitjà d'una signatura electrònica reconeguda i que al·ludeixen a un testament anterior valen com a codicil, sigui quina sigui llur forma, si es demostra o es reconeix en qualsevol temps llur autenticitat i compleixen, si escau, els requisits formals que el testador exigeix en el seu testament.

2. En les memòries testamentàries, només es poden ordenar disposicions que no excedeixin el 10% del cabal relict i que es refereixin a diners, objectes personals, joies, roba i parament de casa o a obligacions d'importància moderada a càrrec dels hereus o els legataris.

3. En les memòries testamentàries, es poden adoptar previsions sobre la donació dels propis òrgans o del cos i sobre la incineració o la forma d'enterrament.

Article 421-22

Aplicació supletòria de les regles dels testaments

S'apliquen als codicils i a les memòries testamentàries, en la mesura que ho permeti llur naturalesa, les disposicions dels testaments, incloses les relatives a llur nul·litat i ineficàcia.

Article 421-23

Designació de beneficiaris d'assegurances de vida

La designació i la modificació de beneficiaris d'assegurances de vida, de plans de pensions i d'instruments d'estalvi i previsió anàlegs es poden fer en

testament o en codicil, a més de pels mitjans que estableixen el contracte corresponent o la legislació específica. La designació es pot modificar o revocar amb un altre testament o codicil o per qualsevol altre mitjà admès pel contracte o la llei.

Capítol II

Nul·litat i ineficàcia dels testaments i de les disposicions testamentàries

Article 422-1

Nul·litat del testament

1. És nul el testament que no correspon a cap dels tipus que estableix l'article 421-5, i també l'atorgat sense complir els requisits legals de capacitat i de forma i l'atorgat amb engany, violència o intimidació greu.
2. La manca d'indicació o la indicació errònia del lloc o la data d'atorgament del testament que en puguin afectar la validesa se salven si es poden acreditar d'alguna altra manera. La manca d'indicació de l'hora no anul·la el testament si el testador no n'ha atorgat cap altre el mateix dia.
3. Són nuls els testaments que no contenen institució d'hereu, llevat que continguin nomenament de marmessor universal o siguin atorgats per una persona subjecta al dret de Tortosa.

Article 422-2

Nul·litat de disposicions testamentàries

1. Són nul·les les disposicions testamentàries que s'han atorgat amb error en la persona o en l'objecte, engany, violència o intimidació greu. També són nul·les si s'han atorgat per error en els motius, si resulta del mateix testament que el testador no l'hauria atorgat si s'hagués adonat de l'error.
2. Si el testador ha atorgat un testament perquè creia erròniament, segons es dedueix del seu contingut, que l'hereu instituït en testament anterior havia mort, és hereu l'instituït anteriorment, però subsisteixen els llegats i les altres disposicions a títol particular ordenades en el darrer testament.

Article 422-3

Acció de nul·litat

1. L'acció de nul·litat pot ésser exercida, un cop oberta la successió, per les persones a qui pot beneficiar la declaració de nul·litat.
2. L'acció de nul·litat caduca al cap de quatre anys, a comptar des que la persona legitimada per a exercir-la coneix o pot conèixer raonablement la causa de nul·litat.
3. No poden exercir l'acció de nul·litat les persones legitimades que, coneixent la possible causa de nul·litat, admeten la validesa del testament o de la disposició testamentària després de la mort del testador, l'executen voluntàriament o renuncien a l'acció.
4. L'acció de nul·litat és transmissible als hereus, però no la poden exercir els creditors de l'herència.

Article 422-4

Conseqüències de la nul·litat i la caducitat

1. La nul·litat del testament determina que la successió es regeixi pel testament anterior vàlid o, si no n'hi ha, que s'obri la successió intestada.
2. La nul·litat del testament implica la de tots els codicils i les memòries testamentàries atorgats pel testador, llevat que siguin compatibles amb un tes-

tament anterior que hagi de subsistir per la nul·litat del posterior.

3. La caducitat del testament produeix les mateixes conseqüències que la seva nul·litat.

Article 422-5

Nul·litat parcial

La nul·litat de qualsevol disposició testamentària no determina la nul·litat total del testament en què s'ha ordenat, llevat que del seu context resulti que el testador no hauria ordenat les disposicions vàlides sense la disposició nul·la.

Article 422-6

Conversió del testament nul o ineficax

1. El testament que és nul o esdevé ineficax per manca d'institució d'hereu val com a codicil si en compleix els requisits.
2. El testament tancat que és nul per defecte de forma val com a testament hològraf si en compleix els requisits.

Article 422-7

Ineficàcia per preterició errònia

1. El testament pot esdevenir ineficax per causa de preterició errònia, a instància del legitimari preterit, en els casos que estableix l'article 451-16.2.
2. És aplicable a l'acció de preterició el que estableix l'article 422-3.3.

Article 422-8

Revocabilitat de les disposicions testamentàries

1. Les disposicions testamentàries són essencialment revocables.
2. En tot cas de revocació subsisteix el reconeixement de fills no matrimonials.

Article 422-9

Abast de la revocació dels testaments

1. La revocació és expressa si el testador l'ordena en testament.
2. L'atorgament d'un testament vàlid i eficaç revoca de ple dret el testament anterior. Conseqüentment, no produeixen efectes revocatoris els testaments a què fan referència els articles 422-1 i 422-7, sens perjudici del que estableix l'article 422-3.2 i 3, ni els testaments caducats. Tampoc no tenen eficàcia revocatòria els testaments destruïts sense possibilitat de reconstrucció.
3. Si el testador ordena de forma expressa en el testament que l'anterior subsisteixi totalment o parcialment, aquest manté l'eficàcia en tot el que l'atorgat posteriorment no revocui, o en les parts a què no s'oposi o que no contradigui.
4. El que estableix l'apartat 3 s'aplica també si el testador ordena expressament en el testament que un d'anterior revocat recuperi l'eficàcia, encara que el posterior no contingui institució d'hereu, sempre que es confirmi la institució, almenys, d'un dels hereus instituïts en el testament anterior.
5. El testament merament revocatori determina que la successió es defereixi d'acord amb les normes de la successió intestada.

Article 422-10

Revocació material del testament hològraf

1. El testament i el codicil hològrafs i les memòries testamentàries es presumeixen revocats si apareixen esquinçats o inutilitzats, o si les signatures que els autoritzen apareixen esborrades, raspades

o esmenades sense salvar, llevat que es provi que aquests fets han ocorregut sense el coneixement o la voluntat del testador o han estat duts a terme pel testador en estat de malaltia mental.

2. Si en el text dels testaments i codicils hològrafs o de les memòries testamentàries apareix només alguna esmena o algun canvi, es presumeix que el testador ha volgut modificar o revocar el testament en aquesta part, d'acord amb els requisits que estableix l'article 421-17, llevat de la prova a què fa referència l'apartat 1.

Article 422-11

Revocació de disposicions testamentàries per codicil

Els codicils impliquen la revocació de la part del testament anterior que aparegui modificada o hi resulti incompatible.

Article 422-12

Revocació de codicils i memòries testamentàries

1. L'atorgament del testament revoca els codicils i les memòries testamentàries anteriors, llevat que el testador disposi una altra cosa.

2. El codicil posterior revoca l'anterior solament en allò en què el modifiqui o amb què resulti incompatible. Si han de coexistir diversos codicils, s'aplica la mateixa regla.

3. La revocació expressa d'un codicil es pot fer en un altre codicil.

4. La revocació expressa d'una memòria testamentària es pot fer en una memòria testamentària o un codicil posteriors.

Article 422-13

Ineficàcia sobrevinguda per crisi matrimonial o de convivència

1. La institució d'hereu, els llegats i les altres disposicions que s'hagin ordenat a favor del cònjuge del causant esdevenen ineficaços si, després d'haver estat atorgats, els cònjuges se separen de fet o judicialment, o es divorcien, o el matrimoni és declarat nul, i també si en el moment de la mort hi ha pendent una demanda de separació, divorci o nul·litat matrimonial, llevat de reconciliació.

2. Les disposicions a favor del convivent en parella estable esdevenen ineficaços si, després d'haver estat atorgades, els convivents se separen de fet, llevat que reprenguin la convivència, o s'extingeix la parella estable per una causa que no sigui la defunció d'un dels membres de la parella o el matrimoni entre ambdós.

3. Les disposicions a favor del cònjuge o del convivent en parella estable mantenen l'eficàcia si del context del testament, el codicil o la memòria testamentària resulta que el testador les hauria ordenades fins i tot en els casos que regulen els apartats 1 i 2.

[Aquest article ha estat modificat per la disposició final segona de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (DOGC núm. 5686, de 02-08-2010, p. 61162-61260).

Capítol III La institució d'hereu

Secció primera Disposicions generals

Article 423-1

Necessitat d'institució d'hereu

1. El testament ha de contenir necessàriament institució d'hereu.

2. En el testament atorgat per una persona subjecta al dret de Tortosa es pot distribuir tota l'herència en llegats.

3. El nomenament de marmessor universal substitueix la manca d'institució d'hereu en el testament.

Article 423-2

Forma d'ordenació de la institució d'hereu

Tant la simple utilització pel testador del nom o la qualitat d'hereu com la disposició a títol universal, encara que no s'empli aquella paraula, impliquen institució d'hereu, si és clara la voluntat del testador d'atribuir a l'afavorit la qualitat de successor en tot el seu dret o en una quota del seu patrimoni.

Article 423-3

Institució d'hereu en cosa certa

1. L'hereu o els hereus instituïts solament en cosa certa, si concorren amb hereus instituïts sense aquesta assignació, en són simples legataris.

2. Si l'hereu únic o tots els hereus instituïts ho són en cosa certa, en són estimats prelegataris i, excloent la cosa o les coses certes, tenen el caràcter d'hereus universals per parts iguals, si són més d'un.

Article 423-4

Institució vitalícia

1. L'hereu instituït vitalíciamment, si per a després de la seva mort hi ha instituït un altre hereu, té el caràcter d'hereu fiduciari, i l'hereu posterior, el de substituït fideïcomissari condicional.

2. Si no hi ha instituït hereu posterior o l'instituït no arriba a ésser-ho, l'hereu instituït vitalíciamment esdevé hereu universal, pur i lliure.

Article 423-5

Institució en usdefruit

1. L'hereu instituït en usdefruit s'equipara a l'hereu instituït en cosa certa. En conseqüència, si concorre amb hereu universal, és legatari.

2. Si l'hereu instituït en usdefruit no concorre amb hereu universal, però per a després de la seva mort hi ha instituït un altre hereu, té el caràcter d'hereu fiduciari, i l'hereu posterior, el de substituït fideïcomissari condicional.

3. Si no hi ha instituït hereu posterior ni hereu universal, o si l'instituït no arriba a ésser-ho, s'entén que s'ha ordenat una substitució fideïcomissària a favor dels qui serien els hereus intestats del testador en el moment d'extingir-se l'usdefruit.

Article 423-6

Institució conjunta

1. Els hereus instituïts sense assignació de parts s'entén que són cridats per parts iguals.

2. Si els hereus instituïts són cridats els uns individualment i els altres col·lectivament, s'entén que s'atribueix conjuntament a aquests darrers una part igual a la de cadascun dels designats individualment, llevat que la voluntat del testador sigui una altra.

3. Si s'assignen als hereus quotes hereditàries que sumen més o menys de la totalitat de l'herència,

l'excés o el defecte s'han de rebaixar o completar a proporció entre els instituïts.

4. Si s'assignen quotes als uns i no als altres, correspon a aquests darrers la porció sobrant de l'herència per parts iguals. Si no en sobra cap porció, s'han de reduir proporcionalment les fixades i se n'ha d'atribuir als instituïts sense quota una d'igual a la que correspongui als menys afavorits.

5. Si es nomena marmessor universal sense institució d'hereu o si una persona subjecta al dret de Tortosa distribueix l'herència en llegats, els béns no disposats corresponen als legataris per parts iguals.

Article 423-7

Institució d'hereu a favor d'una persona i els seus fills

1. Si han estat instituïts hereus una persona determinada i els seus fills, s'entén que aquests són cridats com a substituïts vulgars, llevat que la voluntat del testador sigui una altra.

2. Si el testador institueix hereus genèricament els fills o descendents d'una altra persona, no són eficaces les crides d'aquells que, en el moment en què es defereixi l'herència, no hagin nascut ni hagin estat concebuts.

3. No obstant el que estableix l'apartat 2, si el testador llega l'usdefruit universal a favor d'algun ascendent dels fills o descendents d'una altra persona, s'entén que són cridats els que ja hagin nascut o hagin estat concebuts en extingir-se l'usdefruit o el darrer dels usdefruits successius per una causa altra que la renúncia.

4. En el supòsit a què fa referència l'apartat 3, els no-concebuts han d'ésser representats per un curador designat pel testador, amb les facultats que aquest li atribueixi, o, a manca de curador, pel mateix legatari d'usdefruit universal, amb facultats d'administració i disposició, que ha d'actuar d'acord amb els fills o descendents nascuts o llurs representants legals.

Article 423-8

Abast de la institució hereditària a favor dels fills

1. Llevat que s'infereixi que la voluntat del testador és una altra, si aquest crida els seus hereus i legataris o llurs substituïts sense designació de noms, mitjançant l'expressió fills, s'entén que hi són inclosos tots els seus descendents, amb aplicació de l'ordre legal de crides de la successió intestada.

2. El que estableix l'apartat 1 s'aplica també si es designen nominativament tots els fills per parts iguals.

Article 423-9

Institució a favor dels parents

Si el testador crida els seus hereus o legataris sense designació de noms, mitjançant les expressions hereus meus, hereus legítims, hereus intestats, parents més pròxims, parents, successors, aquells a qui per dret correspongui o els meus, o emprant expressions semblants, s'entén que són cridats com a hereus testamentaris o legataris els parents que, en el moment de deferir-se l'herència o el llegat, haurien succeït abintestat al testador, d'acord amb l'ordre legal de crides, inclòs el cònjuge o el convivent en unió estable de parella, i amb el límit del quart grau, llevat que s'infereixi que la seva voluntat és una altra.

[Aquest article ha estat modificat per la disposició final segona de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (DOGC núm. 5686, de 02-08-2010, p. 61162-61260).

Article 423-10

Exclusió testamentària d'hereus intestats

1. Si el causant exclou en testament determinades persones cridades a la successió intestada, l'herència es defereix als cridats a succeir d'acord amb les normes de la successió intestada que no hagin estat exclosos pel testador.

2. L'exclusió d'un successor que té la condició de legitímarí deixa subsistent el seu dret a reclamar la llegítima.

Article 423-11

Motius il·lícits o erronis en la institució d'hereu

La institució d'hereu no és nul·la pel fet de fonamentar-se en motius il·lícits o en motius o circumstàncies erronis, excepte en el supòsit a què fa referència l'article 422-2.1.

Secció segona

La institució d'hereu sota condició

Article 423-12

Perdurabilitat de la institució d'hereu

1. El qui és hereu ho és sempre i, en conseqüència, es tenen per no formulats en la institució d'hereu la condició resolutòria i els terminis suspensiu i resolutori.

2. L'instituït hereu sota condició suspensiva que, un cop complerta aquesta, accepta l'herència l'adquireix amb efecte retroactiu des del moment de la mort del testador.

Article 423-13

Eficàcia de la institució sota condició suspensiva i termini incert

1. La institució d'hereu sota condició suspensiva no es defereix si no es compleix la condició o si l'hereu mor abans de complir-se. En aquest cas, els seus hereus no adquireixen cap dret a l'herència.

2. En el testament, el termini incert implica condició, llevat que es pugui col·legir que la voluntat del testador és una altra. Per tant, s'entén que la institució d'hereu ordenada per a després de la mort d'una altra persona és feta sota la condició que sobrevisqui l'instituït.

Article 423-14

Facultats de l'hereu condicional

1. L'hereu instituït sota condició suspensiva, mentre aquesta estigui pendent de compliment, pot prendre possessió provisional de l'herència i administrar-la amb les facultats i limitacions que hagi establert el causant o, si no n'ha establert, amb les facultats d'un marmessor universal de lliurament de romanent. Si concorre a la successió amb altres hereus que ja hagin acceptat, aquests poden fer la participació de l'herència, i l'hereu sota condició està facultat per a intervenir-hi. Un cop feta la participació, s'ha de mantenir el dit règim d'administració sobre els béns assignats a la seva quota.

2. Si el testador imposa a l'hereu una condició potestativa negativa, però no fixa un termini per a

complir-la, l'afavorit ha de fiançar la restitució del que hagi percebut i dels seus fruits i rendes en cas que incompleixi la condició.

Article 423-15

Compliment de la condició

1. Únicament es considera complerta la condició si el compliment es produeix una vegada mort el testador, llevat que es tracti de la condició de contreure matrimoni o d'una condició que no es pugui tornar a complir o el compliment de la qual no es pugui reiterar, encara que en el moment de testar el causant n'ignorés el compliment.
2. Es considera incomplerta la condició si no es compleix dins del termini fixat pel testador o el que resulti de la naturalesa o les circumstàncies de la mateixa condició. El termini de compliment no pot excedir de trenta anys des de l'obertura de la successió.
3. S'entén que s'ha complert la condició si la persona interessada en l'incompliment impedeix per actes propis que es pugui complir.
4. Si s'imposen diverses condicions conjuntament, s'han de complir totes, encara que no sigui simultàniament. Si no s'han ordenat conjuntament, n'hi ha prou amb el compliment de la primera.

Article 423-16

Condicions impossibles, irrisòries i perplexes

Les condicions impossibles, les irrisòries i les perplexes es tenen per no formulades.

Article 423-17

Condicions il·lícites

Les condicions il·lícites es tenen per no formulades, però, si resulta clarament que el compliment de la condició il·lícita és motiu determinant de la institució d'hereu, aquesta és nul·la.

Article 423-18

Condició de no impugnar el testament

Si el testador imposa la condició de no impugnar el testament o de no recórrer als tribunals de justícia amb relació a la seva successió, aquesta condició es té per no formulada i no afecta en cap cas l'eficàcia del testament ni de la institució sotmesa a la condició.

Article 423-19

Condicions captatòries

Les condicions captatòries determinen la nul·litat de la institució d'hereu.

Capítol IV Disposicions fiduciàries

Secció primera

La designació d'hereu per fiduciari

Subsecció primera

La designació d'hereu pel cònjuge o pel convivent

Article 424-1

Designació d'hereu pel cònjuge o pel convivent

1. El testador pot instituir hereu el descendent que el seu cònjuge o convivent en parella estable supervivent elegeixi entre els fills comuns i llurs descendents, encara que visqui el seu ascendent, o els

pot instituir en les parts iguals o desiguals que el cònjuge o convivent supervivent estimi convenients.

2. En la designació d'hereu pel cònjuge o pel convivent, a manca de previsió pel testador o de regulació pel costum, regeixen les normes següents:

a) L'elecció o la distribució s'ha de fer entre els fills a què fa referència l'apartat 1 i els descendents d'aquests, i comporta la facultat, en cas de distribució, de limitar a un o més fills o descendents la institució d'hereu i reduir els altres a la condició de legataris o legítimaris.

b) El cònjuge o convivent pot imposar sempre les condicions, les limitacions de disposar i les substitucions que estimi oportunes, si els afavorits amb aquestes són fills o descendents del testador i les restriccions no contradiuen les imposades per aquest.

c) L'herència no es defereix fins que no es fa l'elecció o la distribució, però abans el cònjuge o convivent supervivent pot fixar i pagar les llegendes i els llegats.

[Aquest article ha estat modificat per la disposició final segona de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (DOGC núm. 5686, de 02-08-2010, p. 61162-61260).

Article 424-2

Forma de l'elecció o la distribució

1. L'elecció o la distribució s'ha de fer expressant que es fa ús d'aquesta facultat, llevat que això resulti clarament de la mateixa elecció o distribució.

2. L'elecció o la distribució només es pot fer en testament, heretament o escriptura pública. En els dos darrers casos és irrevocable.

Article 424-3

Manca d'elecció o distribució

Si el cònjuge o convivent supervivent mor sense haver fet l'elecció o la distribució, o renuncia en escriptura pública a la facultat de fer-les, s'aplica, si escau, el que estableix l'article 424-5 o, si no escau, es defereix l'herència als fills per parts iguals, i en el lloc del premort entren els seus descendents per estirps. Si no hi ha descendents, els hereus del premort solament poden reclamar la llegítima que li hauria correspost.

Article 424-4

Administració de l'herència

1. Mentre no es defereix l'herència, aquesta resta sota l'administració de la persona o les persones que el testador ha designat a aquest efecte, amb les facultats i limitacions que aquest ha establert o, si no n'ha establert, amb les pròpies d'un marmessor universal de lliurament de romanent. La persona o les persones designades tenen dret a percebre el que els correspongui per llurs treballs i al reemborsament de les despeses causades per l'exercici del càrrec.

2. Si el testador no ha designat cap persona o la designació és ineficaç, l'herència ha d'ésser administrada pel cònjuge o convivent supervivent. El cònjuge o convivent té, en aquest cas, la lliure administració de l'herència i facultats dispositives plenes sobre els béns hereditaris per a fer actes d'inversió, satisfer necessitats de l'herència, atendre la seva subsistència personal, la dels fills i la dels descendents, i pagar deutes, càrregues i llegendes,

amb les limitacions establertes pel testador. Els béns adquirits per la realització d'actes d'inversió i els fruits i les rendes no consumits en les dites atencions s'incorporen a l'herència.

Subsecció segona **La designació d'hereu pels parents**

Article 424-5

Designació d'hereu pels parents

El testador pot instituir hereu un o més descendents que siguin elegits per dos parents pròxims designats directament per ell o d'acord amb el que estableix l'article 424-6.1.a, encara que no hagi fet ús de la facultat de confiar l'elecció al cònjuge o al convivent en parella estable.

[Aquest article ha estat modificat per la per la disposició final segona de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (DOGC núm. 5686, de 02-08-2010, p. 61162-61260).

Article 424-6

Requisits de l'elecció o la distribució

1. En la designació d'hereu pels parents, a manca de previsió pel testador o de regulació pel costum, regeixen les normes següents:

- a) La facultat d'elecció o de distribució correspon als dos parents consanguinis, un de cada línia de progenitors, amb el vincle de parentiu més pròxim amb els fills o els descendents. Dins de cada línia té preferència el de més edat.
 - b) Per a exercir la facultat d'elecció o de distribució, cal tenir capacitat plena per a disposar, poder succeir al testador i no haver renunciat a la dita facultat.
 - c) El compliment de l'encàrrec és gratuït, però dóna dret al reemborsament de les despeses causades.
 - d) L'elecció o la distribució s'ha de fer entre els fills i els descendents d'aquests, i comporta, en cas de distribució, la facultat d'instituir-los en les parts iguals o desiguals que ambdós parents estimin convenient, i de limitar a un o més fills o descendents la institució d'hereu i reduir els altres a la condició de legataris o legitimaris, d'acord amb les instruccions del testador i l'aplicació de les prelacions que resultin de la voluntat del testador.
 - e) Els parents no poden imposar gravàmens ni limitacions de cap mena, llevat que el testador ho hagi autoritzat.
 - f) L'herència no es defereix fins que no es fa l'elecció o la distribució.
2. La facultat d'elecció o de distribució només es pot exercir si, ateses les circumstàncies de la família, no hi ha més de dues línies de parents.

Article 424-7

Forma de l'elecció o la distribució

1. Ambdós parents fan l'elecció o la distribució personalment i en escriptura pública, sense que calgui fer-la en un mateix acte, però no en testament.
2. L'elecció o la distribució són irrevocables, però es poden tornar a fer si els elegits no volen o no poden ésser hereus, fins i tot en el cas que la designació anterior hagués estat feta pel cònjuge o convivent supervivent.

Article 424-8

Manca d'elecció o distribució o divergència entre els parents

En cas de manca d'elecció o distribució o de divergència entre els parents electors o distribuïdors, l'herència es defereix als fills per parts iguals, i en el lloc del premort entren els seus descendents per estirps. Si no hi ha descendents, els hereus del premort solament poden reclamar la llegítima que li hauria correspost.

Article 424-9

Termini per a fer l'elecció o la distribució

1. L'elecció o la distribució s'ha de fer en el termini fixat pel testador.
2. Si no s'ha fixat un termini i l'elecció o la distribució no s'ha fet en els quatre anys següents a la mort del causant, qualsevol persona interessada en la successió pot requerir els parents electors o distribuïdors que la facin en els sis mesos següents al requeriment.
3. Els parents electors o distribuïdors poden sol·licitar a l'autoritat judicial una pròrroga per a fer l'elecció o la distribució si hi ha una causa justificada.

Article 424-10

Administració de l'herència

1. Mentre no es faci l'elecció o la distribució i si no hi ha usufructuari universal, l'administració de l'herència correspon a les persones que el testador ha designat a aquest efecte. Si manquen aquestes persones, correspon al cònjuge o convivent en unió estable de parella que sigui usufructuari universal o, si no n'hi ha, als parents als quals correspondria en cada moment fer l'elecció o la distribució.
2. S'aplica a l'administració de l'herència el que estableix l'article 424-4.1.

[Aquest article ha estat modificat per la per la disposició final segona de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (DOGC núm. 5686, de 02-08-2010, p. 61162-61260).

Secció segona **Els hereus i legataris de confiança**

Article 424-11

Institució d'hereu o legatari de confiança

1. El testador pot instituir hereus o legataris de confiança persones físiques determinades perquè donin als béns la destinació que els hagi encomanat confidencialment, de paraula o per escrit.
2. El testador pot facultar els hereus o legataris de confiança perquè, si alguns d'ells moren abans de la revelació total o del compliment de la confiança, n'elegeixin d'altres que els substituïixin, sense que això impliqui una nova institució, sinó una mera subrogació en el càrrec.
3. Llevat de disposició testamentària en contra, els hereus o legataris de confiança actuen per majoria, però, si en queda un de sol, aquest pot actuar per ell mateix.

Article 424-12

Drets i obligacions

1. Els hereus de confiança han de prendre inventari de l'herència en el termini de sis mesos a comptar del moment en què coneixen o poden conèixer raonablement la delació, sota sanció de pèrdua de la remuneració.
2. Tant els hereus com els legataris de confiança tenen dret al reemborsament de les despeses cau-

sades per l'exercici de llur comesa i a percebre la remuneració que els hagi assignat el testador o, si no els n'ha assignat cap, a percebre entre tots la corresponent al 5% del valor de l'actiu hereditari líquid o del llegat objecte de la confiança i dels fruits o les rendes líquids, mentre duri llur administració. S'aplica també als hereus i legataris de confiança el que estableix l'article 429-5.2.

Article 424-13

Revelació de la confiança

1. El testador que ordena l'herència o el llegat de confiança pot prohibir que es reveli. Si no hi ha prohibició, els hereus o legataris poden mantenir reservada la confiança o bé revelar-la en escriptura pública o protocol·litzar les instruccions escrites i signades pel testador de la seva mà o per mitjans mecànics. Les instruccions del testador sempre prevalen. Si no n'hi ha, hom s'ha d'atènyer al que adveri la majoria.

2. La confiança revelada forma part del testament i no es pot revocar ni alterar, però sí que es pot aclarir.

Article 424-14

Facultats dispositives

1. Els hereus i els legataris de confiança, mentre no la revelin o compleixin, tenen la consideració d'hereus o legataris amb facultats per a fer actes dispositius entre vius, amb les limitacions que els imposi el testament, però no poden fer definitivament propis els béns de l'herència o el llegat ni llurs subrogats, que resten completament separats de llurs béns propis.

2. Una vegada revelada la confiança, si el testador no disposa una altra cosa, els hereus i els legataris de confiança tenen, respectivament, la condició de marmessors universals i marmessors particulars.

Article 424-15

Ineficàcia de les disposicions de confiança

1. Les institucions d'hereu i els llegats de confiança caduquen si els hereus o els legataris nomenats o, si escau, llurs substituïts moren sense haver-la revelada o complerta, si la revelen o compleixen a llur favor i, en general, si la confiança no es pot complir pel fet que resulta desconeguda, il·legal, contradictòria o indesxifrable. Caduquen igualment en la part en què la confiança resulti afectada per alguna d'aquestes circumstàncies.

2. Llevat que la voluntat del testador sigui una altra, l'herència de confiança o la part que n'hagi caducat acreix la part dels cohereus instituïts sense encàrrec confidencial o, si no n'hi ha, es defereix a favor dels qui en el moment de la mort del testador haurien estat els seus hereus abintestat, amb dret de transmissió a favor de llurs successors. En el cas de caducitat parcial, aquestes persones tenen la condició de legataris de part alíquota en la porció caducada.

3. Si el llegat de confiança caduca totalment o parcialment, l'herència l'absorbeix.

Capítol V Les substitucions hereditàries

Secció primera La substitució vulgar

Article 425-1

Supòsits de substitució vulgar

1. El testador pot instituir un hereu posterior o segon per al cas en què l'anterior o primer instituït no arribi a ésser-ho perquè no vulgui o perquè no pugui.

2. Llevat que la voluntat del testador sigui una altra, la substitució vulgar ordenada per a un dels casos a què fa referència l'apartat 1 val per a l'altre. En particular, l'ordenada per al cas de premoriència de l'hereu instituït s'estén a tots els altres casos, incloent-hi el de commoriència, el d'institució sota condició suspensiva si l'instituït mor abans de complir-se la condició o si la condició resta incomplerta, i els casos en què no arriba a néixer l'instituït que ja havia estat concebut i en què l'instituït ha estat declarat absent.

Article 425-2

Pluralitat de substituïts

1. Un hereu pot ésser substituït per dos o més substituïts, i dos o més hereus poden ésser substituïts per un sol substituït.

2. Els substituïts poden ésser cridats tots junts o l'un a falta de l'altre. En aquest darrer cas, s'entén que el substituït del substituït també ho és del substituït.

3. Diversos hereus poden ésser nomenats substituïts vulgars entre ells, recíprocament. Si han estat instituïts en quotes desiguals, la del cridat que no arriba a ésser hereu es defereix als altres instituïts en proporció a llurs quotes respectives. Si és cridada a la substitució, juntament amb els cohereus, una altra persona, li correspon una porció de la quota vacant que resulta de la divisió d'aquesta pel nombre total dels concurrents a la substitució. La resta de la quota correspon als cohereus en proporció a llurs quotes respectives. En tot cas, preval el que ha ordenat el testador.

Article 425-3

Substitució vulgar expressa i tàcita

1. La substitució vulgar pot ésser expressa o tàcita.

2. Les substitucions pupil·lar, exemplar, fideïcomissària i preventiva de residu enclouen sempre la vulgar tàcita, però les dues primeres l'enclouen solament respecte als béns procedents de l'herència del substituït.

Article 425-4

Efectes de la substitució vulgar

1. La delació de l'herència al substituït vulgar s'entén produïda al mateix temps que al substituït i, per tant, encara que mori abans que es frustri la crida al substituït, el dit substituït vulgar transmet el seu dret als seus successors.

2. El substituït succeeix al causant amb els mateixos modes, condicions, llegats, substitucions i altres càrregues que s'havien imposat a l'instituït que no ha arribat a ésser hereu, llevat que siguin personalíssims o que el testador hagi disposat una altra cosa.

Secció segona La substitució pupil·lar

Article 425-5

Designació de substituït

Els progenitors, mentre exerceixen la potestat parental sobre llur fill impúber, el poden substituir pu-

pil·larment en el testament que atorguin per a l'herència pròpia, en previsió que mori abans d'arribar a l'edat de testar. Es considera fill impúber el menor de catorze anys. Els progenitors també poden substituir el fill concebut que en el moment de néixer hagi de quedar sota llur potestat parental.

Article 425-6

Naturalesa de la substitució

1. En la substitució pupil·lar, el substitut té aquest caràcter respecte als béns que, subsistint en morir l'impúber, aquest ha adquirit per herència o llegat del progenitor que hagi disposat la substitució, i el d'hereu directe de l'impúber en l'herència relicta per aquest, sense que els progenitors hi puguin imposar en llur testament limitacions ni càrregues.

2. Si ambdós progenitors ordenen substitució pupil·lar, subsisteixen ambdues respecte a llurs propis béns, però respecte als del fill substituït val solament l'ordenada pel darrer que mori.

Article 425-7

Principi de troncalitat

1. Un progenitor solament pot designar com a substitut pupil·lar en els béns de l'impúber procedents de la successió de l'altre progenitor, si aquest no ho ha fet, algun o alguns dels germans de l'impúber que siguin fills comuns o, si no n'hi ha, parents de l'altra branca dins del quart grau. Si manquen uns i altres i també pel que fa als altres béns, la designació del substitut pupil·lar pot recaure en qualsevol persona capaç de succeir.

2. Si els progenitors no compleixen el que estableix l'apartat 1, són cridats com a substituïts pupil·lars els dits germans o parents, per l'ordre de la successió intestada.

Article 425-8

Substitució pupil·lar tàcita

Tret que el testador ordeni una altra cosa, la substitució vulgar expressa, si l'instituït és impúber, comprèn la pupil·lar tàcita respecte als béns de l'herència relicta pel substituït, llevat que siguin substituïts recíprocament dos germans, l'un púber i l'altre impúber.

Article 425-9

Dret a llegítima

Els legitimaris de l'impúber únicament tenen dret a la llegítima en l'herència pròpia d'aquest. Forma part d'aquesta herència la llegítima que correspon a l'impúber en la successió en la qual s'ha disposat la substitució.

Secció tercera La substitució exemplar

Article 425-10

Requisits

1. La substitució exemplar solament pot ésser ordenada per ascendents d'una persona incapacitada que en sigui legitimària, i comprèn, ultra els béns del testador, els de l'incapaç que no ha atorgat testament ni pacte successori.

2. Perquè la substitució exemplar sigui vàlida, l'ascendent ha de deixar al substituït la llegítima que li correspongui i la incapacitat ha d'ésser declarada judicialment en vida del descendent substituït, encara que ho sigui després d'haver estat ordenada la substitució.

Article 425-11

Concurrencia de substitucions

1. Si diversos ascendents substitueixen exemplarment el mateix descendent, preval la substitució disposada per l'ascendent mort de grau més pròxim. Si aquests són del mateix grau, succeeixen en la mateixa herència de l'incapaç tots els substituïts exemplars designats, en les quotes que resultin d'aplicar als ascendents respectius les normes de l'ordre successori intestat.

2. Els béns procedents de cadascuna de les herències dels ascendents que hagin ordenat la substitució corresponen, en tot cas, al substitut exemplar respectivament designat.

Article 425-12

Designació de substitut

1. La substitució exemplar ha d'ésser ordenada a favor de descendents, del cònjuge o del convivent en unió estable de parella de l'incapaç. A manca d'aquests, es pot ordenar a favor de parents de l'incapaç dins del quart grau de consanguinitat en línia col·lateral. Si manquen els uns i els altres, es pot ordenar a favor de qualsevol persona.

2. La substitució exemplar es pot ordenar, sense haver de respectar l'ordre que estableix l'apartat 1, a favor de les persones físiques o jurídiques que hagin exercit la tutela de l'incapaç o que hagin assumit deures de cura i prestació d'aliments a aquest i els hagin complert fins a la seva mort.

[Aquest article ha estat modificat per la disposició final segona de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (DOGC núm. 5686, de 02-08-2010, p. 61162-61260).

Article 425-13

Ineficàcia de la substitució

1. La substitució exemplar resta sense efecte en cessar realment l'estat d'incapacitat del substituït, encara que després no atorgui testament, i també si el substitut premor al testador o a l'incapaç, o aquest a l'ascendent.

2. Si hi ha diversos ascendents, el que estableix l'apartat 1 s'aplica amb relació a la substitució exemplar respectiva.

Article 425-14

Aplicació de les normes de la substitució pupil·lar

Les normes de la substitució pupil·lar s'apliquen a la substitució exemplar en la mesura que ho permeti la seva naturalesa.

Capítol VI Els fideïcomisos

Secció primera Els fideïcomisos en general

Article 426-1

Concepte

1. En el fideïcomís, el fideïcomitent disposa que el fiduciari adquireixi l'herència o el llegat amb el gravamen que, un cop vençut el termini o complerta la condició, facin trànsit al fideïcomissari.

2. Els fideïcomissaris succeeixen sempre al fideïcomitent, encara que un sigui fideïcomissari després d'un altre.

Article 426-2*Ordenació*

Els fideïcomisos es poden ordenar en pacte successori, en testament, en codicil i en donació per causa de mort.

Article 426-3*Objecte*

1. El fideïcomís d'herència o universal té per objecte la mateixa herència o quota d'aquesta deferida a l'hereu fiduciari, o bé una massa de béns genèricament diferenciada que el fideïcomitent hagi adquirit com a hereu d'una altra persona.

2. El fideïcomís particular té per objecte el mateix llegat deferit al legatari o una part alíquota d'aquest.

3. El fideïcomís imposat a l'hereu que té per objecte béns singulars, una universalitat de coses, una empresa, un dret d'usdefruit, encara que sigui universal, o una part alíquota de l'herència té la consideració de llegat, i l'imposat al legatari que té per objecte béns singulars o parts d'aquests compresos en el llegat, la de subllegat.

Article 426-4*Modalitats*

1. Els fideïcomisos es poden ordenar sota termini o sota condició, segons que l'herència o el llegat fideïcomesos, o una quota d'aquests, es defereixin al fideïcomissari en vèncer el termini fixat o en complir-se la condició ordenada pel fideïcomitent.

2. Els fideïcomisos ordenats per a després de la mort del fiduciari tenen el caràcter de condicionals, llevat que la voluntat del fideïcomitent sigui una altra.

Article 426-5*Capacitat per a ésser fideïcomissari*

1. Perquè els fideïcomisos siguin efectius, cal que el fideïcomissari hagi nascut o estigui concebut en ésser deferit el fideïcomís a favor seu.

2. En el fideïcomís a termini, el fideïcomissari que viu o ha estat concebut quan l'herència o el llegat són deferits al fiduciari adquireix el seu dret al fideïcomís i aquest forma part de l'herència relicta per ell, encara que mori abans de deferir-se l'herència o el llegat fideïcomesos a favor seu. El testador pot excloure aquesta transmissibilitat.

3. En els fideïcomisos condicionals, si el fideïcomissari mor abans de complir-se la condició, encara que sobrevisqui al fideïcomitent, no adquireix cap dret al fideïcomís. El fideïcomitent pot disposar el contrari, cas en el qual s'entén que ha ordenat una substitució vulgar a favor dels hereus del fideïcomissari.

Article 426-6*Delació del fideïcomís*

1. El fideïcomís es defereix en el moment en què venç el termini o es compleix la condició a favor del fideïcomissari immediatament cridat que no hagi renunciat abans al seu dret.

2. En el fideïcomís a termini, la mort del fiduciari abans del venciment del termini anticipa la delació al moment de la mort, llevat que la voluntat del fideïcomitent sigui una altra.

3. En el fideïcomís a termini, el fiduciari pot anticipar la delació del fideïcomís renunciant al seu dret a favor del fideïcomissari immediatament cridat i cedir a un tercer el simple aprofitament dels béns

fideïcomesos fins que venci el termini. En cas de cessió, no resta exonerat de les seves obligacions i respon dels perjudicis que el cessionari causi al fideïcomís.

4. En el fideïcomís condicional, el fiduciari no pot anticipar la delació del fideïcomís. Si hi renuncia a favor del fideïcomissari, s'entén que només n'ha cedit l'aprofitament. No obstant això, el pot cedir a favor del fideïcomissari o de tercers, subjectant-se al que estableix l'article 426-36.3 si el fideïcomís arriba a ésser efectiu a favor d'una persona diferent del cessionari.

Article 426-7*Substitució vulgar en fideïcomís*

El testador pot disposar una substitució vulgar en fideïcomís per al cas que el fideïcomissari cridat no arribi a ésser-ho efectivament perquè no pugui o no vulgui.

Article 426-8*Substitució vulgar implícita*

1. Sempre que el fiduciari cridat no arriba a ésser hereu o legatari per qualsevol causa, opera en primer lloc la substitució vulgar.

2. A manca de substitució vulgar, el fideïcomissari passa a ésser fiduciari si hi ha fideïcomissari posterior. Si no n'hi ha, passa a ésser hereu o legatari lliure.

3. En els supòsits dels apartats 1 i 2, no hi ha dret de transmissió.

Article 426-9*Pluralitat de crides successives*

1. En els fideïcomisos amb pluralitat de crides de fideïcomissaris successius, l'herència o el llegat fideïcomesos o la quota d'aquests es defereixen novament, en el temps o el cas previst pel testador, a favor del segon fideïcomissari que correspongui segons l'ordre de crides fixat per aquell, i així successivament a favor d'un per a després de l'altre, fins al darrer fideïcomissari, el qual resta lliure.

2. Si el fideïcomissari no arriba a fer seus, per qualsevol causa, l'herència o el llegat fideïcomesos, la delació fideïcomissària es reitera a favor del fideïcomissari que segueix en ordre, sens perjudici de les substitucions vulgars en fideïcomís que hagi disposat el testador.

Article 426-10*Límits dels fideïcomisos*

1. El fideïcomitent pot cridar successivament al fideïcomís el nombre de fideïcomissaris que vulgui, sempre que es tracti de persones vives en el moment de la seva mort. L'eficàcia d'aquestes crides exclou la de crides ulteriors a fideïcomissaris no nascuts ni concebuts en el moment de la mort del fideïcomitent.

2. El fideïcomitent pot cridar fideïcomissaris que encara no hagin nascut en el moment de la seva mort. En aquest cas, només pot arribar a ésser efectiva una sola crida.

3. En els fideïcomisos familiars, és a dir, els fideïcomisos en què els fideïcomissaris són descendents, germans o nebots del fideïcomitent, aquest, a més de fer ús de la facultat que li reconeix l'apartat 1 i, alternativament, de la que li reconeix l'apartat 2, pot cridar successivament al fideïcomís persones que no passin de la segona generació, sense limitació en el nombre de crides. S'entén per

primera generació la dels fills o nebots del fideïcomitent.

4. Si el fiduciari és una persona jurídica, el fideïcomís té una durada màxima de trenta anys.

5. Les crides de fideïcomissaris que ultrapassin els límits que estableix aquest article es consideren no fetes.

Article 426-11

Fideïcomís d'elecció i de distribució

Si el causant atribueix al fiduciari la facultat d'elegir el fideïcomissari entre persones que designa per llurs noms o circumstàncies, o que formen un grup determinat, o la de distribuir l'herència entre els fideïcomissaris, s'han d'observar les seves disposicions i, supletòriament, les regles següents:

a) L'elecció pot recaure en una, diverses o totes les persones designades, però, si es tracta de fills, el fiduciari només pot escollir néts que siguin fills d'un fill premort.

b) Si elegeix diversos fideïcomissaris, els pot fixar quotes iguals o desiguals; si no ho fa, ho són per parts iguals.

c) No es poden imposar a l'elegit condicions, prohibicions de disposar o altres modes, fideïcomisos ni cap altra càrrega o limitació, però li poden ésser ordenades substitucions vulgars a favor d'altres designats.

d) L'elecció s'ha de fer personalment en testament, codicil o pacte successori, en què hom ha d'expressar que es fa ús de la facultat d'elegir, sense que sigui admissible delegar-la ni encomanar-la a un apoderat. L'elecció es pot fer també per acte entre vius, en una escriptura pública, que és irrevocable, sens perjudici de la facultat de nomenar un altre fideïcomissari si el nomenat mor o renuncia abans de deferir-se el fideïcomís.

e) Si en l'herència pròpia el fiduciari ha nomenat hereu algun o alguns dels fideïcomissaris, a manca d'elecció o distribució expressa, s'entén que l'elecció o la distribució es fa a favor d'aquests.

f) Si no s'ha fet ni elecció ni distribució, els elegibles són fideïcomissaris per parts iguals.

Article 426-12

Extinció del fideïcomís

Els fideïcomisos s'extingeixen en els casos següents:

a) Si no resta cap fideïcomissari amb dret al fideïcomís, ni per via de substitució vulgar.

b) Si s'arriba a les crides de fideïcomissaris que ultrapassin els límits legals permesos.

c) Si tots els possibles fideïcomissaris renunciïn a llur dret.

d) En els fideïcomisos condicionals, si s'incompleix la condició.

Secció segona

Interpretació dels fideïcomisos

Article 426-13

Forma expressa i tàcita

1. El fideïcomís es pot establir expressament o tàcitament.

2. Perquè s'entengui que el fideïcomís s'imposa tàcitament cal que la voluntat d'ordenar-lo s'infereixi clarament del contingut de la disposició.

Article 426-14

Interpretació restrictiva

1. Si es dubta sobre si el testador ha ordenat un fideïcomís o ha formulat una recomanació o un simple prec, s'entén això darrer.

2. Si es dubta sobre si una substitució és vulgar o fideïcomissària, s'entén que és vulgar.

3. En cas de dubte, s'entén que el fideïcomís és ordenat per a després de la mort del fiduciari i amb caràcter de condicional per al cas que mori sense deixar fills.

Article 426-15

Presumpció de condició

1. Si s'imposa expressament o tàcitament a un fill o descendent del fideïcomitent un fideïcomís a favor d'una persona que no és fill o descendent, es presumeix que s'ha ordenat sota la condició que el fiduciari mori sense deixar fills o descendents.

2. El que estableix l'apartat 1 només s'aplica si el fiduciari no tenia descendència en el moment de l'ordenació del fideïcomís o si, en cas de tenir-ne, el fideïcomitent n'ignorava l'existència.

Article 426-16

Condició de no tenir fills

La condició posada al fiduciari de no tenir fills es considera complerta si en té però no li sobreviuen, llevat que la voluntat expressa del fideïcomitent sigui una altra.

Article 426-17

Fills posats com a condició

En els fideïcomisos ordenats per al cas que el fiduciari mori sense deixar fills, aquests no es consideren fideïcomissaris si no són cridats expressament com a tals o com a substituïts vulgars en fideïcomís, llevat que la voluntat del fideïcomitent sigui una altra.

Article 426-18

Condició de no atorgar testament

La substitució fideïcomissària que depèn de la condició que el fiduciari no atorgui testament resta sense efecte quan l'hereu o el legatari atorguen testament notarial, llevat que la voluntat del fideïcomitent sigui una altra.

Article 426-19

Abast del fideïcomís

1. El fideïcomís imposat a un cohereu o un col·legatari no s'estén a la quota d'herència o llegat que li pervinguin per substitució vulgar, però sí a les que rebí per dret d'acrèixer.

2. El fideïcomís imposat a l'hereu no s'estén al prellegat ordenat a favor seu, ni aquest a aquell.

Secció tercera

Els efectes del fideïcomís mentre està pendent

Article 426-20

Presa d'inventari

1. El fiduciari ha de prendre inventari dels béns de l'herència o del llegat fideïcomisosos, a càrrec de la mateixa herència o del mateix llegat. L'inventari s'ha de tancar en el termini de sis mesos a comptar del moment en què el fiduciari coneix o pot conèixer raonablement que li ha estat deferit el fideïcomís.

2. L'inventari s'ha de formalitzar notarialment o judicialment i s'hi han de ressenyar els béns relictes i llur valor en obrir-se la successió i els deutes i les

càrregues hereditaris, amb la indicació de llur import.

3. L'inventari no es considera pres en forma si, sabent-ho el fiduciari, no hi figuren tots els béns i tots els deutes, o si s'ha elaborat en frau dels fideïcomissaris.

4. Per a formar l'inventari no cal citar cap persona, però hi poden intervenir els fideïcomissaris que ho sol·licitin.

Article 426-21

Prestació de garantia

1. El fiduciari ha de prestar garantia suficient i a càrrec seu en seguretat dels béns mobles fideïcomesos, exclosos els no susceptibles de desaparició o alienació i els que siguin objecte de dipòsit o inversió. Si els fideïcomissaris immediats són fills o germans del fiduciari, aquest no està obligat a prestar-la, llevat que el testador l'hagi imposada.

2. La garantia ha d'ésser preferentment real, amb aplicació, si és hipotecària, del que estableix l'article 569-41. Si no presta garantia real ni personal, el fiduciari ha de dipositar els béns mobles que havia de garantir, exceptuant-ne els que necessiti per a ús propi o de la seva família, per a explotar els béns del fideïcomís o per a exercir la seva professió o el seu ofici.

3. La manca de prestació de garantia no pot comportar que el fideïcomís es posi en administració, excepte en el cas que estableix l'article 426-23.2.

4. El fideïcomitent pot dispensar el fiduciari de les obligacions que estableixen els apartats 1 i 2.

Article 426-22

Obligacions respecte als béns fideïcomesos

1. El fiduciari està obligat, respecte als béns fideïcomesos, a:

a) Inscriure el títol successor i corresponent en el Registre de la Propietat i inserir-hi literalment la clàusula fideïcomissària.

b) Invertir els diners relictos sobrants, o els que s'obtinguin després, en dipòsits bancaris o en béns prudencialment segurs.

c) Dipositar sense demora en un establiment legalment autoritzat els valors mobiliaris i els altres actius financers, fent constar en el resguard la condició de fideïcomesos, i, en el cas de valors anotats en compte, acreditar davant de l'entitat gestora que són objecte d'un fideïcomís, perquè es practiqui la inscripció corresponent en el registre comptable.

2. Llevat que el fideïcomitent disposi una altra cosa, es pot substituir el compliment de les obligacions que imposa l'apartat 1.b i c, a elecció del fiduciari, per una fiança suficient, que no resta dispensada encara que els fideïcomissaris immediats siguin fills o germans seus. Si el fiduciari opta per prestar aquesta fiança, pot donar als diners o als valors subjectes a fideïcomís la destinació que estimi convenient.

3. Les despeses ocasionades pel compliment de les obligacions que imposa l'apartat 1.b i c són a càrrec de l'herència o del llegat fideïcomesos, i les de prestació de la fiança opcional que regula l'apartat 2, a càrrec del fiduciari.

Article 426-23

Protecció del dret dels fideïcomissaris

1. El compliment de les obligacions que aquesta secció imposa al fiduciari pot ésser exigit en tot moment per qualsevol fideïcomissari o per les persones a què fa referència l'article 426-24.

2. Si el fiduciari posa en perill, dissipa o danya greument els béns fideïcomesos, el fideïcomissari li pot exigir garantia suficient en seguretat del pagament de la indemnització dels danys i perjudicis causats pel seu capteniment. Si es tracta d'un fideïcomís a termini, el fideïcomissari pot optar entre exigir la prestació de garantia o el trànsit immediat dels béns fideïcomesos. En cas que aquest trànsit no sigui possible o es tracti d'un fideïcomís sotmès a condició, si el fiduciari no presta garantia, el fideïcomissari pot demanar a l'autoritat judicial que nomeni un administrador.

3. Durant el període de pendència del fideïcomís, els fideïcomissaris poden pretendre la declaració judicial de llur dret o del caràcter fideïcomès dels béns.

4. Els fideïcomissaris poden impugnar judicialment els actes de disposició atorgats pel fiduciari, però, mentre no es defereixi el fideïcomís, les sentències que estimin la pretensió d'impugnació únicament es poden executar en la mesura necessària per a salvaguardar immediatament els interessos dels fideïcomissaris.

5. Els fideïcomissaris poden exigir al fiduciari informació sobre l'estat dels béns subjectes al fideïcomís si hi ha motius per a suposar que s'estan posant en perill.

Article 426-24

Fideïcomissaris no nascuts ni concebuts

1. Si hi ha possibles fideïcomissaris no nascuts ni concebuts, la protecció de llurs interessos correspon a les persones que serien llurs ascendents més pròxims que visquin i, a manca d'aquests, i també si hi ha conflicte d'interessos amb tots ells o si la personalitat dels possibles fideïcomissaris només és determinable per algun esdeveniment futur, a un curador.

2. El fideïcomitent, en ordenar el fideïcomís, o en testament o codicil posteriors, pot nomenar un o diversos curadors i llurs suplents. Si no ho fa o si manquen els designats, llur nomenament correspon a l'autoritat judicial, d'acord amb el procediment de jurisdicció voluntària.

3. El càrrec de curador es regeix per les normes dels marmessors particulars i subsisteix en cada successió mentre persisteix la situació que l'ha originat.

4. El curador, per a exercir les seves facultats, ha d'actuar amb autorització judicial prèvia. Les despeses que ocasioni la seva actuació i, si s'escau, el seu nomenament judicial són a càrrec del fideïcomís.

Article 426-25

Responsabilitat del fiduciari

El fiduciari universal que ha pres inventari en temps i forma respon dels deutes del causant d'acord amb el règim de l'acceptació de l'herència a benefici d'inventari.

Article 426-26

Facultats del fiduciari

1. El fiduciari té l'ús i el gaudi dels béns fideïcomesos i de llurs subrogats i accessions, fa seus els

fruits i les rendes, i gaudeix de tots els altres drets que la llei atribueix al propietari, però allò que adquireix que no siguin fruits o rendes s'incorpora al fideïcomís.

2. Amb relació als boscos, no es consideren fruits les tales que excedeixen els límits d'una explotació racional.

3. Amb relació a les accions i les participacions socials, s'apliquen les regles següents:

a) El fiduciari fa seus els dividends acordats per la societat mentre dura el fideïcomís i exerceix tots els drets que la llei i els estatuts socials reconeixen als socis.

b) En cas d'augment de capital, s'incorporen al fideïcomís les noves accions i participacions alliberades o subscrietes en exercici de drets de subscripció preferent i els imports obtinguts per l'alienació d'aquests drets.

c) El fiduciari ha de subministrar als fideïcomissaris que ho sol·licitin tota la informació que tingui com a soci relativa als acords socials.

Article 426-27

Partició de l'herència i divisió de cosa comuna

1. Els hereus fiduciaris de quota d'herència poden demanar la partició i la poden practicar eficaçment amb els altres cohereus sense necessitat que hi intervinguin els fideïcomissaris, sempre que es tracti d'un pur acte particional. Altrament, hom s'ha d'atènyer al que estableix l'article 426-40. Els fideïcomissaris poden concórrer a la partició i la poden impugnar si es fa en frau de llurs drets.

2. El que estableix l'apartat 1 s'aplica també a la divisió de béns comuns si alguna participació indivisa està gravada amb un fideïcomís. Si el bé és indivisible o desmereix notablement en dividir-se, s'ha de procedir d'acord amb el que estableix l'article 552-11.5. En aquest cas, si s'adjudica el bé al fiduciari, es manté el gravamen sobre la quota fideïcomesa. Si s'adjudica a un altre cotitular o es ven, la part de la contraprestació corresponent al fiduciari s'incorpora al fideïcomís. El fiduciari només pot consentir que el bé s'adjudiqui a un altre cotitular amb autorització judicial prèvia.

3. La partició hereditària feta pel causant o per un comptador partidori designat per aquest i la feta judicialment produeixen efecte enfront dels fideïcomissaris, sens perjudici de les accions d'impugnació que siguin procedents.

4. L'hereu o el legatari gravats amb un fideïcomís solament en una part indivisa de l'herència o del llegat deferits a llur favor, o en una quota d'aquests, poden dividir per si mateixos l'herència o el llegat en dos lots o porcions, un de lliure i un de fideïcomès, segons les regles de la partició i després d'haver fet les notificacions corresponents als fideïcomissaris.

Article 426-28

Conservació i administració

1. La conservació i l'administració dels béns fideïcomesos són funcions obligades del fiduciari, el qual en respon personalment amb la diligència que cal esmerçar en els béns propis.

2. En compliment de les seves funcions, el fiduciari ha de cobrar i pagar crèdits i els deutes a favor o a càrrec de l'herència fideïcomesa, cancel·lar les garanties i pagar a càrrec seu les despeses ordinàries de conservació dels béns.

3. El fiduciari ha de satisfer, a càrrec del fideïcomís, les despeses extraordinàries de conservació o de refacció i les altres càrregues anàlogues.

Article 426-29

Millores i incorporacions

1. Totes les millores i tots els béns que el fiduciari incorpora materialment al fideïcomís resten afectes al fideïcomís. Tanmateix, en deferir-se aquest, el fiduciari o els seus hereus poden optar per retirar les millores o incorporacions, si es pot fer sense detriment dels béns fideïcomesos, o per exigir-ne l'import, llevat, en ambdós casos, que el fiduciari les hagi finançat de la manera que permet l'article 426-38.

2. El fiduciari pot alterar la substància de les coses si no en disminueix el valor, amb les limitacions que estableix aquest capítol.

Article 426-30

Exercici d'accions i eficàcia de sentències, laudes i transaccions

1. El fiduciari ha d'exercir les accions que derivin del seu deure de conservar i administrar diligentment l'herència o el llegat fideïcomesos.

2. Les sentències i les altres resolucions dictades en procediments o expedients en els quals hagi intervingut el fiduciari, els laudes recaiguts en arbitratges als quals s'hagi sotmès i les transaccions que hagi convingut no afecten els fideïcomissaris que no hagin estat citats o no hi hagin intervingut, llevat que aquests hi assenteixin, que els dits laudes, sentències, resolucions i transaccions siguin favorables al fideïcomís, que facin referència als actes que el fiduciari pot fer per ell sol, o que s'hagin complert les normes relatives a la disposició dels béns fideïcomesos.

Article 426-31

Dret a la quarta trebel·liànica o quota lliure

1. Llevat que el causant ho hagi prohibit, l'hereu fiduciari que ha acceptat l'herència té dret a detreure i a fer seva, lliure del fideïcomís, una quarta part del patrimoni fideïcomès, anomenada quarta trebel·liànica o quota lliure.

2. Si el causant ha fet crides successives al fideïcomís, només té dret a la quarta trebel·liànica o quota lliure l'hereu fiduciari que adquireix en primer lloc l'herència fideïcomesa, llevat que no la detregui i manifesti la voluntat de cedir el dret al fideïcomissari següent.

3. Per a detreure la quarta trebel·liànica o quota lliure, cal que l'hereu hagi pres inventari en el temps i la forma que estableix l'article 426-20.

4. Si hi ha diversos hereus fiduciaris, cadascun pot detreure una part de la quarta trebel·liànica o quota lliure proporcional a la seva quota hereditària fideïcomesa.

5. El fideïcomitent pot reduir o ampliar la quarta trebel·liànica o quota lliure i establir les regles a què s'ha de subjectar la detracció.

Article 426-32

Càlcul de la quarta trebel·liànica o quota lliure

La quarta trebel·liànica o quota lliure consisteix en la quarta part de l'herència fideïcomesa, un cop deduïts els deutes i càrregues de l'herència, les despeses de darrera malaltia i d'enterrament o incineració del causant, els llegats i les llegítimes, inclosa la del fiduciari que sigui legítimari.

Article 426-33*Detracció de la quarta trebel·liànica o quota lliure*

1. El fiduciari pot detreure la quarta trebel·liànica o quota lliure tan bon punt ha pres inventari, sempre que hagi prestat, si escau, les garanties a què fa referència l'article 426-21, i hagi pagat o fiançat els deutes i càrregues de l'herència i les llegendes. El fiduciari pot detreure la quarta trebel·liànica o quota lliure en qualsevol moment, d'un cop o en diverses vegades.

2. Per a detreure la quarta trebel·liànica o quota lliure, el fiduciari ha d'atorgar escriptura pública, notificant-ho prèviament als fideïcomissaris o curadors d'acord amb el que estableix l'article 426-42. La detracció es pot fer en béns de l'herència que no siguin ni de la millor ni de la pitjor condició, o en diners, encara que no n'hi hagi a l'herència. Si opta per alliberar béns del fideïcomís, ho ha de fer per llur valor en el moment de la detracció, però atenent llur estat material en el moment de la delació del fideïcomís. Si opta per fer la detracció en diners i no n'hi ha suficients a l'herència, pot vendre béns d'acord amb el que estableix l'article 426-38.

Article 426-34*Extinció de la quarta trebel·liànica o quota lliure*

El dret a la quarta trebel·liànica o quota lliure s'extingeix per renúncia expressa o tàcita. S'entén que es renuncia tàcitament si, coneixent aquest dret, el fiduciari o els seus hereus lliuren al fideïcomissari la possessió de l'herència fideïcomesa sense formular cap reserva.

Article 426-35*Facultats del fideïcomissari sobre el seu dret*

1. Mentre el fideïcomís no sigui deferit al fideïcomissari, aquest pot alienar, gravar, renunciar i assenyalar per a l'embargament el seu dret d'adquirir l'herència o el llegat fideïcomesos.

2. L'alienació, el gravamen o l'embargament s'han de limitar als béns que corresponguin al fideïcomissari en deferir-se el fideïcomís.

3. Si en la substitució condicional no s'arriba a deferir el fideïcomís, els actes a què fan referència els apartats 1 i 2 resten sense efecte.

Secció quarta**Disposició dels béns fideïcomesos****Article 426-36***Principi general*

1. El fiduciari pot alienar i gravar els béns fideïcomesos, lliures del fideïcomís, en els casos en què ho permeti la llei o ho autoritzin el fideïcomitent o els fideïcomissaris, d'acord amb el que estableix aquesta secció.

2. La contraprestació eventualment adquirida per raó dels actes de disposició a què fa referència l'apartat 1 se subjecta al fideïcomís en virtut del principi de subrogació real, llevat dels casos en què la llei estableix una altra cosa o en què el fideïcomitent o els fideïcomissaris autoritzen que els béns o diners obtinguts s'excloquin del fideïcomís.

3. En els fideïcomesos condicionals, el fiduciari pot fer vàlidament actes de disposició dels béns fideïcomesos fora dels supòsits a què fa referència l'apartat 1, però llur eficàcia se supedita a l'efectivitat del fideïcomís, encara que en ser atorgats aquells actes hom hagi silenciats el gravamen. El fiduciari

no té aquesta facultat si el fideïcomitent ha imposat una prohibició de disposar específica a aquest efecte, ni tampoc si el fideïcomís és a termini.

Article 426-37*Disposició de béns amb autorització del fideïcomitent o de terceres persones*

1. El fideïcomitent pot facultar el fiduciari per a alienar i gravar tots o alguns dels béns fideïcomesos, lliures del fideïcomís, per actes entre vius.

2. El fideïcomitent pot facultar el fiduciari per a alienar i gravar tots o alguns dels béns fideïcomesos amb l'autorització d'una o més persones designades amb aquesta finalitat, a les quals són aplicables els preceptes relatius als marmessors particulars, en tant que ho permetin la naturalesa i la durada indefinida de llur encàrrec. Si aquestes persones moren, renuncien o són incapacitades, el fiduciari pot disposar sense autorització, llevat que la voluntat del fideïcomitent sigui una altra.

Article 426-38*Disposició de béns amb notificació als fideïcomissaris*

1. El fiduciari està facultat per disposició de la llei per a alienar o gravar béns de l'herència o el llegat fideïcomesos, lliures del fideïcomís, en els casos següents:

a) Per a pagar els deutes, les càrregues hereditàries, les llegendes i els llegats, incloent-hi la percepció de la seva pròpia llegítima, sens perjudici del que estableix l'article 451-9.

b) Per a detreure la quarta trebel·liànica o quota lliure.

c) Per a finançar les despeses extraordinàries de conservació i refacció dels béns del fideïcomís i de millores necessàries i útils, si bé aquestes s'incorporen al fideïcomís d'acord amb l'article 426-29.

2. Per a fer els actes a què fa referència l'apartat 1, no cal la intervenció dels fideïcomissaris, però s'han de notificar prèviament d'acord amb el que estableix l'article 426-42.

Article 426-39*Disposició de béns sota pròpia responsabilitat*

1. El fiduciari està facultat, respecte als béns fideïcomesos, per a fer per si mateix, sota la seva responsabilitat, els actes següents:

a) Vendre els béns mobles que no es puguin conservar i substituir els que es deteriorin per l'ús.

b) Complir obligacions del fideïcomitent que tinguin per objecte l'alienació de béns del fideïcomís o que comportin l'extinció de drets personals o reals sobre béns aliens o llur cancel·lació registral.

c) Intervenir en operacions de parcel·lació o reparcel·lació urbanística o de concentració parcel·lària que afectin els béns fideïcomesos, en qualsevol de les modalitats que estableix la legislació sectorial.

d) Concertar convenis en matèria d'expropiació forçosa i acceptar indemnitzacions per danys als béns fideïcomesos.

2. Els béns fideïcomesos alienats en virtut dels actes a què fa referència l'apartat 1 resten lliures del fideïcomís i, en llur lloc, s'hi subroguen els béns obtinguts pel fiduciari. Si com a conseqüència de l'acte dut a terme, el fiduciari ha d'assumir obligacions, cessions urbanístiques o altres càrregues, llur compliment és a càrrec del fideïcomís.

3. El fiduciari pot notificar als fideïcomissaris els actes a què fa referència l'apartat 1 d'acord amb el procediment que estableix l'article 426-42.

Article 426-40

Disposició de béns lliures de fideïcomís amb autorització judicial

1. El fiduciari pot alienar béns de l'herència o el llegat fideïcomesos, lliures del fideïcomís, per a reemplaçar-los per altres que hi restin subjectes per subrogació real, a fi d'obtenir-ne més rendiment o utilitat.

2. La facultat dispositiva a què fa referència l'apartat 1 s'ha d'exercir en els termes que hagi establert el fideïcomitent, i no és procedent si aquest l'ha prohibida expressament o ha ordenat una prohibició de disposar especial incompatible amb la subrogació. Si el fideïcomitent no ha ordenat res sobre aquesta facultat, només es pot exercir amb l'autorització prèvia del jutge competent.

3. L'autorització judicial té lloc pel procediment de jurisdicció voluntària, amb notificació prèvia als fideïcomissaris i al curador, si n'hi ha, sense que calgui la subhasta. L'autoritat judicial ha de practicar les proves que estimi pertinents, especialment pel que fa a la justa valoració dels béns. Si autoritza la subrogació, ha d'adoptar les mesures procedents perquè sigui efectiva, perquè els béns reemplaçats s'alliberin del gravamen fideïcomissari i perquè s'hi subjectin els béns adquirits. Les despeses d'aquest procediment són a càrrec del fideïcomís.

4. No cal l'autorització judicial si ja no hi pot haver més fideïcomissaris cridats que els vivents i llurs descendents, i els fideïcomissaris que serien els immediatament cridats en aquell moment presten consentiment a l'acte de disposició. Aquest consentiment no implica renúncia al fideïcomís. A més, s'ha de notificar la voluntat d'alienar, amb el preu i les condicions, als fideïcomissaris posteriors, però no als substituïts vulgars en fideïcomís.

5. Per a l'alienació a què fa referència l'apartat 4, cal que una persona o una entitat dedicades exclusivament a l'activitat professional de taxació avaluin els béns i que la taxació s'incorpori a la documentació de l'acte d'alienació. El preu d'alienació o el valor de la contraprestació, si s'escau, no pot ésser inferior al valor de taxació. A més, es poden adoptar les mesures de garantia que es creguin pertinents.

Article 426-41

Disposició de béns lliures de fideïcomís amb consentiment dels fideïcomissaris

1. El fiduciari pot alienar i gravar béns de l'herència o el llegat fideïcomesos, lliures del fideïcomís, mitjançant el consentiment de futur, de present o de pretèrit de tots els fideïcomissaris que efectivament arribin a ésser-ho en deferir-se el fideïcomís.

2. L'autorització de futur solament allibera els béns que el fiduciari aliena o grava efectivament, però no implica renúncia total al fideïcomís.

3. El consentiment prestat pel fideïcomissari el vincula, però en la successió fideïcomissària condicional aquesta vinculació únicament té efecte si el fideïcomissari arriba efectivament a ésser-ho i no si ho és un altre fideïcomissari cridat que no ha prestat el consentiment, encara que sigui com a substitut vulgar en fideïcomís.

Article 426-42

Procediment de notificació i oposició judicial

1. Sempre que sigui preceptiu notificar als fideïcomissaris els actes que el fiduciari pretén fer sobre els béns del fideïcomís o si creu convenient de notificar-los-els, el fiduciari ho ha de fer per mitjà de l'autoritat judicial competent, pel procediment de jurisdicció voluntària, o per acta notarial.

2. Les notificacions han d'expressar les circumstàncies de l'acte projectat i s'han de fer a tots els fideïcomissaris existents i que estiguin determinats i, si escau, als ascendents més pròxims o al curador en els supòsits a què fa referència l'article 426-24. La notificació als fideïcomissaris de parador ignorat es fa per mitjà d'edictes. Si el testador no ha designat nominativament els fideïcomissaris, es poden determinar per mitjà d'una acta de notariat.

3. Les persones notificades poden formular oposició per via judicial en el termini d'un mes. L'oposició, un cop formalitzada, s'ha de fer constar, si escau, en l'acta notarial.

4. L'oposició s'ha de substanciar pel procediment del judici verbal, i solament es pot fonamentar en il·legalitat o frau del fiduciari, o en el fet que aquest no s'hagi ajustat als termes de la notificació.

5. Tan bon punt hagi transcorregut el termini de la darrera notificació sense oposició, o un cop desestimada l'oposició formulada, el fiduciari pot fer l'acte projectat.

Article 426-43

Execució forçosa de béns fideïcomesos

1. Els béns fideïcomesos que s'alienin per execució forçosa per deutes del fideïcomitent o d'aquells de què respongui el fideïcomís són adquirits pel rematant o adjudicatari lliures del fideïcomís, sempre que els fideïcomissaris o, si escau, llurs ascendents més pròxims o el curador hagin estat citats.

2. L'execució forçosa per deutes propis del fiduciari solament és procedent contra el seu dret de llegítima i de quarta trebel·liànica o quota lliure i contra els fruits i les rendes del fideïcomís que li corresponen, llevat, si es tracta d'un fideïcomís condicional, que el creditor prefereixi que s'alienin els béns d'acord amb el que estableix l'article 426-36.3.

Secció cinquena

Els efectes del fideïcomís en el moment de la delació

Article 426-44

Efectes de la delació

1. La delació a favor del fideïcomissari li atribueix la condició d'hereu o de legatari. Amb aquest caràcter, el fideïcomissari fa seva l'herència o el llegat o una quota d'aquests, segons el contingut de béns i drets en el moment en què s'obre la successió del fideïcomitent, amb aplicació del principi de subrogació real.

2. D'acord amb el principi de subrogació real, s'han de lliurar al fideïcomissari els béns que el fiduciari hagi adquirit a títol onerós a càrrec de l'herència o el llegat fideïcomesos, llevat dels supòsits exceptuats legalment o d'aquells en què el fideïcomitent o els fideïcomissaris han autoritzat que la contraprestació adquirida s'exclouï del fideïcomís.

3. Si el fiduciari es va acollir a l'opció que estableix l'article 426-22.2 i va disposar discrecionalment de diners subjectes al fideïcomís, ha de restituir al fi-

deïcomissari la quantitat disposada, actualitzant-ne el valor al moment de la delació del fideïcomís.

Article 426-45

Lliurament de la possessió

1. Un cop deferit el fideïcomís, el fiduciari o els seus hereus han de lliurar la possessió de l'herència o el llegat fideïcomesos al fideïcomissari en el termini d'un mes a comptar de l'endemà del dia en què hi siguin requerits per via notarial o judicial.

2. Si el fiduciari o els seus hereus no lliuren la possessió dins del termini que fixa l'apartat 1, tenen la consideració de mers detentors i deixen de fer seus els fruits. El fideïcomissari pot reclamar judicialment la possessió dels béns pels mitjans que estableix la legislació processal.

Article 426-46

Responsabilitat del fideïcomissari

L'hereu fideïcomissari respon, des que adquireix el fideïcomís i únicament amb els béns que rebí, dels deutes i les càrregues hereditaris que no han estat pagats amb béns de l'herència, dels deutes legalment contrets pel fiduciari a càrrec del fideïcomís i dels que determina l'article 426-47.

Article 426-47

Deures de liquidació

1. Tan bon punt deferit el fideïcomís, el fiduciari o els seus hereus tenen dret a exigir al fideïcomissari:

- a) El lliurament de les millores o les incorporacions efectuades pel fiduciari a càrrec seu, o l'abonament de llur import.
- b) El reemborsament de les despeses pagades pel fiduciari que siguin a càrrec del fideïcomís.
- c) El reemborsament de les quantitats que el fiduciari hagi satisfet a càrrec seu per raó de deutes i càrregues hereditaris, llegítimes, llegats a càrrec de l'herència, ampliacions de capital social i altres conceptes anàlegs.
- d) El cobrament dels crèdits exigibles que el fiduciari tingué contra el fideïcomitent.

2. L'import de les millores i les incorporacions s'estima en l'augment de valor que els béns han experimentat, sense que pugui excedir el preu de cost actualitzat. Els reemborsaments que estableixen les lletres b i c de l'apartat 1 s'han de fer també pel valor actualitzat de les quantitats esmerçades. Tanmateix, aquests deutes no meriten interès mentre el fiduciari no en reclami judicialment el pagament.

Article 426-48

Dret de retenció del fiduciari

1. El fiduciari o els seus hereus poden retenir la possessió de l'herència o el llegat fideïcomesos si dins del termini que fixa l'article 426-45 comuniquen notarialment al fideïcomissari la decisió de fer-ho, d'acord amb la llei, per a algun dels crèdits a què fa referència l'article 426-47, i n'assenyalen l'import.

2. El dret de retenció subsisteix mentre la quantitat total fixada no ha estat consignada, fiançada o satisfeta, sens perjudici de la seva posterior comprovació definitiva.

Article 426-49

Reclamació de la quarta trebel·liànica o quota lliure

1. Si abans de deferir-se el fideïcomís el fiduciari no ha detret la quarta trebel·liànica o quota lliure, ell o els seus causahavents en poden exigir el pagament al fideïcomissari amb els interessos vençuts d'ençà de la reclamació judicial.

2. Els fideïcomissaris poden optar per fer el pagament en béns o en diners. Si opten pel pagament en béns, n'han de formar un lot que contingui, en la mesura que sigui possible, béns hereditaris de la mateixa espècie i de la mateixa qualitat, estimats per llur valor en el moment de fer el pagament.

Article 426-50

Impugnació d'actes en frau del fideïcomís

1. Un cop adquirit el fideïcomís, el fideïcomissari pot impugnar per ineficaços tots els actes d'alienació i de gravamen que el fiduciari hagi fet en frau o perjudici de l'herència o el llegat fideïcomesos, i reivindicar els béns alienats o gravats indegudament o afectes al fideïcomís condicional, sens perjudici del que estableix l'article 426-42 i de la protecció de tercers adquirents d'acord amb la legislació hipotecària, però no pot reclamar els fruits anteriors.

2. Els actes d'alienació i de gravamen a què fa referència l'apartat 1 són eficaços en la mesura que siguin imputables als conceptes a què el fiduciari o els seus hereus tinguin dret o que acreditin contra el fideïcomís, en deferir-se aquest, d'acord amb l'article 426-47, i en la mesura que ho permeti la quantitat total a què el fiduciari tingui dret pels dits conceptes, després de deduir-ne l'import de les indemnitzacions que derivin de les seves responsabilitats en el fideïcomís.

3. Si la quantitat a què fa referència l'apartat 2 no cobreix el valor dels béns alienats i els gravàmens imposats, referits sempre a l'estimació que tenien en ésser atorgats, únicament se sostenen com a eficaços els actes dispositius que càpiguen en aquella quantitat, per ordre d'antiguitat. Gaudeixen de la mateixa preferència els actes atorgats amb la simple invocació de fer valer aquesta imputació, encara que no s'hagin complert els requisits que estableix l'article 426-38.

4. Els tercers adquirents poden oposar la imputació a què fa referència l'apartat 3 a les accions que, d'acord amb aquest article, pugui exercir el fideïcomissari. Si aquest nega simplement l'existència dels crèdits o drets del fiduciari, la prova incumbeix als tercers adquirents que fan valer la imputació.

Secció sisena

El fideïcomís de residu i la substitució preventiva de residu

Article 426-51

Fideïcomís de residu

En el fideïcomís de residu, el fideïcomitent faculta el fiduciari per a disposar, en tot o en part, dels béns fideïcomesos. També hi ha fideïcomís de residu quan el fideïcomitent estableix que els béns dels quals no hagi disposat el fiduciari han de fer trànsit al fideïcomissari, o quan se subordina el fideïcomís al fet que, en morir el fiduciari, restin en l'herència o el llegat fideïcomesos béns dels quals aquest no hagi disposat.

Article 426-52

Facultats del fiduciari

En el fideïcomís de residu, el fiduciari, a més de tenir les facultats reconegudes a tot fiduciari, pot fer els actes següents:

- a) Alienar, gravar o disposar d'una altra manera dels béns fideïcomesos i de llurs subrogats, lliures del fideïcomís, per actes entre vius a títol onerós.
- b) Transformar, esmerçar o consumir els béns fideïcomesos i llurs subrogats a fi de satisfer les seves necessitats i les de la seva família, sense haver de reposar-los.

Article 426-53

Interpretació

1. Si el fideïcomís faculta només per a vendre, s'entén que faculta també per a fer altres actes de disposició a títol onerós.
2. La facultat de disposar a títol gratuït, que s'ha d'establir de manera expressa, s'entén que s'atribueix per a fer-ho només per actes entre vius i comprèn també la de disposar a títol onerós.

Article 426-54

Disposició en cas de necessitat o amb consentiment d'altri

El fideïcomitent pot ordenar que el fiduciari només pugui exercir la facultat de disposar si concorren determinades circumstàncies, entre les quals hi pot haver la situació de necessitat o l'autorització de tercers. Si es preveu l'autorització de tercers, s'ha d'aplicar el que estableix l'article 426-37.2.

Article 426-55

Bona fe del fiduciari

1. En l'exercici de les seves facultats dispositives, el fiduciari ha d'actuar de bona fe, sense ànim de defraudar el fideïcomís.
2. Els fideïcomissaris o les persones a què fa referència l'article 426-24 tenen acció personal contra el fiduciari o els seus hereus per raó dels actes fets en frau o contravenció del fideïcomís.

Article 426-56

Subrogació real

1. El fideïcomís subsisteix, en virtut de subrogació real, sobre els béns o els diners que reemplacin els béns fideïcomesos a conseqüència de l'exercici de les facultats dispositives del fiduciari o per qualsevol altra causa, amb les excepcions que estableix l'article 426-36.2. El fideïcomís també subsisteix sobre el romanent no consumit en cas d'alienació o gravamen de béns per a satisfer les necessitats personals o familiars del fiduciari.
2. En el fideïcomís de residu que faculti el fiduciari per a disposar a títol gratuït, s'alliberen del fideïcomís els béns mobles que, en el moment en què es defereixi el fideïcomís, el fiduciari hagi incorporat o destinat materialment al seu patrimoni o que siguin posseïts com a propis per altres persones de manera pública i pacífica amb coneixement del fiduciari.

Article 426-57

Imputació

El valor dels béns fideïcomesos dels quals ha disposat el fiduciari s'imputa a allò que per llegítima, per quarta trebel·liànica o quota lliure, o per altres crèdits o drets pot pretendre contra el fideïcomís.

Article 426-58

Règim jurídic

1. Són aplicables al fideïcomís de residu les disposicions d'aquest capítol, llevat de les de la secció quarta, que només s'apliquen en la mesura que ho permeti la naturalesa i classe del fideïcomís establert.

2. Les disposicions relatives a la prestació de garantia i d'altres obligacions respecte als béns fideïcomesos només són exigibles en el supòsit en què, per voluntat del fideïcomitent, una part dels béns s'hagi reservat per a fer trànsit al fideïcomissari.

Article 426-59

Substitució preventiva de residu

1. En la substitució preventiva de residu, el testador, en previsió que algun hereu o legatari mori sense deixar successor voluntari, crida una o més persones perquè, quan morin aquells, facin seus els béns que l'hereu o el legatari hagin adquirit en la successió del testador i dels quals no hagin disposat per actes entre vius, per qualsevol títol, o per causa de mort.

2. A més del que estableix l'apartat 1, hi ha substitució preventiva de residu quan un fideïcomitent autoritza expressament el fiduciari per a disposar lliurement dels béns de l'herència o el llegat fideïcomesos per actes entre vius i per causa de mort, i designa un o més substituïts per a després de morir el fiduciari.

3. La delació a favor dels substituïts preventius de residu només es produeix si l'hereu o el legatari moren sense haver atorgat testament o heretament vàlid i eficaç o si els hereus que els substituïts han instituït no arriben a succeir-los per qualsevol causa.

4. Els béns dels quals l'hereu o el legatari substituïts no hagin disposat són adquirits pels substituïts preventius com a successors del testador que va ordenar la substitució. S'aplica a aquesta substitució el que estableix l'article 426-56.2.

5. La substitució preventiva de residu resta sense efecte per renúncia o indignitat successòria de tots els substituïts, o pel fet de premorir tots aquests a l'hereu o al legatari substituïts.

Capítol VII

Els llegats

Secció primera

Els llegats i llurs efectes

Article 427-1

Atorgament

El causant pot ordenar llegats en testament, en codicil o en memòria testamentària.

Article 427-2

Capacitat per a ésser legatari

És eficaç el llegat a favor de persona encara no nascuda ni concebuda en el moment de morir el causant, en cas que arribi a néixer, i també el disposat a favor del legatari determinable per un esdeveniment futur i raonablement possible expressat pel causant. En ambdós casos s'entén que això enclou una condició suspensiva del llegat.

Article 427-3

Designació del beneficiari del llegat

1. El causant pot ordenar llegats a favor de persones que la gravada amb el llegat o un tercer eleixin entre les designades per llurs noms o cir-

circumstàncies pel causant o entre les compreses en un grup que aquest determini.

2. L'elecció s'ha de regir pel que estableix l'article 426-11, i únicament es pot fer en escriptura pública i en el termini d'un any a comptar de l'acceptació de la persona gravada o de l'encàrrec al tercer.

Article 427-4

Llegat a favor de diversos legataris

1. Llevat que la voluntat del causant sigui una altra, el llegat ordenat conjuntament a favor de diverses persones els correspon per parts iguals, encara que, si també han estat instituïts hereus, llurs quotes hereditàries siguin desiguals.

2. El causant pot deixar a l'arbitri de la persona gravada amb el llegat o d'un tercer la determinació de les parts dels col·legataris. La determinació s'ha de fer en escriptura pública, d'acord amb el que estableix l'article 426-11.c, d i e, i dins del termini que fixa l'article 427-3, un cop transcorregut el qual sense que s'hagi fet la determinació hom s'ha d'atènyer al que estableix l'apartat 1 del present article.

3. En cas de dubte, s'entén que el llegat a favor de diverses persones és conjunt, i no alternatiu.

Article 427-5

Prelegat

El cohereu o l'hereu únic afavorit amb algun llegat l'adquireix íntegrament a títol de legatari, i no d'hereu, encara que el causant l'hagi imposat determinadament a càrrec d'ell mateix, sens perjudici de la facultat que l'article 464-6.1 reconeix als cohereus.

Article 427-6

Substitució vulgar

1. El causant pot substituir el legatari per mitjà de substitució vulgar.

2. La delació a favor del substitut vulgar s'entén que es produeix al mateix temps que la delació a favor del substituït i, per tant, encara que el substituït mori abans que es frustri la delació al substituït, el substitut vulgar transmet el seu dret als seus successors.

Article 427-7

Persones gravades

1. Poden ésser gravats amb llegats els hereus, els legataris, els fideïcomissaris, els donataris per donació per causa de mort i, en general, qualsevol persona que per causa de mort i per voluntat del causant obtingui algun benefici patrimonial.

2. A més de les persones a què fa referència l'apartat 1, també pot ésser gravat el tercer beneficiari d'una estipulació que el causant, en previsió de la seva mort, hagi acordat amb una altra persona, en la qual s'hagi reservat la lliure designació i el canvi de beneficiari. Aquest llegat no es pot reduir per raó de llegítima.

3. És suficient que la persona gravada amb el llegat estigui determinada en el moment d'ésser exigible el llegat.

Article 427-8

Pluralitat de persones gravades

1. Els llegats graven l'únic hereu o tots els hereus, llevat que el causant els imposi determinadament a càrrec de qualsevol d'ells o d'una altra persona afavorida.

2. Cadascuna de les persones gravades amb un mateix llegat ho és en proporció a la respectiva quota hereditària o en proporció a l'import del que obtingui d'acord amb l'article 427-7, llevat que la voluntat del causant sigui una altra. No obstant això, i llevat també del cas en què la voluntat del causant sigui una altra, si un llegat és ordenat a càrrec de dues o més persones alternativament, aquestes responen solidàriament del compliment, i qui l'hagi complert pot exigir als altres el reintegrament de la seva part.

3. Si la persona gravada amb un llegat no arriba a ésser efectivament hereu o legatari, el llegat subsisteix a càrrec de l'hereu o de la persona que resulti immediatament beneficiada per aquest fet, llevat que, per disposició del causant o per la naturalesa del llegat, solament l'hagi de complir o el pugui complir la persona gravada primerament.

Article 427-9

Objecte del llegat

1. Pot ésser objecte de llegat tot allò que pugui atribuir al legatari un benefici patrimonial i no sigui contrari a la llei.

2. L'objecte del llegat ha d'ésser determinat o, almenys, s'ha de poder determinar en el moment en què s'ha de complir el llegat per mitjà de fets o circumstàncies que resultin de la mateixa disposició.

3. Si l'objecte del llegat són coses futures que puguin arribar a existir, s'entén que són llegades per al cas que existeixin en el moment en què s'ha de complir el llegat o en el temps en el qual raonablement s'esperaven.

4. El causant pot encomanar a l'arbitri d'equitat d'un tercer la determinació del llegat i de la seva subsistència, sempre que el causant expressi la finalitat del llegat. Per a complir aquest encàrrec, el tercer gaudeix del termini que estableix l'article 429-13. El legatari pot demanar a l'autoritat judicial que decideixi, en cas que el tercer no compleixi l'encàrrec o actuï de manera evident contra l'equitat.

Article 427-10

Eficàcia del llegat

1. Es poden ordenar llegats amb eficàcia real o amb eficàcia obligacional.

2. El llegat té eficàcia real si per la sola virtualitat del llegat el legatari adquireix béns o drets reals o de crèdit, determinats i propis del causant, que no s'extingeixin per la seva mort, i també si el legatari adquireix un dret real que per raó del mateix llegat es constitueix sobre una cosa pròpia del causant.

3. El llegat té eficàcia obligacional si el causant imposa a la persona gravada una prestació determinada de lliurar, fer o no fer a favor del legatari. Si la prestació consisteix a lliurar els béns o drets que el legatari ha d'adquirir en compliment del llegat, aquests es consideren adquirits directament del causant.

Article 427-11

Llegat sota condició o sota termini

1. Els llegats es poden ordenar sota condició o sota termini, tant suspensius com resolutoris.

2. S'apliquen a les condicions imposades en els llegats el que estableixen l'article 423-14.2 i els articles 423-15 a 423-19, i al termini incert, el que estableix l'article 423-13.2.

Article 427-12*Condicció i termini suspensius*

1. El llegat ordenat sota condició suspensiva no és eficaç si la condició no s'arriba a complir i tampoc si el legatari mor mentre està pendent de compliment, sense que en aquest cas els seus successors adquireixin cap dret al llegat, i sens perjudici de la substitució vulgar si s'ha ordenat. Això mateix s'aplica també al llegat ordenat per al cas que el legatari el vulgui o l'accepti, si el legatari mor abans de l'acceptació.
2. El termini suspensiu retarda simplement els efectes del llegat. Si el legatari mor abans del venciment del termini, el dret llegat es transmet als seus successors.
3. La persona gravada pot anticipar el lliurament o el compliment del llegat, llevat que el termini s'estableixi en benefici del legatari.
4. Fins que no venci el termini o es compleixi la condició, la persona gravada fa seus els fruits i les rendes produïts pel bé llegat.

Article 427-13*Condicció i termini resolutoris*

1. En els llegats ordenats sota condició o termini resolutoris, el legatari adquireix els béns objecte del llegat amb el gravamen resolutori, que afecta els béns com a càrrega real, si el causant no ha ordenat que produeixi efectes obligacionals.
2. El legatari és propietari dels béns i fa seus els fruits fins que no venci el termini o es compleixi la condició, ha de prestar garantia i té sobre els béns objecte de llegat la mateixa posició que el fiduciari en les substitucions fideïcomissàries de llegat.
3. Si el legatari mor abans que no venci el termini o es compleixi la condició, els seus successors adquireixen els béns objecte del llegat amb subjecció al dit gravamen.

Article 427-14*Delació*

1. Els llegats es defereixen al legatari en el moment de la mort del causant.
2. Si el llegat s'ha ordenat sota condició suspensiva, la delació es produeix quan la condició es compleix.
3. En el llegat ordenat a favor d'una persona encara no concebuda en el moment de la mort del causant o quan la personalitat del legatari s'ha de determinar per un fet futur, la delació es produeix quan s'esdevé el naixement o el fet que determina la personalitat del legatari. No obstant això, si aquest llegat està subjecte a termini o condició suspensius, únicament es defereix el llegat a favor dels qui han nascut o han estat concebuts o dels qui estan determinats en vèncer el termini o complir-se la condició.
4. Si la condició suspensiva és potestativa del legatari, el seu compliment parcial no implica delació parcial del llegat, però si hi ha una pluralitat de legataris es defereix als legataris que vagin complint parcialment la condició la part que els correspon. Si aquesta és indivisible, n'hi ha prou que la compleixi qualsevol legatari.
5. El llegat de cosa futura es defereix quan la cosa arriba efectivament a existir si això s'esdevé en el temps que raonablement es preveia o en el fixat pel causant. El legatari transmet als seus successors el seu dret al llegat, encara que mori amb anterioritat, sempre que hagi sobreviscut al testador.

Article 427-15*Efectes de la delació*

1. Per la delació, el legatari adquireix de ple dret la propietat de la cosa objecte del llegat si aquest és d'eficàcia real, i es converteix en creditor de la persona gravada si és d'eficàcia obligacional, sens perjudici de poder renunciar-hi.
2. La delació dels llegats és eficaç, amb independència que la persona gravada amb aquests accepti o repudii el benefici patrimonial que li atribueix el causant.
3. En el llegat d'eficàcia real subjecte a condició suspensiva, els efectes de la delació es retrotrauen al moment de la mort del causant, però sense que el legatari pugui exigir els fruits o les rendes anteriors.

Article 427-16*Acceptació i repudiació*

1. El legatari que accepta expressament o tàcitament el llegat consolida la seva adquisició, però si el repudia s'entén que no li ha estat deferit, i l'objecte del llegat queda absorbit en l'herència o el patrimoni de la persona gravada, llevat que actuï la substitució vulgar o el dret d'acréixer.
2. El legatari no pot acceptar ni repudiar el llegat mentre no coneix que s'ha produït la delació a favor seu. L'acceptació parcial del llegat comporta la seva acceptació total.
3. L'acceptació i la repudiació dels llegats són irrevocables, però, si el mateix objecte del llegat ha estat atribuït a qui l'ha repudiat per qualsevol altra disposició d'última voluntat subsistent que ignorava, aquest el pot acceptar posteriorment.
4. El legatari afavorit amb dos llegats pot acceptarne un i repudiar l'altre, encara que estiguin ordenats en la mateixa clàusula, llevat que el llegat repudiat sigui oneros o que el causant hagi disposat una altra cosa.
5. Cada col·legatari pot acceptar o repudiar la seva part en el llegat, amb independència dels altres.
6. L'hereu afavorit amb un llegat pot acceptar l'herència i repudiar el llegat, i inversament.
7. Els interessats en la repudiació d'un llegat poden exercir respecte al legatari el dret que els atribueix l'article 461-12.2.
8. Les qüestions que aquest capítol no regula es regeixen per les disposicions sobre acceptació i repudiació de l'herència, si ho permet la naturalesa del llegat.

Article 427-17*Transmissió del dret al llegat*

1. El llegat deferit i no acceptat ni repudiat per mort del legatari es transmet als seus hereus amb la mateixa facultat d'acceptar-lo o repudiar-lo, llevat que la voluntat del causant sigui una altra o llevat que es tracti de llegats d'usdefruit, de renda, de pensió vitalícia o altres de caràcter personalíssim.
2. Si hi ha diversos hereus transmissaris, cadascun pot repudiar o acceptar la part que li correspon.

Article 427-18*Compliment*

1. Un cop deferit el llegat i vençut el termini o acabada, si escau, la raó legal de demora, la persona gravada ha de lliurar la cosa o el dret real objecte del llegat si aquest té eficàcia real, o ha de complir

les obligacions que el llegat li imposa si té eficàcia obligacional.

2. El legatari gravat amb un subllegat solament l'ha de complir quan percebi el seu.
3. Les despeses causades pel compliment del llegat són a càrrec de la persona gravada. Les de formalització, si s'escauen, són a càrrec del legatari.

Article 427-19

Riscos

1. La cosa llegada s'ha de lliurar al legatari en l'estat en què es trobi en el moment de la mort del causant.
2. En els llegats amb eficàcia real, la pèrdua o el deteriorament de la cosa produïts abans del lliurament els pateix el legatari, llevat que la persona gravada hagi incorregut en culpa o mora.
3. En els llegats genèrics o alternatius, el risc es transmet al legatari des del moment en què se li notifica l'especificació i la posada a disposició. En els altres llegats obligacionals, el risc es transmet al legatari des del moment en què la persona gravada li comunica la seva predisposició al compliment.

Article 427-20

Fruits de la cosa llegada

1. Si el llegat té eficàcia real i el seu objecte és una cosa fructífera pròpia del causant en el moment de la seva mort, el legatari fa seus els fruits i els interessos pendents a partir d'aquest moment.
2. Si la cosa objecte del llegat és propietat de la persona gravada o d'un tercer, o si el llegat és de quantitat, el legatari solament pot exigir els fruits i els interessos des del moment en què els reclama judicialment o extrajudicialment o des del dia en què s'ha promès fer efectiu el llegat.
3. Si l'objecte del llegat és una cosa designada genèricament, el legatari pot exigir els fruits des del moment en què s'especifica.

Article 427-21

Extensió del llegat

1. El llegat s'estén a les pertinences de la cosa objecte del llegat en el moment de la mort del causant i a les indemnitzacions per disminució del seu valor que aquest podria exigir per fets esdevinguts després de l'ordenació del llegat, llevat que es pugui inferir clarament que la voluntat del causant és una altra.
2. El llegat d'una finca s'estén a totes les seves construccions, encara que hagin estat fetes després d'haver-se ordenat. També s'estén als terrenys confrontants adquirits posteriorment si el causant els ha unit a la finca i formen una sola unitat funcional o econòmica per signes externs, encara que aquesta unió de finques no hagi estat reflectida en document públic.
3. El llegat d'un habitatge comprèn la roba, el mobiliari, inclòs el de procedència familiar, i els estris que constitueixen el seu parament en el moment de la mort del causant, però no comprèn títols, joies, objectes artístics o històrics ni altres béns que tinguin un valor extraordinari amb relació al patrimoni relict.

Article 427-22

Accions del legatari i presa de possessió del llegat

1. El legatari té acció contra la persona gravada per a reclamar el lliurament o el compliment del llegat exigible i, si escau, contra la persona facultada per a complir els llegats.
2. En el llegat d'eficàcia real, quan la propietat de la cosa o del dret real susceptible de possessió ha fet trànsit al legatari, aquest té acció per a exigir-ne el lliurament de la possessió i, fins i tot, per a reivindicar la cosa o el dret contra qualsevol posseïdor.
3. Sense consentiment de la persona gravada o, si escau, de la facultada per al lliurament, el legatari no pot prendre possessió, per la seva pròpia autoritat, de la cosa o el dret llegats.
4. No obstant el que estableix l'apartat 3, el legatari pot prendre per si mateix la possessió del llegat si el causant ho ha autoritzat, si es tracta d'un prellegat o si el llegat és d'usdefruit universal, i també a Tortosa si tota l'herència està distribuïda en llegats.
5. Si el llegat té eficàcia obligacional, el legatari no en pot exigir el compliment a l'hereu gravat fins que aquest no accepti l'herència, però pot exercir el dret que estableix l'article 461-12.2.

Article 427-23

Garanties del llegat

1. El legatari pot exigir que la persona gravada presti caució en garantia dels llegats litigiosos que no es puguin anotar preventivament en el Registre de la Propietat.
2. En els llegats que no siguin de llegítima, el causant pot excloure el deure a què fa referència l'apartat 1.

Secció segona Les classes de llegats

Article 427-24

Llegat de cosa aliena

1. El llegat de cosa determinada pròpia de la persona gravada o d'un tercer és eficaç només quan el causant vulgui atribuir la cosa a l'afavorit, fins i tot en el cas que no formi part de la seva herència. En aquest cas, la persona gravada ha d'adquirir la cosa del tercer i l'ha de transmetre al legatari.
2. Si la persona gravada no pot adquirir la cosa objecte del llegat, o si hom li n'exigeix un preu o una contraprestació desproporcionats, se'n pot alliberar pagant el just valor de la cosa llegada.
3. Si la cosa objecte del llegat no pertanyia al causant quan aquest el va atorgar, però n'és propietari en el moment de la seva mort, el llegat és vàlid.
4. Si el causant o la persona gravada només tenen una part en la cosa objecte del llegat o un dret sobre aquesta mateixa cosa, el llegat és eficaç únicament respecte a aquesta part o aquest dret, llevat que resulti clara la voluntat de llegar la cosa enterament.

Article 427-25

Llegat alternatiu

1. En el llegat alternatiu, el causant pot atribuir la facultat d'elecció a un tercer, el qual ha de fer l'elecció mitjançant una declaració de voluntat dirigida a la persona gravada amb el llegat.
2. Si el causant no estableix res respecte a la facultat d'elecció, aquesta correspon a la persona gravada. La facultat d'elecció és transmissible als hereus.
3. L'elecció, una vegada feta, és irrevocable.

Article 427-26*Llegat de cosa genèrica*

1. El causant pot ordenar un llegat de cosa genèrica, encara que a l'herència no hi hagi coses del gènere de què es tracti.
2. La determinació de la cosa llegada pot correspondre a un tercer o al legatari, si ho estableix el causant.
3. Si el causant no ha establert a qui correspon la facultat de determinació, aquesta correspon a la persona gravada amb el llegat, que ha de lliurar una cosa de qualitat mitjana.
4. Si la cosa lliurada al legatari és defectuosa, l'afavorit pot exigir que li sigui lliurada una altra cosa, no defectuosa, en lloc d'aquella.
5. Si la persona gravada amb el llegat ha amagat el defecte, el legatari pot optar pel lliurament d'una cosa no defectuosa o per la indemnització de danys i perjudicis.

Article 427-27*Llegats de diners i altres actius financers*

1. Si el llegat té per objecte tots els diners que el causant deixi en morir, s'entén que inclou tant l'efectiu com els diners dipositats a la vista o a termini en entitats financeres. Si el llegat se circumscriu als diners que el causant tingui en una determinada entitat, s'entén igualment que inclou ambdues modalitats de dipòsit.
2. Si el llegat no es refereix específicament als diners sinó als actius dipositats en una determinada entitat, s'entén que inclou, a més dels dipòsits de diners, tots els actius financers immediatament liquidables que pertanyin al causant en el moment d'obrir-se la successió, llevat de les accions que cotitzin en mercats secundaris oficials de valors.
3. Si el causant disposa dels diners o els actius inclosos en el llegat, després d'haver-lo ordenat, per substituir-los per altres modalitats d'estalvi o inversió, s'entén que llega els actius adquirits en substitució o els subrogats ulteriorment, llevat que en ordenar el llegat hagi expressat la voluntat contrària o aquesta es pugui deduir del testament.

Article 427-28*Llegat de cosa gravada*

1. Si la cosa objecte del llegat està gravada amb un dret real limitat, s'entén que el legatari no pot demanar a la persona gravada l'extinció del dret que grava el llegat.
2. Si el causant llega una cosa empenyorada o hipotecada, el pagament del deute garantit per la penyora o hipoteca i la cancel·lació d'aquests drets són a càrrec de l'hereu.
3. Si el legatari paga el deute garantit amb la cosa llegada perquè no ho ha fet l'hereu, aquell subroga el lloc i els drets del creditor per a reclamar contra l'hereu.
4. La garantia constituïda per a satisfer o finançar el preu d'adquisició o millora de la cosa, i qualsevol altra càrrega, perpètua o temporal, que l'afecti han d'ésser suportades pel legatari, a qui correspon el pagament de l'obligació assegurada, si bé les quantitats que s'acreditin fins a la mort del causant són a càrrec de l'herència.

Article 427-29*Llegat d'universalitat*

1. El llegat d'universalitat de coses, empreses o altres conjunts unitaris de béns o agregats de coses té la consideració de llegat de cosa única, i s'estén a tots els elements que en el moment de morir el causant constitueixen el bé llegat o hi han estat integrats o adscrits.
2. En el llegat d'una empresa, les relacions de crèdit i de deute que ja han estat fetes efectives per la persona gravada amb el llegat donen dret als reintegraments corresponents a favor i en contra del legatari.

Article 427-30*Llegats d'aliments i de pensions periòdiques*

1. El llegat d'aliments ordenat a favor de qualsevol persona comprèn tot el que sigui necessari per al manteniment, l'habitatge, el vestit, l'assistència mèdica i l'educació de l'afavorit.
2. Si en el llegat de pensions periòdiques no se n'expressa la quantia, s'entén que es llega la mateixa quantitat que el causant ha pagat durant la seva vida al legatari. Si no és així, es considera com un llegat d'aliments.
3. El llegat d'una quantitat de diners o d'una quantitat de coses fungibles que s'hagin de prestar periòdicament faculta l'afavorit per a exigir el primer període des de la mort del causant. El legatari té dret a la totalitat de la prestació en curs encara que mori abans de finir el període començat.

Article 427-31*Llegats de crèdit i de deute*

1. El llegat d'un crèdit o d'alliberament d'un deute solament és eficaç en la part del crèdit o del deute subsistent en el moment de la mort del causant.
2. En cas de dubte, s'entén que el llegat genèric de remissió de deutes només comprèn els deutes contraets abans de la data d'atorgament del testament.
3. L'hereu ha de lliurar al legatari els documents i els títols dels crèdits que es trobin en el patrimoni del causant i, en el llegat d'alliberament, ha de donar carta de pagament.
4. Si el causant, sense fer esment del deute, ordena un llegat a favor del seu creditor, es presumeix que el llegat no s'ha fet per a pagar el crèdit del legatari.
5. En el llegat ordenat a favor del creditor del seu propi crèdit contra el causant, la repudiació del llegat no implica, per ella mateixa, la renúncia al crèdit. Si el crèdit no ha existit mai, s'entén que ha estat disposat un llegat ordinari de crèdit pel mateix import. El llegat és ineficaç si el causant creia erròniament que era deutor del dit crèdit i si va manifestar que dubtava si el devia o no.

Article 427-32*Llegat de constitució d'un dret real*

En el llegat d'eficàcia obligacional que té per objecte la constitució d'un dret real, la persona gravada ha de fer els actes necessaris per a constituir-lo, especialment si la cosa gravada pertany a una tercera persona.

Article 427-33*Llegat d'accions i participacions socials*

En el llegat d'accions i participacions socials, correspon al legatari l'exercici del dret de vot a partir de la delació, si n'és propietari d'acord amb els articles 427-10 i 427-15, encara que la possessió no li hagi estat lliurada per l'hereu.

Article 427-34*Llegat d'usdefruit universal*

1. El llegat d'usdefruit universal té la condició de llegat d'eficàcia real, llevat que hagi estat ordenat amb eficàcia obligacional.
2. El llegat d'usdefruit universal, llevat que la voluntat del causant sigui una altra, s'estén a tots els béns relictos, llevat dels que hagin estat objecte de donació per causa de mort, sens perjudici del que aquest llibre estableix sobre les llegítimes.
3. El causant pot rellevar l'usufructuari de l'obligació de prendre inventari i de prestar caució i li pot concedir facultats dispositives sobre els béns usufructuats, a les quals s'han d'aplicar les normes que regulen el fideïcomís de residu.
4. Si l'usdefruit es llega a diverses persones, el corresponent a cada legatari que vagi faltant per mort o per una altra causa incrementa els dels altres, fins i tot el de qui hi ha renunciat o l'ha cedit anteriorment, llevat del cas en què el causant hagi assenyalat parts.

Article 427-35*Llegat d'usdefruit successiu*

S'entén que el nu propietari que ordena un llegat d'usdefruit el constitueix amb caràcter successiu per si l'usdefruit preexistent s'extingeix en vida del legatari.

Article 427-36*Llegat de part alíquota*

1. El llegat de part alíquota té el caràcter de llegat d'eficàcia obligacional i atribueix al legatari el dret que li siguin adjudicats béns de l'actiu hereditari líquid pel valor corresponent a la part alíquota fixada pel causant, llevat que l'hereu opti per pagar-lo en diners, encara que no n'hi hagi a l'herència.
2. El legatari de part alíquota no respon com a deutor de les obligacions i les càrregues hereditàries.
3. No obstant el que estableix l'apartat 2, si després de percebre el llegat apareguessin deutes ignorats, el legatari ha de reintegrar a l'hereu la diferència entre el valor fixat originàriament a la part alíquota i el seu valor real, atès l'import de l'actiu hereditari. En canvi, si es descobreixen béns o drets nous o s'arriben a cobrar crèdits hereditaris considerats dubtosos o eventuais, l'hereu ha d'abonar al legatari la part corresponent al valor d'aquests béns, drets o crèdits.

Secció tercera La ineficàcia dels llegats

Article 427-37*Revocació dels llegats*

1. La revocació que el causant fa en termes generals de tots els llegats que ha disposat, llevat que la faci en testament, no afecta els llegats d'aliments, que requereixen una revocació especial.
2. S'entén que el llegat s'ha revocat quan el causant aliena a títol onerós o gratuït el bé que n'és objecte, encara que l'alienació sigui ineficax, o encara que el causant el torni a adquirir, llevat que el legatari provi que la readquisició es va fer amb la finalitat de rehabilitar el llegat.
3. S'entén que el llegat no s'ha revocat en els casos següents:

- a) Si el bé és alienat a carta de gràcia i el causant el readquireix per dret de redimir. Si mor sense haver-ho fet, es considera llegat aquest dret.
- b) Si el bé és alienat per expropiació, execució forçosa, permuta, aportació a societat o qualsevol altra operació de reestructuració societària, llevat que la persona gravada provi que el causant pretenia revocar el llegat. En aquests casos, es considera llegat el bé que s'ha rebut a canvi, si escau.
- c) Si té per objecte una finca que és substituïda, per raó d'una actuació urbanística o de concentració parcel·lària feta després de l'ordenació del llegat, per altres finques de resultat. En aquest cas, es consideren llegades les finques de resultat, però el legatari ha d'assumir els costos d'urbanització pendents de satisfer en el moment de morir el causant.

Article 427-38*Extinció dels llegats*

1. El llegat s'extingeix si el bé queda fora del comerç o es perd, o si la prestació esdevé impossible, sempre que aquests fets succeeixin abans de la delació i sense culpa de la persona gravada.
2. El canvi d'espècie o la transformació substancial del bé moble llegat que li faci perdre la forma o la denominació s'equipara a la pèrdua i extingeix el llegat, llevat que es pugui deduir que el causant volia llegar el bé rebut en substitució o la indemnització procedent en els casos d'accessió.
3. El llegat de cosa certa s'extingeix si, després d'ésser ordenat, el mateix legatari adquireix el bé. Tanmateix, si el legatari l'adquireix a títol onerós de persona que no sigui el causant, es considera llegat el preu que se n'ha pagat com a contraprestació.

Article 427-39*Reducció o supressió de llegats excessius*

1. Si el valor dels llegats excedeix el que la persona gravada obté per causa de mort, aquesta els pot reduir o suprimir, llevat que els compleixi íntegrament sabent que són excessius.
2. La reducció dels llegats excessius no afecta els llegats imputables a la llegítima en la part que cobreixen la del legatari que sigui legitimari, ni els que no siguin reduïbles per raó de quarta falcídia o quota hereditària mínima.
3. L'hereu pot fer valer la reducció dels llegats excessius encara que no hagi acceptat l'herència a benefici d'inventari o no tingui dret a quarta falcídia o quota hereditària mínima.

Article 427-40*Dret a quarta falcídia o quota hereditària mínima*

1. Llevat que el causant ho hagi prohibit, l'hereu pot reduir els llegats si llur ordenació no li deixa lliure la quarta part de l'actiu hereditari líquid. La reducció es fa en la mesura necessària perquè l'hereu pugui retenir en propietat aquesta quarta part, anomenada quarta falcídia o quota hereditària mínima.
2. Si el causant ha fet crides successives a l'herència, només poden detreure la quarta falcídia o quota hereditària mínima l'hereu o els hereus que adquireixen l'herència en primer lloc.
3. Si hi ha diversos hereus, cadascun pot retenir la quarta part de la quota respectiva en l'actiu hereditari, encara que tots els llegats sumats no excedeixin les tres quartes parts.

4. Per a retenir la quarta falcídia o quota hereditària mínima, l'hereu ha d'haver pres inventari, dins del termini i en la forma que estableix l'article 426-20.

Article 427-41

Càlcul de la quarta falcídia o quota hereditària mínima

1. A l'efecte de determinar l'import de la quarta falcídia o quota hereditària mínima, integren l'actiu hereditari líquid tots els béns del cabal relicte, incloent-hi els disposats en qualsevol mena de llegat, els crèdits del causant contra l'hereu i els crèdits extingits per llegats de perdó de deute, però no els béns objecte d'atribució particular en pacte successori i de donació per causa de mort. Del valor dels béns se n'han de deduir els deutes de l'herència, les despeses de darrera malaltia i d'enterrament o incineració del causant, i l'import de les lligimites, inclosa la de l'hereu que sigui legitimari.

2. La valoració dels béns i dels deutes s'ha de referir al moment de la mort del causant i s'han de descomptar del valor dels béns els gravàmens que els afectin, llevat dels drets de garantia.

Article 427-42

Llegats reduïbles

Són reduïbles per quarta falcídia o quota hereditària mínima els llegats a càrrec de l'hereu que pretén retenir-la, incloent-hi els prelllegats ordenats al seu favor. Tanmateix, s'exclouen de reducció els llegats de deute propi del testador, els ordenats a favor dels legitimaris en concepte de lligítima o imputables a aquesta en la part que la cobreixin, els d'aliments i els que el testador ha ordenat que es compleixin íntegrament. Tampoc no es redueixen les donacions per causa de mort i les atribucions particulars en pacte successori.

Article 427-43

Imputació i compatibilitat amb altres drets

1. S'imputa a la quarta falcídia o quota hereditària mínima tot el que s'atribueix a l'hereu en la successió, estimat en el moment de la mort del causant, incloent-hi el que obté per via de substitució vulgar, per dret d'acréixer o per absorció de llegats ineficaces, però no els prelllegats atorgats pel testador al mateix hereu, sens perjudici que es puguin reduir, si escau. Tampoc no s'hi imputen les donacions per causa de mort ni les atribucions particulars en pacte successori.

2. Si l'hereu és legitimari, té dret a quarta falcídia o quota hereditària mínima, a més de dret a la lligítima.

3. Si l'hereu és fiduciari, té dret a quarta treballiàica o quota lliure respecte a la part d'herència fideïcomesa i a quarta falcídia o quota hereditària mínima respecte a la part lliure de fideïcomís però gravada amb llegats, sense que el que rebí per la primera s'imputi a la segona.

Article 427-44

Extinció de la quarta falcídia o quota hereditària mínima

1. El dret a detreure la quarta falcídia o quota hereditària mínima s'extingeix per renúncia expressa o tàcita, que s'entén produïda si l'hereu gravat, sabent que la pot detreure, lliura o compleix íntegrament els llegats excessius sense reducció.

2. Si els legataris, perquè hi estaven facultats, han pres ells mateixos possessió dels llegats, el dret de

l'hereu a demanar la reducció caduca al cap de quatre anys de la mort del causant, sempre que hagi pres inventari d'acord amb el que estableix l'article 426-20.

Article 427-45

Ordre i pràctica de la reducció

1. La reducció dels llegats, tant pel fet d'ésser excessius com per raó de quarta falcídia o quota hereditària mínima, es fa respectant l'ordre que ha establert el causant o, si no l'ha establert, en proporció a llur valor.

2. Els legataris poden evitar la reducció abonant-ne l'import, en diners, a l'hereu.

3. La reducció de llegats no comporta per ella mateixa cap assentament en el Registre de la Propietat, sens perjudici, si escau, de l'anotació preventiva de demanda.

Capítol VIII

Les disposicions modals

Article 428-1

Mode successori

1. El mode permet al causant imposar a l'hereu i al legatari, o a llurs substituïts, una càrrega, una destinació o una limitació, que, per la finalitat a què respon, no atribueix altres drets que el de demanar-ne el compliment, sense que redundi en profit directe de qui el pot demanar.

2. Si el causant atribueix, a favor d'una persona o persones determinades, qualsevol dret diferent del de demanar el compliment del mode, s'entén que ha disposat un llegat o una altra disposició per causa de mort, i no pas un mode, encara que el causant emprí aquesta expressió.

3. En cas de dubte sobre si el testador ha imposat una condició o un mode, o una simple recomanació, es dóna preferència, respectivament, al mode o a la recomanació.

4. Les normes dels llegats s'apliquen també als modes si llur naturalesa ho permet.

Article 428-2

Compliment del mode

Poden exigir el compliment dels modes:

- El marmessor.
- L'hereu, respecte al mode imposat a altres partícips en l'herència.
- El legatari gravat amb un llegat subjecte a mode.
- El cohereu o col·legatari, respecte als modes imposats a tots o a determinats cohereus i col·legataris.
- Els òrgans administratius corresponents, les entitats assistencials i les fundacions i associacions interessades, respecte als modes amb finalitats d'interès general.
- Les persones que el testador hagi nomenat amb aquesta finalitat.

Article 428-3

Disposicions per sufragis i obres pies

1. Si el causant destina una part dels seus béns a sufragis i obres pies, indeterminadament i sense especificar-ne l'aplicació, la persona gravada els ha de vendre i ha de lliurar la meitat de l'import a la confessió religiosa a la qual pertanyia el causant, per als dits sufragis i per a atendre les seves necessitats, i l'altra meitat, a la Generalitat de Catalunya, perquè els apliqui a entitats o a finalitats as-

sistencials del municipi o la comarca del darrer domicili del testador a Catalunya.

2. Si el causant destina els béns a favor dels pobres en general, els béns o llur import s'han de lliurar a la Generalitat de Catalunya, perquè els apliqui a entitats o a finalitats assistencials del municipi o la comarca del darrer domicili del testador a Catalunya.

Article 428-4

Garanties de compliment del mode

1. El testador pot assegurar el compliment dels modes facultant els marmessors per a complir-los, o mitjançant caucions de compliment, sancions a l'obligat o altres mesures adequades.

2. S'entén que no s'ha ordenat pròpiament un mode si el testador en vol garantir el compliment mitjançant una condició suspensiva de la institució d'hereu o del llegat.

3. El testador pot imposar un fideïcomís a l'hereu instituït o al legatari gravat amb un mode per al cas que aquest sigui incomplet per causes imputables a la persona gravada amb la disposició modal.

4. L'incompliment d'un mode imposat a un legatari per culpa seva faculta la persona gravada amb el llegat per a demanar la restitució del seu objecte, si es demostra que el compliment del mode va ésser un motiu determinant del llegat. La restitució obliga qui rep el bé a complir el mode, llevat que sigui personalíssim.

5. A la persona gravada amb un mode encara no complet per culpa seva que exerceixi qualsevol acció fonamentada en el seu caràcter d'hereu o legatari, se li pot oposar, amb la finalitat de suspendre l'exercici de l'acció, l'excepció de mode no complet.

Article 428-5

Mode impossible o il·lícit

1. El mode de compliment impossible o il·lícit es té per no ordenat, però sense que això impliqui la ineficàcia de la institució d'hereu o del llegat gravats amb el mode, llevat que el seu compliment fos el motiu determinant de la institució.

2. No es considera que el mode sigui de compliment impossible si es pot assolir la mateixa finalitat que perseguia el testador encara que en un grau inferior o en termes diferents dels que havia ordenat. En aquest cas, a instància de la persona gravada amb el mode o de qualsevol de les persones legitimades per a demanar-ne el compliment, l'autoritat judicial competent pot decretar, en procediment de jurisdicció voluntària, la commutació o la conversió del mode.

3. En els modes ordenats per al compliment de finalitats d'interès general, la commutació o la conversió ha d'ésser acordada pels òrgans administratius competents.

4. Es pot demanar la commutació o la conversió si el compliment del mode en els termes establerts pel testador comporta greus dificultats o si, modificant-ne el compliment, es pot assolir una utilitat més gran.

Article 428-6

Prohibicions de disposar en el testament

1. Les prohibicions o limitacions de disposar impliquen una minva de la facultat dispositiva dels béns i únicament són eficaces si són temporals.

2. Les prohibicions de disposar no poden excedir la durada de la vida d'una persona física determinada o, altrament, els trenta anys.

3. Si no s'ha fixat un termini per a la prohibició de disposar, s'entén que dura tota la vida de la persona gravada i que afecta tant els actes onerosos com els actes gratuïts fets entre vius.

4. Si la prohibició de disposar està condicionada a l'autorització d'una o diverses persones, perd eficàcia quan aquella o totes moren, renuncien o esdevenen incapaces, llevat que la voluntat del causant sigui una altra.

5. En qualsevol cas, l'afectat per la prohibició de disposar pot sol·licitar autorització judicial per a disposar si hi concorre una causa justa sobrevinguda.

6. Les simples recomanacions de no disposar no tenen eficàcia jurídica.

Capítol IX

Els marmessors

Article 429-1

Nomenament

1. El causant pot nomenar un o més marmessors universals o particulars perquè, en nom propi i en interès d'altri i investits de les facultats corresponents, executin respecte a la seva successió els encàrrecs que els hagi conferit.

2. El causant pot nomenar marmessors substituïts i facultar els nomenats per a designar-los. Aquesta designació s'ha de fer en escriptura pública.

3. Els marmessors no poden delegar llurs funcions si no hi han estat facultats.

Article 429-2

Pluralitat de marmessors

1. Si han estat nomenats una pluralitat de marmessors, llevat que el causant disposi una altra cosa, s'entén que han estat nomenats mancomunadament i han d'actuar per majoria. En els casos d'urgència evident, en pot actuar un de sol, sota la seva responsabilitat, però n'ha de donar compte immediatament als altres.

2. Si es produeixen vacants, els marmessors que resten assumeixen les funcions i les facultats dels que manquen.

Article 429-3

Capacitat i legitimació

1. Pot ésser marmessor qualsevol persona amb capacitat per a obligar-se.

2. Poden ésser marmessors l'hereu, el legatari, les altres persones afavorides per la successió i els qui en cada moment exerceixin un determinat càrrec.

Article 429-4

Acceptació, excusa i renúncia

1. El càrrec de marmessor és voluntari, però una vegada acceptat, encara que sigui tàcitament, l'acceptant no es pot excusar de continuar en l'exercici del càrrec sense una causa justa apreciada pel jutge.

2. Si el designat com a marmessor, un cop requerit notarialment per algun hereu o per una persona interessada en l'herència, no accepta el càrrec davant notari dins del mes següent a la notificació, s'entén que hi renuncia.

3. La renúncia del marmessor al càrrec o l'excusa justificada per a no continuar exercint-lo no impliquen la pèrdua del que el causant hagi disposat a favor seu a títol d'herència o de llegat, llevat que el causant ho imposi expressament.

Article 429-5

Retribució

1. Si el causant no ordena una retribució determinada o que l'exercici del càrrec sigui gratuït, els marmessors universals tenen dret a percebre el 5% del valor de l'actiu hereditari líquid i els particulars que siguin comptadors partidors el 2% d'aquest valor o dels béns objecte de partició. Si la marmessoria és exercida professionalment, els honoraris que es meritin per la prestació de serveis s'imputen a aquest percentatge.

2. Els llegats o les altres disposicions a favor dels marmessors no s'imputen a llur retribució, llevat que el causant disposi una altra cosa.

3. Si hi ha diversos marmessors universals o comptadors partidors, la retribució correspon per parts iguals als que hagin exercit el càrrec. Si l'exerceixen successivament, han d'ésser retribuïts en proporció a llur activitat.

4. Al marmessor que accedeix al càrrec per revelació de la confiança i que ja ha percebut una retribució en concepte d'hereu de confiança, no li'n correspon per la condició de marmessor.

Article 429-6

Despeses de la marmessoria

1. Totes les despeses judicials o extrajudicials originades per l'actuació dels marmessors són a càrrec de l'herència.

2. Els marmessors tenen dret al reemborsament de les despeses causades per l'exercici de llur funció.

Article 429-7

Marmessor universal

1. Són marmessors universals les persones que reben del causant l'encàrrec de lliurar l'herència en la seva universalitat a persones designades per ell, o de destinar-la a les finalitats expressades en el testament o en la confiança revelada.

2. El nomenament de marmessor universal substitueix la manca d'institució d'hereu en el testament, sigui quina sigui la destinació de l'herència.

3. La marmessoria universal pot ésser de realització dinerària de tota l'herència o d'una part d'aquesta, o de lliurament directe del romanent de béns hereditaris, d'acord amb el que ordeni el causant o s'infereixi del testament.

4. En cas de dubte, s'entén que la marmessoria universal és de lliurament directe del romanent.

Article 429-8

Facultats del marmessor universal

1. El marmessor universal està facultat per a possessionar-se de l'herència i administrar-la igual que tot hereu, disposar dels seus béns amb l'abast que estableixen els articles 429-9 i 429-10 i fer els actes necessaris per a complir la seva comesa i les disposicions del testament.

2. El marmessor universal està legitimat processalment per a actuar en tots els litigis o les qüestions que se suscitin sobre els béns hereditaris, els fins de la marmessoria i la validesa del testament, el codicil, la memòria testamentària o el pacte successor, i per a interpretar-los.

3. Els marmessors universals han de prendre inventari de l'herència en el termini d'un any a comptar de l'acceptació del càrrec.

4. El causant pot reduir i limitar les facultats dels marmessors universals que estableixen aquest article i els articles 429-9 i 429-10, i també les pot ampliar amb altres que no siguin contràries a la llei.

Article 429-9

Marmessoria universal de realització d'herència

1. La marmessoria universal de realització d'herència faculta el marmessor per a:

- Alienar a títol oneros els béns de l'herència.
 - Cobrar crèdits i cancel·lar-ne les garanties.
 - Retirar dipòsits de tota classe.
 - Pagar deutes i càrregues hereditaris i els impostos causats per la successió.
 - Complir els llegats i altres disposicions testamentàries.
 - Demandar el compliment dels modes.
 - Pagar les llegendes.
 - En general, fer tots els actes que calguin per a la realització dinerària dels béns de l'herència.
2. El marmessor ha de donar als diners obtinguts la inversió o la destinació ordenades pel causant.

Article 429-10

Marmessoria universal de lliurament directe de romanent de béns

La marmessoria universal de lliurament directe de romanent de béns hereditaris faculta el marmessor per a:

- Pagar deutes i càrregues hereditaris i els impostos causats per la successió.
- Complir els llegats i altres disposicions testamentàries.
- Demandar el compliment dels modes.
- Pagar les llegendes.
- Efectuar els actes de realització dinerària que estableix l'article 429-9 en la mesura necessària per a fer els pagaments a què fan referència les lletres a a d i els de les despeses corresponents. La impugnació d'aquests actes dispositius no n'afecta la validesa enfront de tercers adquirents de bona fe.
- Si no hi ha comptador partidori, practicar la partició de l'herència.

Article 429-11

Destinació de l'herència a sufragis o als pobres

1. Si el causant deixa l'herència per a sufragis o als pobres, han de complir l'encàrrec les persones designades pel testador o, a manca d'aquestes, la confessió religiosa legalment reconeguda de què es tracti o la Generalitat de Catalunya, respectivament.

2. Si el causant que deixa l'herència per a sufragis o als pobres no especifica com s'han d'aplicar els béns o llur import, s'han d'observar les regles de l'article 428-3.

3. Si el causant no ordena res sobre els encàrrecs relatius a l'herència deixada per a sufragis o als pobres, aquests encàrrecs s'han d'executar d'acord amb les normes de la marmessoria universal de realització d'herència, que en aquest cas és gratuïta.

Article 429-12

Marmessor particular

1. Són marmessors particulars els que, havent-hi hereu, han de complir un encàrrec o més relatius a l'herència o executar disposicions testamentàries o de l'heretament.

2. El marmessor designat amb el simple encàrrec de prendre possessió de l'herència i de lliurar-la íntegrament a l'hereu instituït té la consideració de marmessor particular, encara que el causant el qualifiqui d'universal.

3. Els marmessors particulars exerceixen totes les funcions que els ha conferit el causant que no siguin contràries a la llei, amb les facultats que aquest els atribueixi i que siguin necessàries per a complir-les.

4. Si el causant no els ha conferit cap encàrrec, els marmessors particulars han de tenir cura de l'enterrament o la incineració, dels funerals i sufragis piadosos, de la destinació dels òrgans o del cos i de demanar el compliment dels modes que hagi ordenat el causant.

Article 429-13

Compliment de l'encàrrec

1. Els marmessors han de complir llur encàrrec dins els terminis i les pròrrogues que fixin el testament, el codicil o l'heretament. Els hereus, de comú acord, poden ampliar els dits terminis i pròrrogues.

2. Si no s'ha fixat un termini per a complir l'encàrrec i els marmessors no l'han complert dins d'un any a comptar de l'acceptació del càrrec, qualsevol dels interessats pot sol·licitar a l'autoritat judicial que siguin requerits perquè el compleixin en el termini que es fixi amb sanció de caducitat del càrrec i sens perjudici de les responsabilitats que resultin de la demora.

3. Els marmessors particulars que siguin comptadors partidors han de fer la partició en el termini d'un any a comptar del moment en què hi siguin requerits, si han acabat els litigis promoguts sobre la vàlidesa o la nul·litat del testament o el codicil, si s'escauen.

4. El termini que el causant fixa al marmessor perquè compleixi l'encàrrec no pot excedir els trenta anys o, si el fixa amb relació a la vida de determinades persones, no pot excedir els límits dels fideï-comisos.

5. Els marmessors universals i els particulars han de retre comptes als hereus, als afavorits o, si han de destinar els béns o diners a finalitats d'interès públic o general, a l'autoritat judicial, encara que el causant els n'hagi dispensat.

Article 429-14

Cessament

Els marmessors cessen en llur càrrec per mort, per impossibilitat d'exercir-lo, per excusa, per incapacitat sobreenvenida o per remoció fonamentada en una conducta dolosa o greument negligent. També cessen en haver complert l'encàrrec i per haver transcorregut el termini que tenien per a complir-lo.

Article 429-15

Finalització de l'encàrrec

1. Si no resta cap marmessor ni cap substituït en l'exercici del càrrec i no s'ha complert encara totalment la missió o l'encàrrec dels marmessors universals, o els encàrrecs atribuïts als particulars, qualsevol dels interessats en la successió pot sol·licitar a l'autoritat judicial que, si ho creu proce-

dent, designi un o més marmessors datius amb les mateixes funcions i facultats que els marmessors testamentaris.

2. Sens perjudici del que estableix l'apartat 1, si la marmessoria acaba abans que s'hagi complert l'encàrrec o la missió, el compliment incumbeix a l'hereu.

TÍTOL III

La successió contractual i les donacions per causa de mort

Capítol I

Els pactes successoris

Secció primera Disposicions generals

Article 431-1

Concepte de pacte successori

1. En pacte successori, dues o més persones poden convenir la successió per causa de mort de qualsevol d'elles, mitjançant la institució d'un o més hereus i la realització d'atribucions a títol particular.

2. Els pactes successoris poden contenir disposicions a favor dels atorgants, fins i tot de manera recíproca, o a favor de tercers.

Article 431-2

Atorgants

Hom pot atorgar pactes successoris només amb les persones següents:

- a) El cònjuge o futur cònjuge.
- b) La persona amb qui conviu en parella estable.
- c) Els parents en línia directa sense limitació de grau, o en línia col·lateral dins del quart grau, en ambdós casos tant per consanguinitat com per afinitat.
- d) Els parents per consanguinitat en línia directa o en línia col·lateral, dins del segon grau, de l'altre cònjuge o convivent.

[Aquest article ha estat modificat per la disposició final segona de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (DOGC núm. 5686, de 02-08-2010, p. 61162-61260).

Article 431-3

Terceres persones no atorgants

1. Les persones no atorgants d'un pacte successori a favor de les quals s'ha fet un heretament o una atribució particular no adquireixen cap dret a la successió fins al moment de la mort del causant.

2. Les disposicions a favor de tercers esdevenen ineficaces si l'afavorit premor al causant, llevat que el pacte successori disposi una altra cosa.

Article 431-4

Capacitat

Els atorgants d'un pacte successori han d'ésser majors d'edat i gaudir de capacitat d'obrar plena. Tanmateix, si un atorgant d'un pacte successori té només la condició d'afavorit i no li és imposada cap càrrega, pot consentir en la mesura de la seva capacitat natural o per mitjà dels seus representants legals o amb l'assistència del seu curador.

Article 431-5

Objecte del pacte successori

1. En pacte successori, es pot ordenar la successió amb la mateixa amplitud que en testament. Els atorgants hi poden fer heretaments o atribucions particulars, fins i tot d'usdefruit universal, i subjectar les disposicions, tant si es fan a favor d'ells com de tercers, a condicions, substitucions, fideïcomisos i reversions. També s'hi poden designar marmessors, administradors i comptadors partidors.

2. La renúncia a drets successoris només s'admet en els casos expressament previstos per aquest codi.

Article 431-6

Càrregues i finalitat del pacte successori

1. En pacte successori, es poden imposar càrregues als afavorits, que hi han de figurar expressament. Si escau, també s'hi ha de fer constar, si té caràcter determinant, la finalitat que es pretén assolir amb l'atorgament del pacte i les obligacions que les parts assumeixen a aquest efecte.

2. Les càrregues poden consistir, entre d'altres, en la cura i atenció d'algun dels atorgants o de tercers, i la finalitat, també entre d'altres, en el manteniment i la continuïtat d'una empresa familiar o en la transmissió indivisa d'un establiment professional.

Article 431-7

Forma del pacte successori

1. Els pactes successoris, perquè siguin vàlids, s'han d'atorgar en escriptura pública, que no cal que sigui de capítols matrimonials. L'escriptura de pacte successori pot contenir també estipulacions pròpies d'un protocol familiar i altres estipulacions no successòries, però no disposicions d'última voluntat.

2. En els pactes successoris atorgats amb caràcter preventiu o que contenen reserva per a disposar o donar, s'ha de fer constar l'hora de l'atorgament.

3. Els atorgants d'un pacte successori que no siguin causants de la successió futura poden delegar en poder especial la compareixença a l'acte de formalització del pacte, sempre que l'escriptura pública d'apoderament reculli el contingut complet de llur voluntat.

Article 431-8

Publicitat dels pactes successoris

1. Els pactes successoris s'han de fer constar en el Registre d'Actes de Darrera Voluntat en la forma, en el termini i amb l'abast que estableix la normativa que el regula. Amb aquesta finalitat, el notari que autoritza l'escriptura que els conté ha de fer la comunicació procedent.

2. Els heretaments i les atribucions particulars ordenats en pacte successori es poden fer constar en el Registre de la Propietat, en vida del causant, per mitjà de nota al marge de la inscripció dels béns immobles inclosos en l'heretament i que no hagin estat transmesos de present o dels béns immobles que siguin objecte d'una atribució particular.

3. Si els heretaments o atribucions particulars inclouen o tenen per objecte accions nominatives o participacions socials, es poden fer constar, en vida del causant, en els respectius assentaments del llibre registre d'accions nominatives o del llibre registre de socis.

4. Si la finalitat d'un pacte successori és el manteniment i la continuïtat d'una empresa familiar, se'n pot fer constar l'existència en el Registre Mercantil amb l'abast i de la manera que la llei estableix per a

la publicitat dels protocols familiars, sens perjudici que hi constin, a més, les clàusules estatutàries que hi facin referència.

Article 431-9

Nul·litat dels pactes successoris i llurs disposicions

1. Són nuls els pactes successoris que no corresponen a cap dels tipus que estableix aquest codi, els atorgats per persones no legitimades, o bé sense observar els requisits legals de capacitat i de forma, i els atorgats amb engany, violència o intimidació greu.

2. Són nul·les les disposicions en pacte successori que s'han atorgat amb violència, intimidació greu, engany o error en la persona o en l'objecte. També ho són les que s'han atorgat amb error en la finalitat o els motius, si l'error és excusable i resulta del mateix pacte que l'atorgant que ha comès l'error no hauria atorgat la disposició si se n'hagués adonat.

3. Els pactes successoris i llurs disposicions no es poden impugnar en cap cas per causa de preterició ni revocar per supervivència o superveniència de fills, sens perjudici del dret dels legítims a reclamar llur llegítima.

Article 431-10

Acció de nul·litat

1. Abans de l'obertura d'una successió convinguda en pacte successori, només estan legitimats per a exercir l'acció de nul·litat els atorgants del pacte. Si la causa de nul·litat és la manca de capacitat o l'existència d'un vici del consentiment en l'atorgament del pacte o d'alguna disposició d'aquest, només està legitimada la part que ha incorregut en la manca de capacitat o ha patit el vici, que pot actuar, si escau, per mitjà dels seus representants legals.

2. L'acció de nul·litat per manca de capacitat o per vici del consentiment caduca al cap de quatre anys a comptar del moment en què la persona legitimada recupera la capacitat o en què el vici desapareix. En cas d'error, el termini compta des de l'atorgament del pacte.

3. Un cop oberta la successió, si no ha transcorregut el termini de caducitat que fixa l'apartat 2 o si hi concorre una altra causa de nul·litat, estan legitimats per a exercir l'acció les persones a qui pot beneficiar la declaració de nul·litat. En aquest cas, l'acció caduca al cap de quatre anys de la mort del causant.

Article 431-11

Conseqüències de la nul·litat

La nul·litat d'una disposició convinguda en pacte successori no determina la nul·litat de les altres disposicions fetes pel mateix atorgant o pels altres atorgants, llevat que es tracti de disposicions corespectives o que del context del pacte resulti que la disposició no hauria estat feta sense la disposició declarada nul·la.

Article 431-12

Modificació i resolució de mutu acord

1. El pacte successori i les disposicions que conté es poden modificar i deixar sense efecte mitjançant acord dels atorgants formalitzat en escriptura pública. La facultat de modificar i resoldre els pactes successoris de mutu acord s'extingeix després de la mort de qualsevol dels atorgants.

2. Si a l'atorgament del pacte successori han concoregut més de dues persones, per a modificar-lo o resoldre'l, només cal el consentiment d'aquelles a les quals afecta la modificació o la resolució.

3. Per a consentir els actes de modificació o resolució d'un pacte successori, s'ha de tenir capacitat d'obrar plena, llevat que es tracti d'una modificació que afavoreixi un atorgant menor o incapaç, cas en el qual s'aplica el que estableix l'article 431-4.2.

4. Si el pacte successori s'ha atorgat en capítols matrimonials, per a modificar-lo o resoldre'l, s'apliquen les regles sobre modificació o resolució d'aquests.

Article 431-13

Revocació per indignitat

1. L'atorgant d'un pacte successori que sigui futur causant de la successió pot, per la seva sola voluntat, revocar les disposicions fetes a favor d'una persona que hagi incorregut en alguna causa d'indignitat successòria.

2. La facultat de revocar caduca al cap d'un any comptat des del moment en què el causant coneix o pot conèixer raonablement la causa d'indignitat.

3. Si el causant mor sense haver pogut exercir l'acció o abans que caduqui el termini per a exercir-la, les persones legitimades per a fer valer les causes d'indignitat d'acord amb l'article 412-6 poden impugnar les disposicions a favor de l'indigne en el termini que fixa l'article 412-7.

4. La revocació per indignitat deixa sense efecte les disposicions corespectives fetes per l'indigne o les càrregues o obligacions assumides per aquest, si tenia la condició d'atorgant del pacte successori.

Article 431-14

Revocació per voluntat unilateral

1. Els atorgants d'un pacte successori poden revocar unilateralment el pacte o, si escau, les disposicions que conté:

- Per les causes pactades expressament.
- Per incompliment de les càrregues imposades a l'afavorit.
- Per impossibilitat de compliment de la finalitat que va ésser determinant del pacte o d'alguna de les seves disposicions.
- Per l'esdeveniment d'un canvi substancial, sobrevingut i imprevisible de les circumstàncies que en van constituir el fonament.

2. La facultat de revocació caduca al cap de quatre anys comptats des del moment en què es va produir el fet determinant d'aquesta.

Article 431-15

Exercici de la facultat de revocació

1. La voluntat unilateral de revocar el pacte successori o les seves disposicions s'ha de manifestar en escriptura pública i s'ha de notificar als altres atorgants del pacte.

2. La persona afectada per la revocació s'hi pot oposar en forma autèntica en el termini d'un mes a comptar de la recepció de la notificació. Si no s'hi oposa, el pacte o la disposició resten sense efecte.

3. Si la persona afectada per la revocació s'hi oposa o si se'n desconeix el parador, o si no ha estat possible la notificació, l'acció de revocació s'ha d'exercir davant l'autoritat judicial competent del seu domicili en el termini d'un any a comptar de l'o-

posició o de l'atorgament de l'escriptura de revocació.

Article 431-16

Efectes de la revocació

1. Si el pacte successori va comportar la transmissió de present d'un o més béns a la persona instituïda o afavorida, la seva revocació produeix, a manca de disposicions adoptades per mitjà d'un pacte reversional, els efectes propis de la revocació de donacions.

2. En cas de revocació del pacte o d'una disposició per impossibilitat de compliment de la finalitat o per canvi de circumstàncies, la part que ha complert càrregues o obligacions que han produït un enriquiment en l'altra part ha d'ésser degudament compensada.

Article 431-17

Incidència de crisis matrimonials o de convivència

1. La nul·litat del matrimoni, la separació matrimonial i el divorci, o bé l'extinció d'una parella estable, de qualsevol dels atorgants no altera l'eficàcia dels pactes successoris, llevat que s'hagi pactat una altra cosa.

2. Com a excepció al que estableix l'apartat 1, els heretaments o les atribucions particulars fetes a favor del cònjuge o del convivent en parella estable, o dels parents d'aquests, esdevenen ineficaces en els supòsits que regula l'article 422-13.1 i 2, llevat que s'hagi convingut el contrari o això resulti del context del pacte.

[Aquest article ha estat modificat per la disposició final segona de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (DOGC núm. 5686, de 02-08-2010, p. 61162-61260).

Secció segona Els heretaments

Article 431-18

Concepte d'heretament

1. L'heretament o pacte successori d'institució d'hereu confereix a la persona o persones instituïdes la qualitat de successores universals de l'heretant amb caràcter irrevocable, sens perjudici dels supòsits que regulen els articles 431-13, 431-14 i 431-21.

2. La qualitat d'hereu conferida en heretament és inalienable i inembargable.

Article 431-19

Heretament simple i cumulatiu

1. L'heretament és simple si només atribueix a la persona instituïda la qualitat d'hereva de l'heretant i no perd aquest caràcter encara que l'heretant també faci donació de present de béns concrets a la persona instituïda.

2. L'heretament és cumulatiu si, a més de conferir la qualitat d'hereu de l'heretant, atribueix a la persona instituïda tots els béns presents de l'heretant i no perd aquest caràcter encara que l'heretant excolgui béns concrets de l'atribució de present.

3. L'heretament cumulatiu no es presumeix mai i s'ha de pactar de manera expressa.

Article 431-20

Heretament mutual

1. L'heretament és mutual si conté una institució recíproca d'hereu entre els atorgants a favor del que sobrevisqui.

2. En els pactes successoris que contenen heretaments mutuels, es pot pactar que, quan el supervivent mori, els béns heretats facin trànsit a altres persones. L'elecció de l'hereu o hereus successius es pot encomanar al supervivent d'acord amb el que estableixen els articles 424-1 a 424-4.

Article 431-21

Heretament preventiu

1. L'heretament es pot pactar amb caràcter preventiu, cas en el qual és revocable unilateralment per mitjà d'un testament posterior, que ha d'ésser necessàriament notarial i obert, o un nou pacte successori.

2. La revocació unilateral de l'heretament preventiu, perquè sigui eficaç, s'ha de notificar notarialment als altres atorgants del pacte successori, llevat que els atorgants hagin dispensat el compliment d'aquest requisit.

3. El caràcter preventiu de l'heretament no es presumeix mai i s'ha de pactar de manera expressa, deixant-ne clara la revocabilitat.

Article 431-22

Reserva per a disposar i assignacions a les llegendes

1. L'heretant es pot reservar, per a disposar-ne lliurement en donació, codicil, memòria testamentària o un altre pacte successori, els béns, les quantitats de diners o la part alíquota del seu patrimoni que estableixi en l'heretament.

2. L'heretant pot assignar al pagament de llegendes béns o diners, que s'exclouen de l'heretament. L'assignació no atribueix als legítims cap dret durant la vida de l'heretant, però, si aquest mor sense haver-los atribuït els béns o quantitats assignats, els legítims els adquireixen íntegrament encara que excedeixin l'import del que per llegendes els correspon.

Article 431-23

Eficàcia revocàtoria

1. L'heretament vàlid revoca el testament, el codicil, la memòria testamentària i la donació per causa de mort anteriors al seu atorgament, encara que hi siguin compatibles.

2. Les disposicions per causa de mort posteriors a l'heretament només són eficaces si l'heretament era preventiu o en la mesura que ho permeti la reserva per a disposar.

Article 431-24

Transmissibilitat de la qualitat d'hereu

1. Si l'hereu instituït en heretament premor al causant, l'heretament esdevé ineficaç, excepte que s'hagi convingut altrament i en els supòsits que regula aquest article.

2. A manca d'una disposició expressa en contra, si l'hereu instituït en heretament és descendent del causant i premor a aquest deixant descendents criats a la seva herència, transmet a aquests la seva qualitat d'hereu contractual, de la mateixa manera en què siguin els seus hereus. Si hi ha diversos fills o descendents hereus de l'hereu premort abintestat, l'heretant en pot escollir un, en escriptura pública irrevocable o en testament, com a substituït en l'heretament.

3. En l'heretament cumulatiu, els béns rebuts de present per l'hereu premort són transmesos als seus successors, llevat que s'hagi estipulat un pacte reversional. Respecte als béns no transmesos en vida per l'heretant, s'aplica a aquest heretament el que estableixen els apartats 1 i 2.

Article 431-25

Efectes de l'heretament en vida de l'heretant

1. L'heretament simple, i també el cumulatiu respecte als béns exceptuats de l'adquisició de present i als adquirits posteriorment per l'heretant, no limiten la facultat d'aquest per a disposar dels seus béns a títol oneros entre vius.

2. Si la finalitat de l'heretament és el manteniment o la continuïtat d'una empresa familiar o d'un establiment professional, es pot convenir que llur transmissió onerosa, o la de les accions o participacions socials que la representin, i també la renúncia al dret de subscripció preferent, s'hagi de fer amb el consentiment exprés de la persona instituïda, si és atorgant del pacte successori, o de tercers. També es poden establir normes sobre l'administració de l'empresa o l'establiment per l'heretant o l'hereu, que es poden incloure en els estatuts socials de l'empresa familiar i publicar en el Registre Mercantil.

3. L'heretant només pot disposar dels seus béns a títol gratuït amb el consentiment exprés de l'hereu, excepte si ho fa amb la finalitat de satisfer llegendes o en la quantia superior que s'hagi fixat en l'heretament, i per a fer liberalitats d'ús. S'aplica la mateixa limitació per a la constitució de censos, censals o rendes vitalícies.

4. L'hereu instituït pot impugnar els actes dispositius en la mesura que es puguin considerar atorgats en dany o en frau de l'heretament, fins i tot en vida de l'heretant.

Article 431-26

Responsabilitat de l'hereu pels deutes de l'heretant

1. L'hereu instituït en heretament només respon dels deutes de l'heretant anteriors a l'heretament amb els béns transmesos de present i tan bon punt feta l'excussió dels béns i dels drets que l'heretant s'hagi reservat. Els creditors per aquests deutes són preferents als creditors de l'hereu.

2. Respecte als deutes posteriors a l'heretament, l'hereu no respon, en vida de l'heretant, amb els béns adquirits de present en virtut del mateix heretament, ni amb els seus béns propis. Un cop mort l'heretant, l'hereu pot excloure de responsabilitat els dits béns si s'acull al benefici d'inventari dins del termini i en la forma que estableix l'article 461-15.

Article 431-27

Pacte reversional

1. El pacte reversional produeix efectes en complir-se l'eventualitat prevista, de manera que retornen a l'heretant els béns transmesos o llurs subrogats, però sense obligació de restituir els fruits percebuts.

2. Si no s'ha previst l'abast de la reversió, s'entén que ha estat establerta per al cas que l'hereu premori a l'heretant sense deixar fills.

3. El pacte reversional no impedeix a l'hereu de reclamar la llegendes que li pugui correspondre.

4. La reversió pactada a favor de l'heretant no s'estén als seus hereus si no s'ha pactat expressament. La reversió pactada a favor de qualsevol

altra persona resta sotmesa a les regles sobre l'herència fideïcomesa i no en pot ultrapassar els límits.

5. L'heretant pot deixar sense efecte, en qualsevol moment i unilateralment, el pacte reversional. S'entén que l'ha deixat sense efecte si, en escriptura pública, confirma com a lliure l'heretament o renuncia a la reversió.

Article 431-28

Efectes de l'heretament a l'obertura de la successió

1. Un cop mort l'heretant, l'hereu instituït en heretament no pot repudiar l'herència, llevat que es tracti d'una persona no atorgant del pacte, però pot gaudir del benefici d'inventari si manifesta aquesta voluntat dins del termini i la forma que estableix l'article 461-15. El temps s'ha de comptar des de la mort de l'heretant.

2. Els béns o la part dels béns que l'heretant es va reservar per a disposar i que no hagi transmès entre vius o per causa de mort s'incorporen a l'heretament.

3. Si l'heretament és cumulatiu, l'hereu, quan mor l'heretant, adquireix els béns exceptuats de l'adquisició de present i els adquirits per l'heretant després de l'atorgament de l'heretament.

Secció tercera

Pactes successoris d'atribució particular

Article 431-29

Modalitats

1. En pacte successori, es poden convenir atribucions particulars, a favor d'un dels atorgants o de tercers. Els atorgants poden convenir també atribucions particulars recíproques a favor del que sobreviui.

2. Les atribucions particulars en pacte successori es poden fer amb caràcter preventiu, aplicant el que estableix l'article 431-21.

3. Si en el pacte successori d'atribució particular hi ha transmissió de present de béns, l'acte es considera donació.

Article 431-30

Efectes de les atribucions particulars

1. El causant que atorga en pacte successori una atribució particular només pot disposar dels béns que en són objecte amb el consentiment exprés de l'afavorit o, si aquest no és part del pacte, amb el dels altres atorgants.

2. Si el bé atribuït es perd o es deteriora per causa imputable al causant o aquest l'aliena o el grava contravenint al que estableix l'apartat 1, l'afavorit en pot exigir a l'hereu el valor, llevat, en cas de deteriorament o de gravamen, que l'hereu estigui en condicions de complir en els termes convinguts.

3. En cas de premoriència de l'afavorit al causant, s'aplica el que estableix l'article 431-24.1.

4. En morir el causant, l'afavorit amb una atribució particular fa seus els béns independentment que l'hereu accepti l'herència i en pot prendre possessió per ell mateix.

5. A manca del que s'hagi convingut sobre les atribucions particulars, s'hi apliquen les normes dels llegats, en allò en què siguin compatibles amb llur naturalesa irrevocable.

Capítol II

Les donacions per causa de mort

Article 432-1

Donacions per causa de mort

1. Són donacions per causa de mort les disposicions de béns que el donant, en consideració a la seva mort, atorga en forma de donació acceptada pel donatari en vida seva, sense que el donant resti vinculat personalment per la donació.

2. Les donacions atorgades amb la condició suspensiva que el donatari sobrevisqui al donant tenen el caràcter de donacions per causa de mort i estan subjectes al règim jurídic d'aquestes, sens perjudici de les disposicions en matèria de pactes successoris.

3. La transmissió de la propietat de la cosa donada se supedita al fet que la donació sigui definitivament ferma, llevat que la voluntat de les parts sigui de transmissió immediata, amb reserva d'usdefruit pel donant o sense, sota la condició resolutòria de revocació o premoriència del donatari.

Article 432-2

Dret aplicable

1. Les donacions per causa de mort no poden ésser universals i es regeixen per les normes dels llegats relatives a:

- La inhabilitat i la indignitat successòries del donatari.
- El dret d'acréixer entre els donataris
- La possibilitat de substitució vulgar del donatari.
- Les condicions, els modes, les substitucions, els fideïcomisos i les altres càrregues imposats al donatari.
- La pèrdua posterior dels béns donats.
- El dret preferent dels creditors hereditaris per al cobrament de llurs crèdits.

2. En les qüestions a què no fa referència l'apartat 1, les donacions per causa de mort es regeixen per les normes de les donacions entre vius, en la mesura que ho permeti llur naturalesa especial.

Article 432-3

Capacitat per a atorgar donacions per causa de mort

1. Pot atorgar donacions per causa de mort qui té capacitat per a testar. Si no s'atorguen en escriptura pública, només són vàlides si el donant és major d'edat.

2. Pot acceptar donacions per causa de mort el donatari amb capacitat per a contractar o els seus representants legals.

Article 432-4

Adquisició pel donatari

1. En morir el donant, el donatari fa seus els béns donats, independentment que l'hereu accepti l'herència i de la validesa o subsistència del testament del donant o de les seves disposicions.

2. El donatari pot prendre possessió per ell mateix dels béns donats, sense necessitat que l'hereu o el marmessor els hi lliurin.

Article 432-5

Ineficàcia de les donacions per causa de mort

Les donacions per causa de mort resten sense efecte en els casos següents:

- a) Si el donant les revoca expressament en escriptura pública, testament o codicil.
- b) Si el donant aliena o llega els béns donats.
- c) Si el donant atorga amb posterioritat heretament, des del moment en què aquest produeix efecte.
- d) Si el donatari premor al donant.
- e) Si el donant no mor en ocasió del perill especial determinant de la donació.

TÍTOL IV La successió intestada

Capítol I Disposicions generals

Article 441-1

Obertura de la successió intestada

La successió intestada s'obre quan una persona mor sense deixar hereu testamentari o en heretament, o quan el nomenat o els nomenats no arriben a ésser-ho.

Article 441-2

Crides legals

1. En la successió intestada, la llei crida com a hereus del causant els parents per consanguinitat i per adopció i el cònjuge vidu o el convivent en parella estable supervivent en els termes, amb els límits i en els ordres que estableix aquest codi, sens perjudici, si escau, de les llegendes.
2. A manca de les persones a què fa referència l'apartat 1, succeeix la Generalitat de Catalunya.
3. El cònjuge vidu o el convivent en parella estable supervivent, si no li correspon d'ésser hereu, adquireix els drets que estableix l'article 442-3.1.

[Aquest article ha estat modificat per la disposició final segona de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (DOGC núm. 5686, de 02-08-2010, p. 61162-61260).

Article 441-3

Parentiu

1. La proximitat del parentiu es determina pel nombre de generacions. Cada generació forma un grau, i cada sèrie de graus, una línia. La línia pot ésser directa o col·lateral.
2. La línia és directa si les persones descendeixen l'una de l'altra, i pot ésser descendent i ascendent. La descendent uneix el progenitor amb els qui en descendeixen. L'ascendent uneix una persona amb aquelles de les quals descendeix.
3. La línia és col·lateral si les persones no descendeixen l'una de l'altra però vénen d'un tronc comú.

Article 441-4

Còmput del parentiu

1. En la línia directa es computen els graus pel nombre de generacions, descomptant la del progenitor.
2. En la línia col·lateral es computen els graus sumant les generacions de cada branca que surt del tronc comú.

Article 441-5

Principi de proximitat de grau

En la successió intestada, el cridat de grau més pròxim exclou els altres, llevat dels casos en què és procedent el dret de representació.

Article 441-6

Successió per graus i ordres

1. Si cap dels parents més pròxims cridats per la llei no arriba a ésser hereu per qualsevol causa o és apartat de l'herència per indignitat successòria, l'herència es defereix al grau següent, i així successivament, de grau en grau i d'ordre en ordre, fins a arribar a la Generalitat de Catalunya.
2. Si solament un o alguns dels cridats no arriben a ésser hereus, la quota hereditària que els hauria correspost acreix la dels altres parents del mateix grau, llevat del dret de representació, si és aplicable.
3. El que estableix aquest article s'entén sens perjudici del dret de transmissió de l'herència deferida i no acceptada i dels altres casos en què aquest codi estableix un ordre de successió especial.

Article 441-7

Dret de representació

1. Per dret de representació, els descendents d'una persona premorta, declarada absent o indigna són cridats a ocupar el seu lloc en la successió intestada.
2. El dret de representació només s'aplica als descendents del causant, sense limitació de grau, i als nebots, però no s'estén als descendents d'aquests.
3. El representant que, per repudiació o per una altra causa, no arriba a ésser hereu del representat no perd el dret de representació.

Article 441-8

Divisió de l'herència

1. En la successió intestada, l'herència es divideix a parts iguals entre els cridats que l'han acceptada, llevat dels casos en què aquest codi estableix una altra cosa.
2. Si és aplicable el dret de representació entre descendents, l'herència es divideix per branques o estirps, i els representants de cada branca es reparteixen a parts iguals la porció que hauria correspost a llur representat.
3. Si és aplicable el dret de representació en la línia col·lateral, l'herència es divideix d'acord amb el que estableix l'article 442-10.2.

Capítol II L'ordre de succeir

Secció primera La successió en línia directa descendent

Article 442-1

Delació als fills

1. En la successió intestada, l'herència es defereix primerament als fills del causant, per dret propi, i a llurs descendents per dret de representació, sens perjudici, si escau, dels drets del cònjuge vidu o del convivent en parella estable supervivent.
2. En cas de repudiació d'un dels cridats, la seva part acreix la dels altres del mateix grau.

[Aquest article ha estat modificat per la disposició final segona de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (DOGC núm. 5686, de 02-08-2010, p. 61162-61260).

SECCIÓ SEGONA

La successió del cònjuge vidu i del convivent en parella estable supervivent

[Aquesta rúbrica ha estat modificada per la disposició final segona de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (DOGC núm. 5686, de 02-08-2010, p. 61162-61260).

Article 442-2

Delació als descendents de grau ulterior

1. Si tots els descendents cridats d'un mateix grau repudien l'herència, aquesta es defereix als descendents del grau següent, per dret propi, però dividint-la per estirps i a parts iguals entre els descendents de cada estirp.

2. L'herència no es defereix als néts o descendents de grau ulterior si tots els fills del causant la repudien, en vida del cònjuge o del convivent en parella estable, i aquest n'és el progenitor comú.

[Aquest article ha estat modificat per la disposició final segona de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (DOGC núm. 5686, de 02-08-2010, p. 61162-61260).

Article 442-3

Successió del cònjuge vidu i del convivent en unió estable de parella supervivent

1. El cònjuge vidu o el convivent en parella estable supervivent, si concorre a la successió amb fills del causant o descendents d'aquests, té dret a l'usdefruit universal de l'herència, lliure de fiança, si bé pot exercir l'opció de commutació que li reconeix l'article 442-5.

2. Si el causant mor sense fills ni altres descendents, l'herència es defereix al cònjuge vidu o al convivent en parella estable supervivent. En aquest cas, els pares del causant conserven el dret a llegítima.

[Aquest article ha estat modificat per la disposició final segona de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (DOGC núm. 5686, de 02-08-2010, p. 61162-61260).

Article 442-4

Usdefruit universal

1. L'usdefruit universal del cònjuge o del convivent en parella estable s'estén a les llegítimes, però no als llegats ordenats en codicil, a les atribucions particulars ordenades en pacte successori a favor d'altres persones ni a les donacions per causa de mort.

2. Si el cònjuge vidu o el convivent en parella estable supervivent concorre a la successió amb hereus menors d'edat dels quals és representant legal, pot exercir llur representació per a l'acceptació de l'herència, sense que calgui la intervenció d'un defensor judicial, i adjudicar-se l'usdefruit universal.

3. L'usdefruit universal s'extingeix per les causes generals d'extinció del dret d'usdefruit i no es perd encara que es contregui nou matrimoni o es passi a conviure amb una altra persona.

[Aquest article ha estat modificat per la disposició final segona de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (DOGC núm. 5686, de 02-08-2010, p. 61162-61260).

Article 442-5

Commutació de l'usdefruit

1. El cònjuge vidu o el convivent en parella estable supervivent pot optar per commutar l'usdefruit universal per l'atribució d'una quarta part alíquota de l'herència i, a més, l'usdefruit de l'habitatge conjugal o familiar.

2. L'opció de commutació de l'usdefruit universal es pot exercir en el termini d'un any a comptar de la mort del causant i s'extingeix si el cònjuge vidu o el convivent en parella estable supervivent accepta de manera expressa l'adjudicació de l'usdefruit universal.

3. El cònjuge vidu o el convivent en parella estable supervivent només pot demanar l'atribució de l'usdefruit de l'habitatge conjugal o familiar si aquest bé forma part de l'actiu hereditari i el causant no n'ha disposat en codicil o en pacte successori. Si el vidu o el convivent supervivent n'era copropietari juntament amb el causant, l'usdefruit s'estén a la quota que pertanyia a aquest. S'aplica a aquest usdefruit el que estableix l'article 442-4.3.

4. Per a calcular la quarta part alíquota de l'herència, es parteix del valor dels béns de l'actiu hereditari líquid en el moment de la mort del causant i se'n descompten els béns disposats en codicil o pacte successori i, si escau, el valor de l'usdefruit de l'habitatge que també s'atribueix al cònjuge vidu o al convivent en parella estable supervivent, però no les llegítimes.

5. La quarta part alíquota de l'herència es pot pagar adjudicant béns de l'herència o amb diners, a elecció dels hereus, aplicant les regles del llegat de part alíquota.

[Aquest article ha estat modificat per la disposició final segona de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (DOGC núm. 5686, de 02-08-2010, p. 61162-61260).

Article 442-6

Manca de dret a succeir

1. El cònjuge vidu no té dret a succeir abintestat al causant si en el moment de l'obertura de la successió n'estava separat judicialment o de fet o si hi havia pendent una demanda de nul·litat del matrimoni, de divorci o de separació, llevat que els cònjuges s'haguessin reconciliat.

2. El convivent en parella estable supervivent no té dret a succeir abintestat al causant si estava separat de fet del causant en el moment de la mort d'aquest.

[Aquest article ha estat modificat per la disposició final segona de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (DOGC núm. 5686, de 02-08-2010, p. 61162-61260).

Article 442-7

Atribució expressa en la declaració d'hereus

Els drets del cònjuge vidu o del convivent en parella estable supervivent en la successió intestada s'han d'atribuir expressament en les declaracions d'hereu abintestat, que es poden fer, en ambdós casos, per acta notarial de notorietat.

[Aquest article ha estat modificat per la disposició final segona de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (DOGC núm. 5686, de 02-08-2010, p. 61162-61260).

Secció tercera La successió en línia directa ascendent

Article 442-8

Delació als progenitors i ascendents

1. Si el causant mor sense fills ni descendents i sense cònjuge o convivent, l'herència es defereix als progenitors, a parts iguals. Si només en sobrevisu un dels dos, la delació a aquest s'estén a tota l'herència.
2. Si el causant mor sense fills ni descendents, sense cònjuge o convivent i sense progenitors, l'herència es defereix als ascendents de grau més proper. Si hi ha dues línies de parents del mateix grau, l'herència es divideix per línies i, dins de cada línia, per caps.

Secció quarta La successió dels col·laterals

Article 442-9

Delació als col·laterals

Si el causant mor sense fills ni descendents, sense cònjuge o convivent i sense ascendents, l'herència es defereix als parents col·laterals.

Article 442-10

Germans i fills de germans

1. Els germans, per dret propi, i els fills de germans, per dret de representació, succeeixen al causant amb preferència sobre els altres col·laterals, sense distinció entre germans de doble vincle o de vincle senzill.
2. Si concorren a l'herència germans i fills de germans i hi ha una sola estirp de nebots, aquests perceben, per caps, el que correspon a l'estirp. Si n'hi ha dues o més, s'acumulen les parts que corresponen a les estirps cridades i tots els nebots que les integren succeeixen en el conjunt per caps.
3. Si es frustra la delació a algun dels nebots, la part vacant acreix la de tots els altres nebots per parts iguals. Si aquest nebot és únic en l'estirp o si es frustraren totes les delacions a nebots d'una mateixa estirp, la part vacant acreix la dels germans vius del causant, si n'hi ha, i la dels altres nebots, amb aplicació de la regla de divisió que estableix l'apartat 2.
4. Si no hi ha germans, els nebots succeeixen al causant per dret propi i per caps.

Article 442-11

Crida als altres col·laterals

Si no hi ha germans ni fills de germans, l'herència es defereix als altres parents de grau més pròxim en línia col·lateral dins del quart grau, per caps i sense dret de representació ni distinció de línies.

Secció cinquena La successió de la Generalitat de Catalunya

Article 442-12

Successió a manca de parents dins del quart grau

1. Si manquen les persones que assenyala aquest capítol, succeeix la Generalitat de Catalunya.
2. En el cas a què fa referència l'apartat 1, l'herència és acceptada a benefici d'inventari mitjançant declaració judicial d'hereu prèvia.

Article 442-13

Destinació dels béns

1. La Generalitat de Catalunya ha de destinar els béns heretats o llur producte o valor a establiments d'assistència social o a institucions de cultura, preferentment del municipi de la darrera residència habitual del causant a Catalunya. Si no n'hi ha en el dit municipi, s'han de destinar als establiments o a les institucions de la comarca o, si tampoc no n'hi ha a la comarca, als de caràcter general a càrrec de la Generalitat.
2. Si en el cabal relicte hi ha finques urbanes, la Generalitat de Catalunya les ha de destinar preferentment al compliment de polítiques d'habitatge social, sia directament sia reinvertint el producte obtingut en alienar-les, segons llurs característiques.

Capítol III La successió en cas d'adopció

Article 443-1

Principi d'equiparació

1. El parentiu per adopció produeix els mateixos efectes successoris que el parentiu per consanguinitat. Per tant, la persona adoptada i els seus descendents adquireixen drets successoris abintestat respecte a la persona adoptant i la seva família, i aquests respecte a aquells.
2. L'adopció extingeix els drets successoris abintestat entre l'adoptat i els seus parents d'origen, excepte en els casos que regulen els articles 443-2 a 443-4.

Article 443-2

Adopció de fills del cònjuge o de la persona amb qui l'adoptant conviu

En cas d'adopció de fills del cònjuge o de la persona amb qui l'adoptant conviu en relació de parella amb caràcter estable, els fills adoptius i els ascendents del progenitor d'origen substituït per l'adopció conserven el dret a succeir-se abintestat.

Article 443-3

Adopció en la mateixa família

En cas d'adopció d'un orfe per un parent dins del quart grau, es mantenen els drets successoris abintestat entre l'adoptat i els seus ascendents de la branca familiar en què no s'ha produït l'adopció, amb les particularitats següents:

- a) En la successió de l'adoptat i en la dels seus descendents, els dits ascendents d'origen només succeeixen si no hi ha ascendents dels pares adoptius.
- b) En la successió dels dits ascendents d'origen, els fills adoptats per un parent de l'altra branca familiar només succeeixen si no hi ha fills o descendents del causant que no hagin estat adoptats per una altra persona.

Article 443-4

Successió dels germans per naturalesa

En els casos d'adopció que regulen els articles 443-2 i 443-3, els germans per naturalesa conserven el dret de succeir-se abintestat entre si.

Article 443-5

Supeditació a tracte familiar

Els drets successoris que regulen els articles 443-2 a 443-4 resten exclosos si s'acredita que el causant i el successor no han mantingut el tracte familiar.

Capítol IV La successió de l'impúber

Article 444-1

Caràcter troncal dels béns

La successió intestada del causant impúber, si no hi ha substitució pupil·lar, es regeix per les normes següents:

- a) En els béns procedents d'un progenitor, o dels altres parents d'aquest dins del quart grau, adquirits a títol gratuït, són cridats a la successió els parents més pròxims de l'impúber, per llur ordre, dins del quart grau en la línia de la qual els béns procedeixen.
- b) Si sobreviu el progenitor de l'altra línia, conserva el seu dret a la llegítima sobre els dits béns.
- c) En els altres béns de l'impúber, i també en els fruits dels béns troncal, la successió intestada es regeix per les regles generals, sense distinció de línies.

TÍTOL V

Altres atribucions successòries determinades per la llei

Capítol I La llegítima

Secció primera Disposicions generals

Article 451-1

Dret a la llegítima

La llegítima confereix a determinades persones el dret a obtenir en la successió del causant un valor patrimonial que aquest els pot atribuir a títol d'institució hereditària, llegat, atribució particular o donació, o de qualsevol altra manera.

Article 451-2

Naixement del dret a llegítima i acceptació

1. El dret a llegítima neix en el moment de la mort del causant. Abans d'aquest moment no es pot embargar per deutes dels presumptes legitimaris.
2. Es presumeix que la llegítima és acceptada mentre no s'hi renuncia d'una manera expressa, pura i simple.
3. El dret a percebre la llegítima es transmet als hereus del legitimari, excepte en el cas que regula l'article 451-25.2.

Secció segona

Els legitimaris i la determinació de la llegítima

Article 451-3

Llegítima dels descendents i dret de representació

1. Són legitimaris tots els fills del causant per parts iguals.
2. Els fills premorts, els desheretats justament, els declarats indignes i els absents són representats per llurs respectius descendents per estirps.
3. El dret de representació només té per objecte el dret a la llegítima i no s'estén a les atribucions patrimonials que el causant hagi ordenat a favor del representat, llevat que el representant hi hagi estat cridat per via de substitució.

4. En cas d'adopció de fills del cònjuge o de la persona amb qui l'adoptant conviu en relació de parella amb caràcter estable, l'adoptat no és legitimari del progenitor d'origen substituït per l'adopció i, si aquest ha mort, tampoc no ho és, per dret de representació, en la successió dels ascendents d'aquest. La mateixa regla s'aplica en l'adopció d'orfes per parents dins del quart grau respecte a la successió dels ascendents de la branca familiar en què no s'ha produït l'adopció.

Article 451-4

Llegítima dels progenitors

1. Si el causant no té descendents que l'hagin sobreviscut, són legitimaris els progenitors per meitat. Aquests no tenen dret a llegítima si el causant té descendents però han estat desheretats justament o declarats indignes.
2. Si només sobreviu un progenitor o la filiació només està determinada respecte a un progenitor, li correspon el dret de llegítima íntegrament. Si sobreviuen tots dos però un d'ells ha estat desheretat justament o ha estat declarat indigne, la llegítima correspon només a l'altre. En aquest cas, s'ha d'aplicar el que estableix l'article 451-6.

Article 451-5

Quantia i còmput de la llegítima

La quantia de la llegítima és la quarta part de la quantitat base que resulta d'aplicar les regles següents:

- a) Es parteix del valor que els béns de l'herència tenen en el moment de la mort del causant, amb deducció dels deutes i les despeses de la darrera malaltia i de l'enterrament o la incineració.
- b) Al valor líquid que resulta d'aplicar la regla de la lletra a, s'hi ha d'afegir el dels béns donats o alienats per un altre títol gratuït pel causant en els deu anys precedents a la seva mort, excloses les liberalitats d'ús. El valor dels béns que han estat objecte de donacions imputables a la llegítima s'ha de computar, en tot cas, amb independència de la data de la donació.
- c) El valor dels béns objecte de les donacions o d'altres actes dispositius computables és el que tenien en el moment de morir el causant, amb la deducció de les despeses útils sobre els béns donats costejades pel donatari i de l'import de les despeses extraordinàries de conservació o reparació, no causades per culpa seva, que ell hagi sufragat. En canvi, s'ha d'afegir al valor d'aquests béns l'estimació dels deterioraments originats per culpa del donatari que en puguin haver minvat el valor.
- d) Si el donatari ha alienat els béns donats o si els béns s'han perdut per culpa del donatari, s'afegeix, al valor líquid que resulta d'aplicar la regla de la lletra a, el valor que tenen o haurien tingut en el moment de la mort del causant.

Article 451-6

Llegítima individual

Per a determinar l'import de les llegítimes individuals, fan nombre el legitimari que sigui hereu, el que hi ha renunciat, el desheretat justament i el declarat indigne de succeir. No fan nombre el premort i l'absent, llevat que siguin representats per llurs descendents.

Secció tercera

L'atribució, la imputació, la percepció i el pagament de la llegítima

Article 451-7

Atribució a títol d'herència o de llegat

1. La institució d'hereu i el llegat a favor de qui resulti ésser legitimari impliquen atribució de llegítima, encara que no s'expressi així, i s'hi imputen pel valor dels béns en el moment de la mort si el causant no disposa una altra cosa, encara que el legitimari repudii l'herència o renunciï al llegat. En aquests dos casos, s'entén que el legitimari renuncia també a la llegítima.
2. El llegat disposat en concepte de llegítima o imputable a aquesta que no sigui llegat simple de llegítima ha d'ésser de diners, encara que no n'hi hagi en l'herència, o de béns integrants del cabal relicte. Aquests béns han d'ésser de propietat exclusiva, plena i lliure, llevat que:
 - a) No hi hagi béns d'aquesta condició en l'herència, sense comptar a aquest sol efecte els béns mobles d'ús domèstic.
 - b) El legitimari sigui cotitular del bé llegat, en comunitat ordinària indivisa amb el causant.
 - c) El legitimari sigui titular d'un dret susceptible de produir la consolidació del domini conjuntament amb el que el causant li llega.
3. Si el llegat no compleix els requisits que estableix l'apartat 2, el legitimari pot optar entre acceptar-lo simplement o renunciar-hi i exigir allò que li correspongui per llegítima.
4. La llegítima es pot llegar en forma simple, emprant la fórmula «allò que per llegítima correspongui» o altres d'anàlogues o similars. En aquest cas, si el legitimari ha estat alhora instituït hereu o afavorit amb altres llegats, aquestes atribucions impliquen igualment la de la llegítima, sense que el llegat en forma simple li atorgui cap dret addicional.

Article 451-8

Imputació de donacions i atribucions particulars

1. Són imputables a la llegítima les donacions entre vius atorgades pel causant amb pacte exprés d'imputació o fetes en pagament o a compte de la llegítima. El caràcter imputable de la donació s'ha de fer constar expressament en el moment en què s'atorga i no es pot imposar amb posterioritat per actes entre vius ni per causa de mort.
2. Són imputables a la llegítima, llevat que el causant disposi una altra cosa:
 - a) Les donacions fetes pel causant a favor dels fills perquè puguin adquirir el primer habitatge o emprendre una activitat professional, industrial o mercantil que els proporcionï independència personal o econòmica.
 - b) Les atribucions particulars en pacte successori, les donacions per causa de mort i les assignacions de béns al pagament de llegítimes, fetes també en pacte successori, quan es facin efectives.
3. En l'herència dels avis, són imputables a la llegítima dels néts els béns rebuts pels progenitors representats que haurien estat imputables a llur llegítima en cas d'haver estat legitimaris.
4. Les donacions i les altres atribucions imputables a la llegítima es valoren d'acord amb el que estableix l'article 451-5, però llur imputació no està sotmesa al límit de deu anys que fixa la lletra b del dit article.

5. El causant pot deixar sense efecte la imputació a la llegítima en testament o codicil i també en pacte successori o per mitjà d'una declaració feta en un altre acte entre vius en escriptura pública. La dispensa d'imputació feta en escriptura pública és irrevocable i la feta en pacte successori només és revocable per les causes legals o acordades entre les parts.

Article 451-9

Intangibilitat de la llegítima

1. El causant no pot imposar sobre les atribucions fetes en concepte de llegítima o imputables a aquesta condicions, terminis o modes. Tampoc no pot gravar-les amb usdefruits o altres càrregues, ni subjectar-les a fideïcomís. Si ho fa, aquestes limitacions es consideren no formulades.
2. Com a excepció al que estableix l'apartat 1, si la disposició sotmesa a alguna de les limitacions a què fa referència el dit apartat té un valor superior al que correspon al legitimari per raó de llegítima, aquest ha d'optar entre acceptar-la en els termes en què li és atribuïda o reclamar només el que per llegítima li correspongui.
3. Si el legitimari accepta l'herència o el llegat sotmesos a alguna limitació, s'entén que renuncia a l'exercici de l'opció que estableix l'apartat 2.

Article 451-10

Suplement de llegítima

1. La institució d'hereu, el llegat, l'atribució particular en pacte successori i les donacions imputables a la llegítima no priven els afavorits de llur qualitat de legitimaris. Si el valor d'aquestes atribucions excedeix l'import de la llegítima, els legitimaris fan seu l'excés com a mera liberalitat.
2. Si el que han rebut els legitimaris pels conceptes a què fa referència l'apartat 1 és inferior a la llegítima que els correspon, poden exigir el que manqui com a suplement de llegítima, llevat que, després de la mort del causant, s'hagin donat per totalment pagats de la llegítima respectiva o hagin renunciat expressament al suplement.
3. Si després del pagament de la llegítima apareixen nous béns del causant, el legitimari té dret al suplement que li correspongui encara que s'hagi donat per totalment pagat de la llegítima o hagi renunciat al suplement.

Article 451-11

Pagament de la llegítima

1. L'hereu o les persones facultades per a fer la partició, distribuir l'herència o pagar llegítimes poden optar pel pagament, tant de la llegítima com del suplement, en diners, encara que no n'hi hagi a l'herència, o pel pagament en béns del cabal relicte, sempre que, per disposició del causant, no correspongui als legitimaris de percebre'ls per mitjà d'institució d'hereu, llegat o assignació d'un bé específic, atribució particular o donació.
2. En cas d'optar pel pagament de la llegítima o, si escau, el suplement en béns, l'hereu o la persona facultada per a pagar ha de complir els requisits que estableix l'article 451-7.2. Un cop feta l'opció i començat el pagament d'una manera determinada, el legitimari pot exigir que la resta li sigui pagada de la mateixa manera.

Article 451-12

Qualitat dels béns

1. Si les persones a què fa referència l'article 451-11 opten pel pagament en béns i el legitimari no es conforma amb els que hom li pretengui adjudicar, aquest pot recórrer a l'autoritat judicial competent, que ha de decidir amb equitat i pel procediment de jurisdicció voluntària.

2. L'autoritat judicial pot ordenar, en qualsevol cas, que es practiqui una prova pericial per a conèixer la qualitat i el valor dels béns que componen l'herència i del lot que hom pretengui adjudicar al legitimari.

Article 451-13

Valoració dels béns

Els béns de l'herència que serveixin com a pagament de la llegítima s'estimen per llur valor en el moment en què la persona legitimada per a pagar els elegeix o els adjudica i ho notifica al legitimari.

Article 451-14

Interessos

1. El causant pot disposar que la llegítima no meriti interès o en pot establir l'import.

2. A manca de disposicions del causant, la llegítima merita l'interès legal des de la mort del causant, encara que es pagui en béns de l'herència, llevat que el legitimari convisqui amb l'hereu o l'usufructuari universal de l'herència i a càrrec d'aquest.

3. El suplement de llegítima merita interès només des que és reclamat judicialment.

4. Si la llegítima es fa efectiva per mitjà d'un llegat de bé específic o una donació per causa de mort, el legitimari afavorit fa seus, en lloc d'interessos, els fruits que el bé produeix a partir de la mort del causant. La mateixa regla s'aplica a l'assignació de béns específics feta en pacte successori si els béns no han estat lliurats als legitimaris abans de la mort del causant.

Article 451-15

Responsabilitat

1. L'hereu respon personalment del pagament de la llegítima i, si escau, del suplement d'aquesta.

2. El legitimari pot demanar l'anotació preventiva de la demanda de reclamació de la llegítima i, si escau, del suplement en el Registre de la Propietat.

3. Si la llegítima s'atribueix per mitjà d'un llegat de béns immobles o d'una quantitat determinada de diners, el legitimari també pot demanar, si escau, l'anotació preventiva del llegat. El llegat simple de llegítima no té a aquest efecte la consideració de llegat de quantitat i no dona lloc, per ell mateix, a cap assentament en el Registre de la Propietat.

Secció quarta

La preterició i el desheretament

Article 451-16

Preterició de legitimaris

1. És preterit el legitimari a qui el causant no ha fet cap atribució en concepte de llegítima o imputable a aquesta i que tampoc no ha estat desheretat. El legitimari preterit pot exigir allò que per llegítima li correspon.

2. Si el legitimari preterit és un descendent del causant que ha nascut o ha esdevingut legitimari després d'haver-se atorgat el testament o un descendent l'existència del qual el causant ignorava en el moment de testar, té acció perquè es declari

ineficaços el testament i, si escau, els codicils atorgats pel causant, per causa de preterició errònia. Se n'exceptuen els casos següents:

a) Si el causant ha instituït hereu únic, en tota l'herència, el cònjuge o el convivent en parella estable.

b) Si el causant ha instituït hereu únic, en tota l'herència, un fill o un altre descendent i en el moment d'atorgar testament tenia més d'un fill o almenys un fill i una estirp de fill premort.

c) Si la relació de filiació en virtut de la qual hom esdevé legitimari ha quedat legalment determinada després de la mort del causant.

3. El legitimari per dret de representació només pot exercir l'acció de preterició errònia si el representat, en cas d'haver sobreviscut al causant, ho hauria pogut fer.

4. El simple reconeixement genèric del dret de llegítima a qui correspongui o l'atribució d'un llegat simple de llegítima a favor de tots els fills no exclou el dret dels legitimaris a exercir l'acció de preterició errònia si escau d'acord amb els apartats 1 a 3.

5. L'acció per a impugnar el testament o els codicils per causa de preterició errònia caduca al cap de quatre anys de la mort del testador.

[Aquest article ha estat modificat per la disposició final segona de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (DOGC núm. 5686, de 02-08-2010, p. 61162-61260).

Article 451-17

Causes de desheretament

1. El causant pot privar els legitimaris de llur dret de llegítima si en la successió concorre alguna causa de desheretament.

2. Són causes de desheretament:

a) Les causes d'indignitat que estableix l'article 412-3.

b) La denegació d'aliments al testador o al seu cònjuge o convivent en parella estable, o als ascendents o descendents del testador, en els casos en què hi ha l'obligació legal de prestar-los-en.

c) El maltractament greu al testador, al seu cònjuge o convivent en parella estable, o als ascendents o descendents del testador.

d) La suspensió o la privació de la potestat que corresponia al progenitor legitimari sobre el fill causant o de la que corresponia al fill legitimari sobre un nét del causant, en ambdós casos per causa imputable a la persona suspesa o privada de la potestat.

e) L'absència manifesta i continuada de relació familiar entre el causant i el legitimari, si és per una causa exclusivament imputable al legitimari.

[Aquest article ha estat modificat per la disposició final segona de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (DOGC núm. 5686, de 02-08-2010, p. 61162-61260).

Article 451-18

Requisits del desheretament

1. El desheretament s'ha de fer en testament, codicil o pacte successori i requereix l'expressió d'una de les causes que tipifica l'article 451-17 i la designació nominal del legitimari desheretat.

2. El desheretament no pot ésser ni parcial ni condicional.

Article 451-19*Reconciliació i perdó*

1. La reconciliació del causant amb el legitimari que ha incorregut en causa de desheretament, sempre que sigui per actes indubtables, i el perdó concedit en escriptura pública deixen sense efecte el desheretament, tant si la reconciliació o el perdó són anteriors al desheretament com si són posteriors.
2. La reconciliació i el perdó són irrevocables.

Article 451-20*Impugnació del desheretament*

1. Si el legitimari desheretat impugna el desheretament al·legant la inexistència de la causa, la prova que aquesta existia correspon a l'hereu.
2. Si el legitimari desheretat al·lega reconciliació o perdó, la prova de la reconciliació o del perdó correspon al desheretat.
3. L'acció d'impugnació del desheretament caduca al cap de quatre anys de la mort del testador.

Article 451-21*Desheretament injust*

1. El desheretament és injust en els casos següents:
 - a) Si no es compleixen els requisits que estableix l'article 451-18.
 - b) Si no s'arriba a provar la certesa de la causa, en cas que el legitimari la contradigui.
 - c) Si el causant s'havia reconciliat amb el legitimari o l'havia perdonat.
2. El legitimari desheretat injustament pot exigir allò que per llegítima li correspon.

Secció cinquena
La inoficiositat

Article 451-22*Inoficiositat legítima*

1. Si amb el valor de l'actiu hereditari líquid no resten a l'hereu béns relictos suficients per a pagar les llegítimes, els llegats en concepte de tals o imputables a les llegítimes, i els suplementos, i per a retenir la llegítima pròpia sense detriment, es poden reduir per inoficiosos els llegats a favor d'estranyos o dels mateixos legitimaris, en la part que excedeixi llur llegítima, o es poden simplement suprimir per a deixar-la franca.
2. Als efectes de la reducció o la supressió, les donacions per causa de mort i les assignacions de llegítima que no s'han fet efectives en vida del causant tenen el mateix tractament que els llegats.
3. Si després de fer la reducció o la supressió a què fan referència els apartats 1 i 2, el passiu supera l'actiu hereditari o si aquest és encara insuficient, també es poden reduir o suprimir les donacions computables per al càlcul de la llegítima atorgades pel causant i les atribucions particulars fetes en pacte successori a favor d'estranyos o, fins i tot, de legitimaris, en la part no imputable a la llegítima.
4. El legatari, el donatari i l'adquirent d'una atribució particular en pacte successori afectats per la inoficiositat poden evitar la pèrdua de la totalitat o d'una part del bé llegat, donat o atribuït en pacte successori pagant als legitimaris en diners l'import que hagin de percebre.

Article 451-23*Ordre de reducció*

1. La reducció de llegats i d'altres atribucions per causa de mort es fa en proporció a llur valor, respectant les preferències de pagament que ha disposat el causant.
2. La reducció o la supressió de donacions i atribucions particulars en pacte successori comença per la més recent i segueix per la següent més recent, i així successivament, per ordre invers de data. Si la data coincideix o és indeterminada, les donacions i atribucions particulars es redueixen a prorrata.
3. El causant no pot alterar l'ordre de prelación en la reducció de donacions i atribucions particulars ni disposar que siguin reduïdes abans que els llegats.

Article 451-24*Acció d'inoficiositat*

1. L'acció de reducció o supressió per inoficiositat de llegats, donacions i altres atribucions per causa de mort correspon solament als legitimaris i a llurs hereus, i als hereus del causant.
2. L'acció d'inoficiositat caduca al cap de quatre anys de la mort del causant.
3. Els creditors del causant no es poden beneficiar de la reducció o la supressió de donacions per inoficiositat, sens perjudici que puguin procedir contra l'hereu que no ha gaudit del benefici legal d'inventari i que resulti afavorit per la reducció o la supressió.

Secció sisena
L'extinció de la llegítima

Article 451-25*Causas d'extinció de la llegítima*

1. La renúncia a la llegítima, el desheretament just i la declaració d'indignitat per a succeir extingeixen la respectiva llegítima individual.
2. La llegítima dels progenitors s'extingeix si el creditor mor sense haver-la reclamada judicialment o per requeriment notarial després de la mort del fill causant.
3. La llegítima individual extingida s'integra en l'herència sense que acreixi mai la dels altres legitimaris, sens perjudici del dret de representació.

Article 451-26*Renúncia a la llegítima futura*

1. Són nuls els actes unilaterals, les estipulacions en pacte successori i els contractes de transacció o de qualsevol altra índole atorgats abans de la mort del causant que impliquin renúncia al dret de llegítima o que en perjudiquin el contingut.
2. No obstant el que estableix l'apartat 1, són vàlids, si s'atorguen en escriptura pública:
 - a) El pacte entre cònjuges o convivents en parella estable en virtut del qual renuncien a la llegítima que els podria correspondre en la successió dels fills comuns i, especialment, el pacte de supervivència en què el supervivent renuncia a la que li podria correspondre en la successió intestada del fill mort impúber.
 - b) El pacte entre fills i progenitors pel qual aquests darrers renuncien a la llegítima que els podria correspondre en l'herència del fill premort.
 - c) El pacte entre ascendents i descendents estipulat en pacte successori o en donació pel qual el descendent que rep del seu ascendent béns o diners en pagament de llegítima futura renuncia al possible suplement.

3. La renúncia feta en pacte successori o donació d'acord amb l'apartat 2.c es pot rescindir per lesió en més de la meitat del just valor de la llegítima, atenent l'import que tindria la llegítima del renunciant en la data en què s'ha fet. L'acció es pot exercir en el termini de quatre anys a comptar de l'atorgament del pacte.

[Aquest article ha estat modificat per la disposició final segona de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (DOGC núm. 5686, de 02-08-2010, p. 61162-61260).

Article 451-27

Prescripció

1. La pretensió per a exigir la llegítima i el suplement prescriu al cap de deu anys de la mort del causant.

2. La prescripció de les accions de reclamació de llegítima o de suplement contra un progenitor del legitimari resta suspesa durant la vida del primer, sens perjudici del termini de preclusió que estableix l'article 121-24. També resta suspesa, en cas de designació d'hereu pels parents d'acord amb l'article 424-5, fins que no es produeixi l'elecció.

Capítol II La quarta vidual

Article 452-1

Dret a la quarta vidual

1. El cònjuge vidu o el convivent en parella estable que, amb els béns propis, els que li puguin correspondre per raó de liquidació del règim econòmic matrimonial i els que el causant li atribueixi per causa de mort o en consideració a aquesta, no tingui recursos econòmics suficients per a satisfer les seves necessitats té dret a obtenir en la successió del cònjuge o convivent premort la quantitat que calgui per a atendre-les, fins a un màxim de la quarta part de l'actiu hereditari líquid, calculat d'acord amb el que estableix l'article 452-3.

2. Per a determinar les necessitats del cònjuge o del convivent creditor, s'ha de tenir en compte el nivell de vida de què gaudia durant la convivència i el patrimoni relict, i també la seva edat, l'estat de salut, els salaris o rendes que estigui percebent, les perspectives econòmiques previsibles i qualsevol altra circumstància rellevant.

[Aquest article ha estat modificat per la disposició final segona de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (DOGC núm. 5686, de 02-08-2010, p. 61162-61260).

Article 452-2

Exclusió del dret a la quarta vidual

El cònjuge vidu o el convivent en parella estable supervivent no té dret a reclamar la quarta vidual si, en el moment de l'obertura de la successió, està en alguna de les situacions que regula l'article 442-6.

[Aquest article ha estat modificat per la disposició final segona de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (DOGC núm. 5686, de 02-08-2010, p. 61162-61260).

Article 452-3

Còmput de la quarta vidual

Per a calcular la quarta vidual, es parteix del valor dels béns de l'actiu hereditari líquid en el moment

de la mort del causant i se'n descompta només el valor dels béns de l'herència atribuïts al cònjuge vidu o al convivent en parella estable supervivent. A la quantitat resultant s'ha d'afegir el valor dels béns donats o alienats pel causant per un altre títol gratuït, aplicant-hi les regles de l'article 451-5.b, c i d, però sense incloure-hi les donacions fetes al cònjuge vidu o al convivent supervivent.

[Aquest article ha estat modificat per la disposició final segona de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (DOGC núm. 5686, de 02-08-2010, p. 61162-61260).

Article 452-4

Reclamació i pagament de la quarta vidual

1. La quarta vidual confereix acció personal contra els hereus del causant al cònjuge vidu o al convivent en parella estable supervivent en el qual concorren els requisits que estableix l'article 452-1.

2. L'hereu o les persones facultades per a fer el pagament poden optar per fer-lo en diners o en béns de l'herència, d'acord amb les normes sobre el pagament de la llegítima.

3. La quarta vidual merita interès des que és reclamada judicialment.

4. El cònjuge vidu o el convivent en parella estable supervivent pot sol·licitar que la demanda de reclamació de la quarta vidual s'anoti preventivament en el Registre de la Propietat.

[Aquest article ha estat modificat per la disposició final segona de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (DOGC núm. 5686, de 02-08-2010, p. 61162-61260).

Article 452-5

Reducció o supressió de llegats i donacions

1. Si el valor de l'actiu hereditari líquid no permet a l'hereu fer el pagament de la quarta vidual amb béns de l'herència o, si escau, per a retenir-la sense detriment, el cònjuge vidu o el convivent en parella estable supervivent i els hereus del causant poden exercir una acció per a reduir o suprimir llegats, donacions i altres atribucions per causa de mort.

2. No es poden reduir ni suprimir els llegats, les donacions i les altres atribucions fetes en concepte de llegítima o que hi siguin imputables, en la part corresponent a la quantia de la llegítima.

3. S'apliquen a l'acció de reducció o supressió de llegats, donacions o altres atribucions patrimonials les normes reguladores de l'acció d'inoficiositat legitimària.

[Aquest article ha estat modificat per la disposició final segona de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (DOGC núm. 5686, de 02-08-2010, p. 61162-61260).

Article 452-6

Extinció de la quarta vidual

1. El dret a reclamar la quarta vidual s'extingeix:

- a) Per renúncia feta després de la mort del causant.
- b) Per matrimoni o convivència marital amb una altra persona, després de la mort del causant i abans d'haver-lo exercit.
- c) Per la mort del cònjuge vidu o el convivent en parella estable supervivent sense haver-lo exercit.

d) Per suspensió o privació de la potestat del cònjuge vidu o convivent en parella estable supervivent, per causa que li sigui imputable, sobre els fills comuns amb el causant.

2. La pretensió per a reclamar la quarta vidual prescriu al cap de tres anys de la mort del causant.

[Aquest article ha estat modificat per la disposició final segona de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (DOGC núm. 5686, de 02-08-2010, p. 61162-61260).

TÍTOL VI L'adquisició de l'herència

Capítol I L'acceptació i la repudiació de l'herència

Secció primera. Disposicions generals

Article 461-1

Exercici de la delació

1. El cridat a l'herència la pot acceptar o repudiar lliurement tan bon punt tingui coneixement que s'ha produït la delació a favor seu.

2. Si hi ha diversos cridats a l'herència, cadascun d'ells la pot acceptar o repudiar amb independència dels altres.

3. L'acceptació i la repudiació de l'herència són irrevocables.

Article 461-2

Requisits per a l'acceptació i la repudiació de l'herència

1. L'acceptació i la repudiació de l'herència no es poden fer parcialment, ni sotmeses a termini o condició. Les condicions i les restriccions a l'acceptació i la repudiació de l'herència es consideren no formulades.

2. Llevat que la voluntat del testador sigui una altra, s'entén que el cridat en quotes diferents que n'accepta qualsevol accepta també les restants, encara que li siguin deferides amb posterioritat per mitjà de substitució vulgar o per compliment de condicions suspensives.

Article 461-3

Formes d'acceptació de l'herència

L'acceptació de l'herència pot ésser expressa o tàcita.

Article 461-4

Acceptació expressa de l'herència

L'acceptació expressa s'ha de fer en document públic o privat, en el qual el cridat a l'herència ha de manifestar la voluntat d'acceptar-la o ha d'assumir el títol d'hereu.

Article 461-5

Acceptació tàcita de l'herència

S'entén que l'herència s'accepta tàcitament en els casos següents:

a) Si el cridat fa qualsevol acte que no pot fer si no és a títol d'hereu.

b) Si el cridat ven, dóna o cedeix el dret a l'herència a tots els cohereus, a algun d'ells o a un tercer, llevat que es tracti d'una donació o cessió gratuïta a favor de tots els altres en la proporció en què són hereus.

c) Si el cridat renuncia al dret a succeir a canvi d'una contraprestació o hi renuncia a favor de només algun o alguns dels cohereus.

Article 461-6

Repudiació de l'herència

1. La repudiació de l'herència s'ha de fer de manera expressa en document públic o mitjançant escrit adreçat al jutge competent.

2. S'entén que l'herència ha estat repudiada si el cridat hi renuncia gratuïtament a favor de les persones a les quals s'hauria de deferir la quota del renunciant, sempre que compleixi els requisits de forma que estableix l'apartat 1.

Article 461-7

Repudiació de l'herència en perjudici dels creditors

1. La repudiació de l'herència en perjudici dels creditors de l'hereu cridat no es pot oposar a aquests, que poden cobrar els crèdits de data anterior a la repudiació sobre els béns de l'herència o sobre la quota d'herència repudiada si manquen altres recursos per a cobrar-los.

2. El dret dels creditors caduca al cap d'un any de la repudiació.

Article 461-8

Acceptació forçosa de l'herència

El cridat que hagi sostret o ocultat béns de l'herència perd la facultat de repudiar-la i esdevé hereu pur i simple, encara que manifesti la voluntat de repudiar l'herència d'acord amb els requisits que estableix aquest llibre.

Article 461-9

Capacitat per a acceptar i repudiar l'herència

1. Poden acceptar i repudiar l'herència les persones amb capacitat d'obrar. Per a repudiar-la, els menors emancipats i les persones posades en curatela han d'ésser assistits per les persones que complementen llur capacitat.

2. Els pares o tutors necessiten l'autorització judicial per a repudiar les herències deferides als fills menors d'edat o a les persones posades en tutela.

3. Les persones jurídiques poden acceptar o repudiar les herències que els són deferides d'acord amb llurs normes reguladores. Per a acceptar una herència en forma pura i per a repudiar-la, si no hi ha una regla expressa, les persones jurídiques han d'observar les mateixes normes que per a fer un acte de disposició de béns.

[L'apartat primer d'aquest article ha estat modificat per la disposició final segona de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (DOGC núm. 5686, de 02-08-2010, p. 61162-61260).

Article 461-10

Nul·litat per manca de capacitat o vicis del consentiment

1. Són nul·les l'acceptació i la repudiació fetes sense complir els requisits legals de capacitat o amb la voluntat viciada per error, violència, intimidació o dol. L'error només determina la nul·litat de l'acceptació o la repudiació si era excusable i va ésser determinant de la prestació del consentiment. S'entén que hi ha error si, amb posterioritat, apareixen altres disposicions d'última voluntat que eren desco-

negudes i que alteren substancialment el contingut del títol successori acceptat o repudiat.

2. L'acció de nul·litat per manca de capacitat caduca al cap de quatre anys de l'arribada a la majoria d'edat o de la recuperació de la capacitat. En cas de vici de la voluntat, l'acció caduca també al cap de quatre anys, que es compten, en cas d'error, des de la realització de l'acte; en cas de violència o intimidació, des que va cessar el vici, i en cas de dol, des del coneixement de l'engany.

Article 461-11

Pluralitat de crides

1. El cridat que repudia l'herència testamentària pot acceptar la intestada, però subjectant-se als llegats, els fideïcomisos, les condicions i les altres càrregues que el testador hagi imposat.

2. La repudiació d'una herència en la creença que era intestada no perjudica el repudiant si ha estat cridat a la successió en testament o pacte successori.

Article 461-12

Caducitat de la delació i interpel·lació judicial

1. El dret del cridat a acceptar o repudiar l'herència caduca al cap de trenta anys de la mort del causant.

2. Les persones interessades en la successió, incloent-hi els creditors de l'herència o del cridat, poden sol·licitar al jutge, un cop hagi transcorregut un mes a comptar de la delació a llur favor, que fixi un termini perquè el cridat manifesti si accepta o repudia l'herència. Aquest termini no pot excedir els dos mesos.

3. Un cop vençut el termini fixat pel jutge sense que el cridat hagi acceptat l'herència en escriptura pública o davant del jutge, s'entén que la repudia, llevat que sigui un menor d'edat o un incapaç, cas en el qual s'entén que l'accepta a benefici d'inventari.

Article 461-13

Dret de transmissió

1. Si el cridat mor sense haver acceptat ni repudiat l'herència deferida, el dret a succeir mitjançant l'acceptació de l'herència i el de repudiar es transmeten sempre als seus hereus.

2. Els hereus del cridat que hagi mort sense haver acceptat ni repudiat l'herència la poden acceptar o repudiar, però només si prèviament o en el mateix acte accepten l'herència del seu causant. Si els hereus que accepten aquesta segona herència són diversos, cadascun d'ells pot acceptar o repudiar la primera, independentment dels altres, i amb dret preferent d'acréixer entre ells.

Secció segona

L'acceptació de l'herència pura i simple i a benefici d'inventari

Article 461-14

Acceptació de l'herència a benefici d'inventari

1. L'hereu pot adquirir l'herència a benefici d'inventari, sempre que en prengui inventari, abans o després d'acceptar-la, d'acord amb el que estableix l'article 461-15. L'hereu pot gaudir d'aquest benefici encara que el causant ho hagi prohibit i encara que accepti l'herència sense manifestar la voluntat d'acollir-s'hi.

Article 461-15

Presa d'inventari

1. L'inventari s'ha de prendre en el termini de sis mesos a comptar del moment en què l'hereu coneix o pot conèixer raonablement la delació.

2. L'inventari de l'herència s'ha de formalitzar davant notari o per escrit adreçat al jutge competent. Es pot aprofitar l'inventari pres per a detreure les quartes del fideïcomís o de l'herència gravada amb llegats. Tanmateix, l'inventari formalitzat per l'hereu en document privat que es presenti a l'administració pública competent per a la liquidació dels impostos relatius a la successió també produeix els efectes legals del benefici d'inventari.

3. En l'inventari s'han de ressenyar els béns relictes, sense que calgui valorar-los, i els deutes i les càrregues hereditaris, amb indicació de llur import.

4. L'inventari no es considera pres en forma si, a sabuda de l'hereu, no hi figuren tots els béns i deutes, ni si ha estat confeccionat en frau dels creditors.

5. Per a prendre l'inventari, no cal citar cap persona, però hi poden intervenir els creditors del causant i altres interessats en l'herència.

6. Si l'hereu manifesta la voluntat d'acceptar l'herència a benefici d'inventari abans de prendre'l, els legataris i els fideïcomissaris no poden iniciar cap acció contra l'herència fins que s'hagi formalitzat l'inventari o hagi transcorregut el termini legal per a fer-ho.

Article 461-16

Benefici legal d'inventari

Gaudeixen de ple dret del benefici d'inventari, encara que no l'hagin pres, els hereus menors d'edat, tant si estan emancipats com si no ho estan, les persones posades en tutela o curatela, els hereus de confiança, les persones jurídiques de dret públic, i les fundacions i associacions declarades d'utilitat pública o d'interès social. També en gaudeixen les herències destinades a finalitats d'interès general.

Article 461-17

Acceptació pura i simple de l'herència

1. Si l'hereu no pren l'inventari dins del termini i en la forma establerts, s'entén que accepta l'herència de manera pura i simple.

2. La mera manifestació feta per l'hereu d'acceptar l'herència de manera pura i simple no el priva d'aprofitar els efectes del benefici d'inventari, si l'ha pres dins del termini i en la forma establerts i compleix les regles d'administració de l'herència inherents a aquest benefici.

Secció tercera

Els efectes de l'acceptació de l'herència

Article 461-18

Efectes de l'acceptació pura i simple

Per l'acceptació de l'herència pura i simple, l'hereu respon de les obligacions del causant i de les càrregues hereditàries, no solament amb els béns relictes, sinó també amb els béns propis, indistintament.

Article 461-19

Càrregues hereditàries

Són càrregues hereditàries les despeses:

- De darrera malaltia, d'enterrament o incineració i dels altres serveis funeraris.
- De presa d'inventari i de partició de l'herència, i les altres causades per actuacions judicials, notarials o registrals fetes en interès comú.
- De defensa dels béns de l'herència, mentre aquesta estigui jacent.
- De lliurament de llegats, de pagament de llegítimes i de marmessoria, i les altres de naturalesa anàloga.

Article 461-20

Efectes de l'acceptació de l'herència a benefici d'inventari

L'acceptació de l'herència a benefici d'inventari produeix els efectes següents:

- L'hereu no respon de les obligacions del causant ni de les càrregues hereditàries amb els béns propis, sinó únicament amb els béns de l'herència.
- Subsisteixen, sense extingir-se per confusió, els drets i els crèdits de l'hereu contra l'herència, dels quals es pot fer pagament, i les obligacions de l'hereu a favor de l'herència.
- Mentre no quedin completament pagats els deutes del causant i les càrregues hereditàries, no es poden confondre en perjudici dels creditors hereditaris ni de l'hereu els béns de l'herència amb els propis de l'hereu.

Article 461-21

Administració de l'herència beneficiària

- El benefici d'inventari no impedeix a l'hereu d'adquirir l'herència, prendre'n possessió i administrarla.
- Abans de lliurar o complir els llegats, l'hereu ha de pagar els creditors coneguts del causant a mesura que es presentin, sota la seva responsabilitat, i ha de cobrar-se els seus crèdits amb els diners que trobi a l'herència o que obtingui de la venda dels béns de la mateixa herència, sens perjudici dels que pugui adjudicar en pagament.
- Si, un cop pagats alguns o tots els legataris, apareixen creditors hereditaris desconeguts i el romanent hereditari no és suficient per a pagar-los, aquests creditors poden repetir contra els dits legataris.
- Els creditors particulars de l'hereu no poden perseguir els béns de l'herència fins que tots els creditors coneguts del causant hagin estat pagats.
- L'hereu que actua fraudulentament en els pagaments i realitzacions de béns i, en general, en l'administració de l'herència beneficiària perd el benefici d'inventari.

Article 461-22

Concurs de l'herència

L'hereu que gaudeix del benefici d'inventari, si es compleixen els requisits legals, té el deure de sol·licitar la declaració de concurs de l'herència i, un cop declarat, de procedir d'acord amb la legislació concursal.

Secció quarta

El benefici de separació de patrimonis

Article 461-23

Benefici de separació de patrimonis

- Els creditors per deutes del causant i els legataris poden sol·licitar al jutge competent, en procedi-

ment de jurisdicció voluntària, que el patrimoni hereditari sigui considerat separat del privatiu de l'hereu, per a salvaguardar llur dret davant els creditors particulars de l'hereu. També ho poden sol·licitar els creditors de l'hereu, per a salvaguardar llur dret davant els creditors per deutes del causant.

2. Un cop pres l'inventari de l'herència, el jutge, amb la motivació adequada, concedeix el benefici de separació de patrimonis i adopta, si escau, les mesures necessàries per a fer-lo efectiu.

3. Els creditors del causant i els legataris que obtinguin el benefici de separació de patrimonis tenen dret preferent per a cobrar els crèdits i percebre els llegats respecte als creditors particulars de l'hereu, però, mentre no s'hagin pagat aquests creditors particulars, els dits creditors del causant i els legataris no poden perseguir els béns privatis de l'hereu. Aquest darrer efecte també es produeix si el benefici es concedeix a instància d'algun creditor de l'hereu.

Secció cinquena

Els béns adquirits per menors d'edat o incapacitats

Article 461-24

Administració de béns adquirits per menors d'edat o incapacitats

- Els béns adquirits per títol successori per menors d'edat o incapacitats han d'ésser administrats per la persona que el causant hagi designat en pacte successori, testament o codicil. Si no hi ha designació o la persona designada no pot o no vol assumir l'encàrrec, els han d'administrar els progenitors que exerceixin la potestat parental o el tutor.
- Si un progenitor ha estat declarat indigne o ha estat desheretat, resta exclòs de l'administració dels béns que corresponguin als seus fills menors d'edat o incapacitats. L'administració d'aquests béns correspon a l'administrador especialment designat pel causant o, si no n'hi ha, a l'altre progenitor si exerceix la potestat, al tutor o a l'administrador patrimonial en cas de tutela, o a la persona que designi l'autoritat judicial.
- Per a la disposició o el gravamen de béns de menors d'edat i incapacitats adquirits per títol successori, s'apliquen les regles que hagi establert el causant, fins i tot en el cas que afectin la llegítima, i, si no n'hi ha, regeixen les normes generals per a fer aquests actes.
- Si el causant és ascendent del menor d'edat o incapacitat, pot facultar l'administrador, un cop l'herència hagi estat acceptada, per a prendre possessió dels béns per ell mateix, amb l'obligació d'inventariar-los.

Capítol II

El dret d'acréixer

Article 462-1

Dret d'acréixer entre cohereus

- Si hi ha instituïts dos o més hereus en una mateixa herència i per qualsevol causa algun d'ells no arriba a ésser-ho efectivament, la seva quota o part acreix la dels cohereus, encara que el testador ho hagi prohibit, llevat que siguin procedents el dret de transmissió, la substitució vulgar o el dret de representació. El mateix efecte es produeix respecte a la

quota hereditària de la qual el testador no ha disposat.

2. Si hi ha instituïts conjuntament dos o més hereus en una mateixa quota o porció d'herència i un del mateix grup no arriba a ésser hereu, l'acreixement es produeix preferentment entre els altres del mateix grup. Solament a manca d'aquests la seva quota acreix la dels altres hereus.

Article 462-2

Efectes del dret d'acréixer

1. El cohereu que accepta la quota d'herència que li correspon directament adquireix també la que acreix a favor seu.

2. L'acreixement sempre és proporcional a les respectives quotes o parts hereditàries. Subsisteixen les condicions, els modes, els llegats, les substitucions i les altres càrregues que el causant hagi imposat al cridat a la quota vacant, encara que hagin estat imposades determinadament a càrrec d'ell, sempre que no siguin personalíssimes.

3. Els efectes del dret d'acréixer es retrotreuen al moment de la delació a favor dels hereus.

4. Els hereus per dret de transmissió, per substitució vulgar o per fideïcomís i els adquirents de l'herència es beneficien, respectivament, del dret eventual d'acréixer de llur causant, hereu anterior o transmissor, sigui quin sigui el moment en què es produeixi l'acreixement, llevat que el causant hagi disposat un efecte diferent en ordenar la substitució o en el títol de la transmissió s'hagi establert una altra cosa.

Article 462-3

Dret d'acréixer en els llegats

1. Entre els legataris cridats conjuntament a un mateix llegat és procedent el dret d'acréixer, si el testador no l'ha prohibit o no ha ordenat una substitució vulgar.

2. L'acreixement es produeix preferentment entre els legataris que, a més d'ésser cridats conjuntament a un mateix llegat, ho són en una mateixa clàusula.

3. En cas d'acreixement, subsisteixen les condicions, els modes, els subllegats, les substitucions i les altres càrregues no personalíssimes que el causant hagi imposat al legatari que no ho hagi arribat a ésser efectivament.

4. Si no pot tenir lloc el dret d'acréixer o el legatari hi ha renunciat, la part vacant del llegat resta en benefici de l'hereu, del legatari o de la persona gravada amb el dit llegat.

Article 462-4

Dret d'acréixer en els fideïcomisos

Llevat que la voluntat del causant sigui una altra, en els fideïcomisos ordenats a favor de diversos fideïcomissaris conjuntament, la quota de l'herència o del llegat fideïcomesos que hauria correspost a qui per qualsevol causa no ho arriba a ésser acreix la dels altres que ho arriben a ésser efectivament, sens perjudici, però, del dret de transmissió en els fideïcomisos a termini i de la substitució vulgar en fideïcomís, expressa o tàcita.

Capítol III La comunitat hereditària

Article 463-1

Concurrencia d'una pluralitat d'hereus

Si concorren a la successió, simultàniament, una pluralitat d'hereus, aquests adquireixen el patrimoni hereditari en proporció a les quotes respectives. No obstant això, les obligacions i les càrregues hereditàries es divideixen entre els cohereus en proporció a les quotes respectives, sense solidaritat entre ells.

Article 463-2

Durada de la comunitat

1. El causant pot ordenar, i els hereus acordar unànimement, que, tant respecte a l'herència com a béns concrets d'aquesta, no es faci la partició durant un termini que no pot excedir els deu anys a comptar de l'obertura de la successió.

2. El termini d'indivisió pot arribar als quinze anys respecte a l'immoble que sigui residència habitual d'un dels cohereus si aquest és cònjuge, convivent en parella estable o fill del causant.

3. Si el causant o els cohereus fixen un termini d'indivisió superior al que estableix, segons que correspongui, l'apartat 1 o l'apartat 2, se n'ha de reduir l'excés.

4. Encara que hi hagi una prohibició o un pacte d'indivisió, el jutge, a instància de qualsevol cohereu, pot autoritzar la partició o una bestreta parcial en béns de l'herència o en diners encara que no n'hi hagi, si sobrevé una causa justa.

[Aquest article ha estat modificat per la disposició final segona de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (DOGC núm. 5686, de 02-08-2010, p. 61162-61260).

Article 463-3

Facultats d'ús i gaudi

1. Els cohereus poden usar els béns de la comunitat i apropiar-se'n els fruits i els rendiments d'acord amb el que estableix l'article 552-6.

2. L'ús i el gaudi exclusiu de determinats béns de la comunitat hereditària per part d'un o alguns dels cohereus no deixa aquests béns fora de la partició hereditària, llevat que hagin estat usucapits per llurs posseïdors en concepte de titulars exclusius.

Article 463-4

Administració de l'herència

1. Si no hi ha cap persona especialment legitimada per a administrar l'herència, el jutge pot, a instància de qualsevol interessat, adoptar les mesures que cregui oportunes per a conservar el cabal hereditari, fins i tot nomenar un administrador.

2. Si no hi ha una persona especialment legitimada pel causant o nomenada per l'autoritat judicial per a administrar l'herència, l'administració del cabal hereditari correspon als hereus, que l'exerceixen d'acord amb el que estableixen els articles 552-7 i 552-8.

3. Els cohereus estan legitimats individualment per a fer els actes necessaris de conservació i defensa dels béns.

Article 463-5

Disposició de béns hereditaris

1. Els actes de disposició de béns de la comunitat hereditària s'acorden per unanimitat.

2. Les contraprestacions i les indemnitzacions percebudes per raó d'actes de disposició o de la pèrdua o el menyscabament de béns de la comuni-

tat hereditària, i també els béns adquirits a càrrec d'aquestes contraprestacions i indemnitzacions, s'integren en la comunitat per subrogació real.

Article 463-6

Disposició de la quota hereditària

1. Cada cohereu pot disposar de la seva quota hereditària.
2. En cas de compravenda o dació en pagament a favor de persona que no sigui cohereva, els altres cohereus poden exercir, en proporció a les quotes respectives, els drets de tanteig i retracte.
3. Els drets de tanteig i retracte s'exerceixen dins del termini i en la forma que estableix l'article 552-4.2.

Capítol IV La partició i la col·lació

Secció primera La partició

Article 464-1

Dret a la partició

Tot cohereu pot demanar, en qualsevol moment, la partició de l'herència, excepte en els supòsits d'indivisió ordenada pel causant o convinguda pels hereus d'acord amb la llei.

Article 464-2

Suspensió de la partició

La partició de l'herència se suspèn en els casos següents:

- a) Si és cridat a l'herència un concebut, fins que s'esdevingui el part o l'avortament.
- b) Si s'ha entaulat una demanda sobre filiació, fins que es dicti sentència ferma.
- c) Si s'ha iniciat un expedient d'adopció, fins que aquest acabi amb resolució ferma.
- d) Si el causant ha expressat la voluntat de permetre la fecundació assistida després de la mort, fins que s'esdevingui el part o venci el termini legal per a practicar-la.
- e) Si és cridada a l'herència una persona jurídica que el causant ordena constituir en el testament, fins que es constitueixi vàlidament o es declari, d'acord amb la llei, la impossibilitat de constituir-la.

Article 464-3

Oposició dels creditors

Els creditors del causant es poden oposar que es faci la partició de l'herència fins que se'ls pagui o fianci l'import de llurs crèdits.

Article 464-4

Partició pel causant

1. La partició la pot fer el causant mateix, per mitjà d'un acte entre vius o d'última voluntat i pot comprendre tota l'herència, o només una part del cabal, o béns concrets i determinats. El causant també pot establir regles vinculants per a la partició.
2. Si el causant fa la partició en el mateix acte en què disposa de l'herència i hi ha contradicció entre les clàusules de partició i les de disposició, prevalen les primeres. Si la partició es fa en acte separat, prevalen les clàusules dispositives, llevat que siguin revocables i puguin ésser revocades efectivament per l'acte que conté les clàusules particionals.

Article 464-5

Partició per marmessor o comptador partidor

El causant pot també encomanar la partició a un marmessor o un comptador partidor, que ha d'acordar d'acord amb les regles que el causant hagi establert i, en allò no previst, d'acord amb la llei.

Article 464-6

Partició pels cohereus

1. Els hereus poden fer la partició de comú acord, de la manera que creguin convenient, fins i tot deixant de banda les disposicions particionals establertes pel causant. A aquest efecte, si el causant no ho ha prohibit, poden acordar per unanimitat considerar l'atribució de prelegats com a operació particional del causant i prescindir-ne.
2. En cas que el causant hagi designat comptadors partidors, els hereus poden acordar unànimement fer la partició prescindint-ne, llevat que el causant hagi disposat expressament el contrari.
3. Els cohereus poden fer la partició provisional de l'herència, a tots els efectes legals, adjudicant béns concrets i deixant pendent l'adjudicació d'altres béns o la compensació en metàl·lic dels excessos. Mentre aquesta adjudicació o compensació no es produeixi, la partició definitiva queda ajornada.

Article 464-7

Partició arbitral o judicial

1. El causant, en previsió que els hereus no arribin a un acord per a fer la partició, pot instituir un arbitratge testamentari a aquest efecte. Els hereus també poden, de comú acord, sotmetre a arbitratge la realització de la partició o les controvèrsies que se'n derivin, fins i tot les relatives a les llegendes.
2. Si els hereus no arriben a un acord per a fer la partició ni escau fer-la d'una altra manera, qualsevol d'ells pot instar la partició judicial.

Article 464-8

Regles d'adjudicació

1. En la partició s'ha de guardar igualtat en la mesura que sigui possible, tant si es fan lots com si s'adjudiquen béns concrets.
2. Les coses indivisibles o que desmereixen notablement en dividir-se i les col·leccions d'interès artístic, històric, científic o documental s'han d'adjudicar d'acord amb les regles de l'article 552-11, llevat de voluntat contrària del causant o de l'acord unànime dels cohereus.
3. La partició de l'herència ha de respectar els límits a la propietat en interès públic i privat, especialment la legislació urbanística, forestal i agrària, inclòs el règim de les unitats mínimes de conreu.

Article 464-9

Liquidació possessòria i despeses

1. Els cohereus s'han de reintegrar recíprocament, en proporció a llur haver, els fruits i els rendiments percebuts dels béns que componen l'herència. També s'han de reemborsar l'import de les despeses necessàries i útils que hagin fet en els béns i indemnitzar pels danys que hi hagin causat per causa que els sigui imputable.
2. Les despeses que la partició generi en interès comú dels hereus s'han de deduir de l'herència.

Article 464-10

Efecte de la partició

Per la partició, cada cohereu adquireix la titularitat exclusiva dels béns i drets adjudicats.

Article 464-11*Sanejament*

1. Un cop feta la partició, els cohereus estan obligats, recíprocament i en proporció a llur haver, al sanejament per vicis ocults i evicció dels béns adjudicats, llevat que:

a) La partició hagi estat feta pel causant i el testament no disposi el contrari o permeti presumir-ho de manera clara.

b) Els cohereus l'excloquin expressament o hi renunciïn.

c) L'evicció procedeixi d'una causa posterior a la partició o la pateixi el cohereu adjudicatari per culpa pròpia.

2. En cas de sanejament per vicis ocults, l'adjudicatari té dret a ésser compensat en diners per la diferència entre el valor d'adjudicació del bé i el valor que efectivament tenia a causa del vici.

3. L'acció de sanejament per evicció prescriu al cap de tres anys de la privació del bé a l'adjudicatari per sentència ferma. L'acció de sanejament per vicis ocults només es pot exercir, llevat de pacte en contrari, si el vici apareix en els sis mesos següents a l'adjudicació del bé, i prescriu al cap de tres anys de l'aparició.

Article 464-12*Adjudicació de crèdits i rendes*

1. Si s'adjudica a un cohereu un crèdit contra un tercer, els altres només responen de la insolvència d'aquest en el moment de fer-se la partició, llevat de pacte en contrari.

2. Si s'adjudica una renda periòdica, la garantia de la solvència del deutor dura tres anys des de la partició, llevat de pacte en contrari.

Article 464-13*Rescissió per lesió de la partició*

1. La partició es pot rescindir per causa de lesió en més de la meitat del valor del conjunt dels béns adjudicats al cohereu, amb relació al de la seva quota hereditària, atès el valor dels béns en el moment que s'adjudiquen.

2. La partició feta pel causant no es pot rescindir per lesió, llevat que hagi manifestat o sigui presumible de manera clara la voluntat contrària.

3. L'acció de rescissió caduca al cap de quatre anys de la data de la partició i s'ha de dirigir contra tots els cohereus.

Article 464-14*Rectificació de la partició*

1. Els cohereus demandats en exercici d'una acció de rescissió la poden evitar si rectifiquen la partició abonant al perjudicat, en diners, el valor lesiu, més els interessos comptats des de la data de la partició.

2. A més del que estableix l'apartat 1, la partició es pot rectificar si s'ha fet amb l'omissió involuntària d'algun cohereu. En aquest cas, els cohereus que han intervingut en la partició han d'abonar al cohereu omès la part que proporcionalment li pertoqui.

Article 464-15*Addició de la partició*

1. La partició, si s'ha fet amb l'omissió d'algun bé, s'ha de completar amb l'addició d'aquest bé.

2. Si ha concorregut a la partició un hereu aparent, la part que se li ha adjudicat s'ha d'addicionar a la dels altres cohereus, si escau, en proporció a llurs quotes. Tanmateix, la majoria dels cohereus, segons el valor de llur quota, poden acordar deixar la partició sense efecte perquè es torni a fer.

Article 464-16*Responsabilitat dels cohereus*

1. La partició de l'herència no modifica el règim de responsabilitat dels cohereus que estableix l'article 463-1.

2. El cohereu que abans de la partició ha pagat més del que li corresponia, segons la seva quota, pot reclamar als altres l'import que els pertoqui. L'acció de repetició prescriu al cap de tres anys de la partició.

3. El cohereu creditor del difunt pot reclamar als altres el pagament del seu crèdit, en la part que correspongui a cadascun d'ells, un cop deduïda la part que li correspon com a cohereu.

Secció segona**La col·lació****Article 464-17***Béns col·lacionables*

1. Els descendents que concorren com a cohereus en la successió d'un ascendent comú han de col·lacionar, als efectes de la partició de l'herència, el valor de les atribucions que el causant els ha fet per actes entre vius a títol gratuït, sempre que l'atribució s'hagi fet en concepte de llegítima o hi sigui imputable, o que el causant hagi establert expressament, en el moment d'atorgar l'acte, que l'atribució sigui col·lacionable.

2. El causant no pot ordenar, després d'haver atorgat un acte a títol gratuït, que l'atribució sigui col·lacionable, però pot dispensar la col·lació en testament, codicil o pacte successori i pot també excloure-la en la seva successió.

3. Un cop oberta la successió, els cohereus que serien beneficiaris de la col·lació poden renunciar a aprofitar-se'n.

Article 464-18*Col·lació en lloc d'ascendents*

El nét hereu en la successió del seu avi ha de col·lacionar les atribucions a títol gratuït rebudes pel seu pare que aquest hauria hagut de col·lacionar en la mateixa successió si fos viu, sempre que el nét sigui també hereu d'aquest i amb relació a tots els béns o a la part d'aquests béns que hagi arribat al seu poder.

Article 464-19*Persones beneficiàries*

La col·lació només beneficia els cohereus que són descendents del causant i no pot beneficiar els legataris ni els creditors de l'herència.

Article 464-20*Valoració de les atribucions col·lacionables*

1. Les atribucions col·lacionables es computen pel valor que els béns tenen en el moment de morir el causant, aplicant-hi les regles de l'article 451-5.c i d.

2. El valor que resulti de la computació a què fa referència l'apartat 1 s'imputa a la quota hereditària

del cohereu que ha de col·lacionar, però, si el valor excedeix la quota, l'hereu no ha de restituir l'excés, sens perjudici de la reducció o supressió de les donacions inoficioses.

Capítol V

La protecció del dret hereditari

Article 465-1

L'acció de petició d'herència

1. L'hereu té l'acció de petició d'herència contra qui la posseeix, en tot o en part, a títol d'hereu o sense al·legar cap títol, per a obtenir el reconeixement de la qualitat d'hereu i la restitució dels béns com a universalitat, sense haver de provar el dret del seu causant sobre els béns singulars que la constitueixen.
2. L'acció de petició d'herència és procedent també contra els successors de l'hereu aparent o del posseïdor i contra els adquirents de la totalitat de l'herència o d'una quota d'aquesta.
3. L'acció de petició d'herència és imprescriptible, salvats els efectes de la usucapció respecte als béns singulars.

Article 465-2

Règim jurídic de l'hereu aparent

1. L'hereu aparent o el posseïdor vençut per l'exercici de l'acció de petició d'herència ha de restituir a l'hereu real els béns de l'herència, aplicant les normes de liquidació de la situació possessòria i distingint si la possessió ha estat de bona fe o de mala fe.
2. S'exclouen de la restitució els béns adquirits a títol oneros per tercers de bona fe, d'acord amb el que estableixen la legislació hipotecària i les normes sobre la irreivindicabilitat dels béns mobles.
3. En els supòsits a què fa referència l'apartat 2, l'hereu aparent o el posseïdor vençut ha de lliurar a l'hereu real el preu o la cosa que ha obtingut com a contraprestació o els béns que ha adquirit amb aquests. Si la contraprestació encara no ha estat pagada, l'hereu real se subroga en les accions del transmissent per a reclamar-la.

Disposicions addicionals

Primera

Règim tributari

En el termini d'un any a partir de l'entrada en vigor d'aquesta llei, el Govern ha de presentar al Parlament un projecte de llei d'harmonització de la normativa tributària vigent amb relació a les institucions successòries que regula el llibre quart del Codi civil, prenent com a referència, en tots els casos, les institucions del dret civil català.

Segona

Aplicació de mitjans per a suplir la discapacitat sensorial

Quan la legislació notarial faci possible la utilització del braille, la llengua de signes, la lectura labial o altres mitjans tècnics o electrònics per a suplir la discapacitat sensorial que afecti la comprensió oral, la lectura o l'escriptura, en l'atorgament de documents notariais s'han d'aplicar aquests mitjans amb els efectes que estableixen els articles 421-8, 421-10.2 i 421-14.5 del Codi civil de Catalunya.

Disposicions transitòries

Primera

Principi general

Es regeixen pel llibre quart del Codi civil les successions obertes i els testaments, els codicils, les memòries testamentàries i els pactes successoris atorgats després que hagi entrat en vigor.

Segona

Testaments, codicils i memòries testamentàries atorgats abans de l'entrada en vigor d'aquesta llei

1. Els testaments, els codicils i les memòries testamentàries atorgats d'acord amb la legislació anterior a l'entrada en vigor d'aquesta llei són vàlids si compleixen les formes que exigia la dita legislació. Si han de regir una successió oberta després de l'entrada en vigor d'aquesta llei, també són vàlids si compleixen els requisits formals i materials que estableix el llibre quart del Codi civil.
2. En les successions obertes després de l'entrada en vigor d'aquesta llei, però regides per actes atorgats abans, s'apliquen les regles merament interpretatives de la voluntat del causant que estableix la legislació derogada. Tanmateix, s'ha d'aplicar a aquests actes el que estableixen els articles 422-13, 427-21 i 427-27 del Codi civil de Catalunya.

Tercera

Testament davant rector

1. Els testaments davant rector atorgats abans de l'entrada en vigor d'aquesta llei caduquen si no es protocol·litzen en el termini de quatre anys a partir del moment en què la llei entra en vigor, sempre que el causant hagi mort anteriorment. Si el causant ha mort després de l'entrada en vigor d'aquesta llei, el termini de quatre anys es compta des de la seva mort.
2. El Govern ha de dictar les disposicions reglamentàries necessàries per a promoure i facilitar la protocol·litització dels testaments atorgats davant rector dipositats als arxius parroquials.

Quarta

Fideïcomisos

1. Els fideïcomisos es regeixen pel dret vigent en el moment de la mort del fideïcomitent.
2. Les normes del llibre quart del Codi civil relatives als efectes del fideïcomís mentre està pendent s'apliquen als fideïcomisos ordenats en successions obertes abans de l'entrada en vigor d'aquesta llei. Se n'exceptuen els fideïcomisos de residu i les substitucions preventives de residu, que es regeixen per les normes vigents en el moment de l'obertura de la successió.
3. Els assentaments en el Registre de la Propietat referents a fideïcomisos condicionals es poden cancel·lar, sense necessitat d'expedient d'alliberament de càrregues, en els casos següents:
 - a) Si s'acredita, mitjançant acta de notorietat, l'incumpliment de la condició, sempre que els fets que el produeixen es puguin acreditar per aquest mitjà.
 - b) Si s'acredita, mitjançant acta de notorietat que contingui el certificat del Registre Civil i les altres proves documentals i testificals oportunes, que han transcorregut més de trenta anys des de la mort del fiduciari i que els hereus d'aquest o els seus causahavents han posseït de manera pública, pacífica i ininterrompuda els béns gravats amb el fideïcomís, sempre que no consti en el Registre de la

Propietat cap inscripció o anotació a favor dels fi-
deïcomissaris tendent a fer efectiu llur dret.

Cinquena

Retribució dels marmessors i dels hereus i legataris de confiança

Per a la retribució dels marmessors i dels hereus i legataris de confiança designats en actes atorgats abans de l'entrada en vigor d'aquesta llei, s'aplica el que estableixen els articles 424-12.2 i 429-5.1 del Codi civil de Catalunya si la successió s'ha obert posteriorment, llevat que el causant hagués disposat expressament una altra remuneració o que el càrrec fos gratuït.

Sisena

Heretaments

1. Els heretaments atorgats d'acord amb els requisits de capacitat i forma que exigia el dret vigent en el moment de l'atorgament són vàlids encara que l'heretant mori després de l'entrada en vigor d'aquesta llei.
2. Els pactes convinguts en heretaments atorgats abans de l'entrada en vigor d'aquesta llei són vàlids, fins i tot pel que fa a les persones que els convenen, si la llei anterior no els admetia però la llei vigent en el moment de la mort del causant els admet.
3. Els drets i les obligacions que resulten dels heretaments atorgats abans de l'entrada en vigor d'aquesta llei es regeixen pel dret vigent en el moment de l'atorgament.
4. Els efectes de la successió diferents dels efectes als quals fan referència els apartats 1 a 3 estan sotmesos al dret vigent en el moment de la mort del causant.

Setena

Reserva

En les successions obertes abans de l'entrada en vigor d'aquesta llei, si els fets que donaven lloc a reserva legal no s'han produït, cap bé no passa a tenir la qualitat de reservable i el cònjuge supervivent n'és propietari lliure.

Vuitena

Prescripció i caducitat

1. Els terminis que establí la legislació anterior s'apliquen a les successions obertes abans de l'entrada en vigor d'aquesta llei, llevat que els terminis que estableix el llibre quart del Codi civil siguin més curts. En aquest darrer cas, la prescripció o la caducitat es consuma quan fineix el nou termini, que comença a comptar a partir de l'entrada en vigor d'aquesta llei. Tanmateix, si el termini que establí la legislació anterior, tot i ésser més llarg, fineix abans que el termini que estableix el llibre quart, s'aplica aquell termini.
2. Les mencions legítimes referents a successions obertes abans del 8 de maig de 1990 que constin en el Registre de la Propietat caduquen de manera immediata el dia de l'entrada en vigor d'aquesta llei.

Novena

Regla d'integració

En tot allò que les disposicions transitòries d'aquesta llei no regulen, les successions obertes abans de la seva entrada en vigor es regeixen per la llei apli-

cable en el moment de l'obertura de la successió, d'acord amb el que estableixen les disposicions transitòries del Decret legislatiu 1/1984, del 19 de juliol, pel qual s'aprova el text refós de la Compilació del dret civil de Catalunya; de la Llei 9/1987, del 25 de maig, de successió intestada; de la Llei 11/1987, del 25 de maig, de reforma de les reserves legals, i de la Llei 40/1991, del 30 de desembre, del Codi de successions per causa de mort en el dret civil de Catalunya.

Disposició derogatòria

Es deroguen:

- a) La Llei 40/1991, del 30 de desembre, del Codi de Successions per causa de mort en el dret civil de Catalunya.
- b) Els articles 34 i 35 de la Llei 10/1998, del 15 de juliol, d'unions estables de parella.
- c) La lletra b de l'article 531-26.1 del llibre cinquè del Codi civil de Catalunya. En conseqüència, les lletres c i d d'aquest article passen a ésser, respectivament, les lletres b i c.
- d) L'article 569-40 del llibre cinquè del Codi civil de Catalunya.
- e) Els apartats 5 i 7 de l'article 569-41 del llibre cinquè del Codi civil de Catalunya. En conseqüència, l'apartat 6 d'aquest article passa a ésser l'apartat 5.

Disposicions finals

Primera

Modificació de la Llei 29/2002

1. S'afegeix un nou article 7 a la Llei 29/2002, del 30 de desembre, primera llei del Codi civil de Catalunya, amb el text següent:
"Article 7. Tractament del gènere en les denominacions referides a persones
"En el Codi civil de Catalunya, s'entén que les denominacions en gènere masculí referides a persones inclouen dones i homes, llevat que del context se'n dedueixi el contrari.".
2. L'antic article 7 de la Llei 29/2002 passa a ésser-ne l'article 8.

Segona

Modificació del llibre cinquè del Codi civil de Catalunya

- Es fan les modificacions següents en el llibre cinquè del Codi civil de Catalunya:
- a) En l'article 511-3.1 se substitueix l'expressió "llur destinació" per "la seva destinació".
 - b) En l'article 521-6.1 se substitueix l'expressió "i que poden unir" per "i poden unir".
 - c) En l'article 531-9.4 se substitueix l'expressió "del Codi de successions per causa de mort" per "del llibre quart".
 - d) En l'article 531-18.2 se substitueix l'expressió "l'article 166 del Codi de successions" per "l'article 428-6".
 - e) En l'article 531-19.6 se substitueix l'expressió "pels articles del 87 al 89 del Codi de successions" per "per l'article 431-27".
 - f) En l'article 541-1.1 se substitueix l'expressió "a gaudir-n'hi i disposar-n'hi" per "a gaudir-ne i disposar-ne".
 - g) En l'article 541-2 se substitueix l'expressió "amb llur funció social" per "amb la seva funció social".

h) En l'article 544-6.2 se suprimeix la frase "En aquest cas, no cal que els actors provin la il·legitimitat de la pertorbació".

i) S'afegeix un apartat, el 3, a l'article 544-6, amb el text següent: "En l'exercici de l'acció negatòria no cal que els actors provin la il·legitimitat de la pertorbació".

j) En l'article 553-40.2 se substitueix l'expressió "els ocupants de l'element comú" per "els ocupants de l'element privatiu".

k) En l'article 561-1.2 se substitueix l'expressió "el Codi de successions" per "el llibre quart".

l) En l'article 561-13.2 se substitueix l'expressió "la nua propietat d'una finca hipotecada" per "la plena propietat d'una finca hipotecada".

m) En l'article 561-15 se substitueix l'expressió "l'article 204 del Codi de successions" per "l'article 426-10".

n) En l'article 568-18.1 se substitueix l'expressió "es pot exercir, en cas de venda o dació en pagament d'una finca rústica de superfície inferior a la de la unitat mínima de conreu, a favor" per "es pot exercir en cas de venda o dació en pagament d'una finca rústica de superfície inferior a la de la unitat mínima de conreu a favor".

o) En l'article 569-10.3 se substitueix el fragment de text "poden disposar lliurement del bé. En aquest cas, les càrregues preexistents subsisteixen, llevat que" per "poden disposar lliurement del bé, amb subsistència de les càrregues preexistents, llevat que".

p) En l'article 569-41.1 se substitueix l'expressió "si la caució a què fa referència l'article 207 del Codi de successions" per "si la garantia a què fa referència l'article 426-21".

q) En l'article 569-41.3 se substitueix l'expressió "els articles del 217 al 228 del Codi de successions" per "els articles 426-36 a 426-43".

r) En l'article 569-42.2 se substitueix l'expressió "d'iniciativa popular" per "d'iniciativa particular".

Tercera

Modificació de la Llei 9/1998

1. Es modifica l'apartat 1 de l'article 92 de la Llei 9/1998, del 15 de juliol, del Codi de família, que resta redactat de la manera següent:

"1. Els fills nascuts a conseqüència de la fecundació assistida de la muller, practicada amb el consentiment exprés del cònjuge formalitzat en document estès davant d'un centre autoritzat o en document públic, són fills matrimonials del cònjuge que ha prestat el consentiment".

2. Es modifica l'apartat 1 de l'article 97 de la Llei 9/1998, que resta redactat de la manera següent:

"1. Els fills nascuts a conseqüència de la fecundació assistida de la mare són fills de l'home o de la dona que l'ha consentida expressament en document estès davant d'un centre autoritzat o en document públic".

3. Es modifica l'apartat 1 de l'article 113 de la Llei 9/1998, que resta redactat de la manera següent:

"1. Tota filiació produeix els mateixos efectes civils, sens perjudici dels efectes específics de la filiació adoptiva en matèria de cognoms i de successió intestada, d'acord amb el Codi civil de Catalunya".

4. Es modifica l'apartat 1 de l'article 127 de la Llei 9/1998, que resta redactat de la manera següent:

"1. L'adopció origina relacions de parentiu entre l'adoptant i la seva família i la persona adoptada i els

seus descendents, i produeix els mateixos efectes que la filiació per naturalesa."

Quarta

Entrada en vigor

Aquesta llei entra en vigor l'1 de gener de 2009, llevat de la disposició final tercera, que entra en vigor l'endemà de la publicació d'aquesta llei en el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya.

Per tant, ordeno que tots els ciutadans als quals sigui d'aplicació aquesta llei cooperin al seu compliment i que els tribunals i les autoritats als quals pertorqui la facin complir.

Palau de la Generalitat, 10 de juliol de 2008

José Montilla i Aguilera

President de la Generalitat de Catalunya

Montserrat Tura i Camafreita

Consellera de Justícia

Advertiments: Aquest document no és un text oficial.

Per tant, tot i que la intenció del Projecte Norma Civil és oferir una informació exacta, no es garanteix que el contingut, validesa, efectivitat o vigència de la norma reproduïda siguin fiables absolutament.

Per aquest motiu, es recomana als usuaris la consulta de les publicacions oficials corresponents (BOE, DOGC, etc.).

Aquesta norma apareix actualitzada a la pàgina web: <http://civil.udg.edu/normacivil>

© Projecte Norma Civil

Institut de Dret Privat Europeu i Comparat
Facultat de Dret
Universitat de Girona
Campus Montilivi
E-17071
Girona